

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Opowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 400

Poznań, poniedziałek dnia 1 września 1930

Rok XXV

Znowu napady bandyckie

Niejednokrotnie wykazywaliśmy na tem miejscu, że istota rozterki w Polsce między grupą tych, co się uważają za jej „zbawców“, a ogółem politycznie myślącym, sprowadza się do różnicy zasadniczej, jaka pod względem moralnym i intelektualnym istnieje między ludźmi głębokiego Wschodu a ludźmi o umysłowości zachodniej. Nie dziw, że w Europie nikt nie rozumie tego, co się w Polsce dzieje, a raczej tego, co owa grupa wspomniana Polsce narzuca.

Typowym objawem produktów umysłowych głębokiego Wschodu był ostatni wywiad Piłsudskiego, którego jedynym właściwie „pozytywnym“ politycznym „wskazaniem“ było wymowne stwierdzenie, że poseł jest tylko sądownie nietykalny, czyli że do posłów — należy się zabrać...

A więc zabrano się do b. posła Jana Dąbskiego, prezesa Stronnictwa Chłopskiego, i zbito bezbronnego, nie darując nawet jego dziewięcioletniej córeczce. Wykonawcami zbiorowej bandyckiej napaści były osoby w mundurach oficerskich.

Równocześnie redakcja warszawskiego dziennika „ABC“ otrzymała anonim następującej treści: „Planowane są napady na posłów Rybarskiego, Wierczaka, Staniszkisa, Barlickiego itd. Wczoraj oficerowie szli za posłem Wierczakiem do Filharmonji. — Znajomy.“ A pułkownikowska agencja „Iskra“ chwali się, nie wymieniając nazwiska, że napadnięto — oprócz na p. Dąbskiego — jeszcze na innego b. posła.

Z powodu pierwszej napaści zamieszca „Robotnik“ następujące oświadczenie grona oficerów:

„Wczorajsze pisma doniosły o napadzie pięciu wojskowych, odzianych w mundury oficerskie, na posła Jana Dąbskiego, człowieka, który nie spodziewał się napadu i który jest ciężko chory. Dwóch oficerów miało pobić 9-letnie dziecko, córeczkę p. Dąbskiego. Według pism nazwiska napastników mają być znane p. kapitanowi żandarmerji Jakóbowi Zapale.

„W imię honoru munduru oficerskiego wojsk polskich zwracamy się do napastników, by ujawnili swoje nazwiska i ponieśli konsekwencje swego czynu. Napad w pięciu na jednego i ukrywanie się jest hańba, jest postępkami nikczemnym, jest zbrodnia, wobec całego korpusu oficerskiego, bo kopie przepaść między nim a społeczeństwem.

„Żadamy kategorycznie ujawnienia winnych i usunięcia ich poza nawias korpusu oficerskiego wojsk polskich. Nie uznajemy koleżeństwa broni z jednostkami tego typu. Sądownictwo wojskowe i żandarmerja muszą tym razem spełnić swój obowiązek. W przeciwnym razie poszukamy sami pośród siebie winowajców.

„Grono oficerów W. P.

Warszawa, 30 sierpnia 1930 r.

Jesteśmy przekonani, że napastnicy nazwisk swych nie ujawnią, chyba, że ich do tego zmuszą okoliczności. Że takie „czyny“ w straszliwy sposób kopią przepaść między korpusem oficerskim a społeczeństwem cywilnym — mimo, iż olbrzymia większość oficerów bandyckie metody potępia, nie ulega żadnej wątpliwości. Nad tem ubolewać musi każdy szczerzy patriota, który rozumie, że dobro narodu i państwa wymaga jak najlepszego stosunku wzajemnego między wojskiem a społeczeństwem cywilnym

Reforma rolna a ziemie kościelne

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.) Z pewnych kół „sanacyjnych“ pochodzi wiadomość, jakoby rząd zamierzał przystąpić do zastosowania reformy rolnej do ziem, będących własnością Kościoła Katolickiego. Czy wiadomość ta odpowiada rzeczywistym zamiarom rządu, czy też jest grą polityczną wobec władz kościelnych, na które chce się wyrzucić nacisk wobec bliskich wyborów do Sejmu i Senatu, nie zdołałem dotąd stwierdzić.

Od redakcji: Należy odczekać potwierdzenia się tej informacji. Jak wiadomo „dobra kościelne znajdują się przeważnie w Małopolsce i w trzech zachodnich diecezjach. O zamiarze rządu stanowczego zastosowania reformy rolnej wobec niemieckiej własności rolnej, chociażby w odpowiedzi na ostatnie ataki polityczne na granice Rzeczypospolitej, korespondent nasz nic nie donosi.

Treviranus zaczyna grozić i Francji

Obludna odpowiedź na artykuł Poincaré'go

Berlin, 1. 9. (PAT) Prasa niemiecka ogłasza odpowiedź min. Treviranusa na ostatni artykuł Poincaré'go, wydrukowany w prasie francuskiej i polskiej p. t. „Co nowego ze Wschodu?“

We wstępie odpowiedzi, dotyczącej sprawy rewizji granic wschodnich Rzeszy, Treviranus występuje przeciwko zgłaszaniu przez Poincaré'go praw historycznych do pewnych terenów na wschodzie, oświadczając, że b. prezydent Francji przez wysunięcie tego rodzaju żądań naraża się na niebezpieczeństwo wskrzeszenia podobnych roszczeń, odnośnie pewnych prowincji, przyłączonych do Francji.

„Pod ciężarem stosunków, które stworzył Traktat Wersalski, na granicy wschodniej — wywodzi Treviranus — Rzesza Niemiecka nie jest w stanie wyrzec się chociażby tylko jednego z praw, zagwarantowanych jej przez traktaty. Jeżeli dyskusowanie możliwości, pozostawionych Niemcom przez art. 19 paktu Ligi, zagrażać ma pokojowi, w takim razie i Poincaré wraz z wszystkimi Francuzami, którzy przed rokiem 1914 nie chcieli wyrzec się Alzacji i Lotaryngji, byli burzycielami pokoju. (!) Niemcy jednak obecnie znajdują się w położeniu szczęśliwszem, niż Francja w czasach przedwojennych. Wówczas jedynym środkiem odzyskania napowrót kraju była wojna. Przed rokiem 1914 nie

było Ligi Narodów, nie było konwencji o sądach rozjemczych, nie było art. 19 paktu Ligi Narodów, dopuszczającego roszczenia o rewizję traktatu z powodu „stosunków międzynarodowych, których utrzymanie zagrażać może pokojowi światowemu“.

„W nocy ramowej z dnia 16 czerwca 1919 r., pod którą widnieją również podpisy rządu francuskiego, wyraźnie powiedziane jest, że Traktat Wersalski oznacza nietylko sprawiedliwe zlikwidowanie wojny, lecz że dąży on również do stworzenia podstaw, które narodom umożliwić mają współzycie na zasadach równouprawnienia. Jednocześnie stworzono instytucję dla pokojowego załatwienia kwestji międzynarodowych, ażeby uregulowanie, jakie miało miejsce w roku 1919, w pewnych odstępach czasu mogło być dostosowane do zmienionych warunków.

„Widzimy w tem — pisze Treviranus — nietylko możliwość ratowania dobrego mienia traktatów, lecz i obowiązek zapewnienia pokojowego współzycia narodów europejskich. Pokój, oparty na prawie, jest hasłem naszym zarówno w odniesieniu do Niemiec, jak i do Europy. Dla pana, panie Poincaré, kończy min. Treviranus — martwe traktaty przedstawiają znaczenie większe. Dla nas większą wartość przedstawia życie Europy, zagrożonej przez traktaty (!)“

Nowe oświadczenie Poincaré'go

Paryż, 1. 9. (PAT). Poincaré, omawiając zbliżającą się wrześniową sesję Ligi Narodów, pisze: „Jest możliwe, że niektóre delegacje na sesji Zgromadzenia Ligi będą usiłowały postawić na porządku dziennym sprawę rewizji traktatów i sprawę mniejszości narodowych. Teraz — to już nietylko Traktat Wersalski będzie usiłowało się okaleczyć — usiłowania tego rodzaju w tym samym stopniu skierowaneby przeciwko traktatom w St. Germain, Ney, Sevre i Trianon. Powojenna struktura Europy — mówił dalej Poincaré — napewno jest więcej warta, aniżeli przedwojenny labirynt międzynarodowych stosunków, w któ-

rych błąkały się przed 1914 r. poszczególne nacjonalizmy europejskie“.

W sprawie mniejszości narodowych Poincaré pisze:

„Gdy Niemcy lub Węgry komunikują nam, że mają zamiar podnieść sprawę mniejszościowe, to czują się tak, jakby nam proponowano zrobić spacer na wulkan. Zgromadzenie Ligi Narodów postąpi rozsądnie, jeżeli zamknie uszy na wszelkie echa obecnych wypadków z okresu przedwyborczego w Niemczech, nie dodając w ten sposób otuchy ani zwolennikom rewizji traktatów, ani zbyt gorliwym obrońcom mniejszości narodowych“.

Prasa francuska o przemówieniach Brüninga i Curtiusa

Paryż, 1. 9. (Tel. wł.) Prasa francuska omawia wygłoszone wczoraj mowy kanclerza Brüninga i min. Curtiusa, stwierdzając, że jakkolwiek mowy te były utrzymane w tonie umiarkowanym od przemówień Tre-

viranusa, to jednak zawierały ten sam bieg myśli.

„Figaro“ stwierdza, że programem wyborów niemieckich z roku 1930 jest zniszczenie zwycięstwa Francji.

Co sądzić o samych metodach bandyckich, na to nie potrzebujemy tracić jednego słowa. Bandytyzm rodzi bandytyzm — polityczny i niepolityczny. To też „czynami“ takimi zachwyceni być muszą komuniści, a ponadto szumowiny społeczne.

A polityczna „skuteczność“ tych metod? Tylko ludzie naiwni i pierwotni mogą przypuszczać, że takimi sposobami zdoła się stronnictwa polityczne i ich

działaczy zastraszyć, społeczeństwo sterylizować. Napaść np. na b. posła Dąbskiego, stosownie „sprzedana“ wśród mas ludowych, przysporzy Stronnictwu Chłopskiemu setek tysięcy głosów przy wyborach. Czyli rezultat będzie odwrotny od pożądanego przez zbirów i tych, których oni byli narzędziem.

Gdyby nie zdrowie moralne narodu, i gdyby nie wstyd przed zagranicą, mogłyby wszystkie stronnictwa opozycyj-

ne powiedzieć: „Róbcie tak dalej, panowie! Społeczeństwo zapłaci za to przy wyborach wam i całemu waszemu obywateli.“

A zresztą — kij ma dwa końce.

Przed kongresem Izb przemysł.-handlowych

Nie tak dawno temu, bo jeszcze przed dwoma laty, tak ważny dział samorządu gospodarczego, jakim są Izby przemysłowo - handlowe, nie był uznawany, ba!, na terenie b. Królestwa i województw wschodnich Izby handlowe wogóle nie istniały. Zaś Izby zachodnie - polskie opierały się na innych podstawach prawnych, niż Izby małopolskie. Związek Izb był tworzywem prowizorycznym, nieoficjalnym.

W ciągu lat 1928/30 sporo się zmieniło w tej dziedzinie. Na mocy dekretu z dnia 15 lipca 1927 r. powołano do życia jednolitą organizację Izb przemysłowo - handlowych, obejmującą siecią swoją całą Rzeczpospolitą. W stosunkowo krótkim okresie czasu Izby nowopowstałe dobrze „zaprowadziły się“, potrafiły wzbudzić w kołach gospodarczych zrozumienie dla swej racji istnienia i działalnością swoją uzasadniły swój byt. Wreszcie, w czerwcu r. b., przyjęto statut związku Izb p.-l. R. P., ustalający stałe formy współpracy wszystkich Izb handlowych.

W związku z całkowitem ukończeniem budowy organizacyjnej tego działu samorządu gospodarczego związek Izb powziął decyzję odbycia pierwszego kongresu radców i korespondentów wszystkich Izb p.-h. w kraju, celem zadokumentowania wobec opinji publicznej rozpoczęcia okresu normalnej współpracy wszystkich izb nad rozwiązaniem stałych i bieżących problemów życia gospodarczego Polski.

Kongres ten zwołano na dzień 3 i 4 września do Lwowa, dla uświetnienia ogólnie - polskiej uroczystości gospodarczej jaką jest 10-lecie Targów Wschodnich. Kongres nabierze charakteru sejmiku gospodarczego czynników reprezentowanych przez Izby p.-h. Wynika to zarówno z wiadomości głoścących, że w kongresie poza liczną rzeszą radców izbowych udział wezmą przedstawiciele rządowi, jak również z programu obrad plenarnych i komisyjnych, które obejmą niewielej całości zagadnień, interesujących przemysł, handel, finanse i transporty.

Na obrady sekcji (samorządu gospodarczego, podatkowej, socjalnej, finansowo - kredytowej, prawa gospodarczego, wewnętrznej polityki gospodarczej, polityki handlu zagranicznego oraz morskiej i komunikacyjnej) zgłoszono blisko 40 referatów z całej Polski. Rezolucje przygotowane w toku obrad sekcji będą następnie przedmiotem uchwały końcowego zebrania plenarnego.

Dzięki okoliczności, iż w Izbach p.-h. reprezentowane są wszystkie czynniki przemysłowo - handlowe kraju w szerokim tych słów znaczeniu, w obradach kongresu wezmą udział czołowi przedstawiciele wszystkich grup gospodarczych kraju.

Tak więc kongres lwowski będzie wielką manifestacją polskich kół gospodarczych i jako taki zasługuje na całkowitą uwagę społeczeństwa, gnębionego kryzysem i oczekującego wskazań od przywódców wytwórczości krajowej, jakich należy mieć się środków, aby przemóc przesilenie.

Nowy lot tranzoceaniczny.

Paryż, 1. 9. (Tel. wł.) Lotnicy Costes i Bellonte wystartowali dzisiaj o godz. 11-tej z lotniska Le Bourget do Nowego Jorku.

Ubytek ludności niemieckiej w Wielkopolsce i na Pomorzu

Do r. 1926 Niemcy utracili 69 procent swego stanu posiadania z r. 1910 — Spadek liczby Niemców jest o wiele silniejszy w miastach niż po wsiach

W ostatnim rozdziale swej książki p. t. „Die Entdeutschung Westpreussens und Posens“ p. Rauschning ustala najpierw liczbę ludności niemieckiej w województwach poznańskim i pomorskim, posługując się w tym celu polskim spisem ludności z r. 1921 oraz spisem prywatnym, przeprowadzonym w lecie roku 1926 przez niemiecką frakcję sejmową.

Na obszarze obu województw mieszkało w r. 1910 według przeprowadzonego wówczas niemieckiego spisu ludności 1.102.372 Niemców, t. j. 37,1 proc. ogółu ludności. W roku 1921 było ich już tylko 505.572 t. j. 17,3 proc., a w r. 1926 (według obliczeń niemieckiej frakcji sejmowej) — 341.505 t. j. 11,8 proc. Ta ostatnia cyfra zgadza się mniej więcej z szacowaniem, dokonaniem niedawno przez prof. Bohdana Wasutyńskiego w jego szkicu statystycznym, który ukazał się na łamach „Myśli Narodowej“.

Z pośród ogólnej liczby 341.505 Niemców, na Pomorzu mieszkało ich w r. 1926 — 117.251 t. j. 12,5 proc. (w r. 1910 odsetek ten wynosił 42,5), w Wielkopolsce 224.254 t. j. 11,4 proc. — z czego na b. okręg regencyjny bydgoski wypadło 107.345 t. j. 16 proc. (w r. 1910 — 45 proc.), na b. okręg regencyjny poznański 116.909 t. j. 9 proc. (w r. 1910 — 28,7 proc.).

Do chwili przeprowadzenia spisu w r. 1921 ludność niemiecka obu województw zmniejszyła się (nie uwzględniając przyrostu naturalnego) o 596.800 głów, to znaczy utraciła 54,2 proc. swego stanu posiadania z r. 1910. W ciągu następnych 4½ lat, do połowy roku 1926, ubytek ów doszedł do cyfry 758.867 głów — co oznacza stratę 69 proc. czyli zgorą dwóch trzecich niemieckiego stanu posiadania z r. 1910. Jest to ubytek istotnie olbrzymi, o rozmiarach rzadko notowanych w historii ruchów ludnościowych.

Największy ubytek procentowy ludności niemieckiej zaznaczył się na Pomorzu, gdzie wyniósł on 72 procent cyfry z roku 1910 — potem idą b. okręg regencyjny poznański (67,9 proc.) — a na końcu b. okręg regencyjny bydgoski (66,0 proc.).

Ubytek ludności niemieckiej jest o wiele silniejszy w miastach, niż po wsiach. W miastach wynosił on do r. 1926 — 85,8 proc., po wsiach tylko 55,4 proc. (w obu województwach łącznie). Najsilniej odniemczyła się wieś na Pomorzu (o 63,7 proc.), słabiej już w b. okręgu reg. poznańskim (o 49,7 proc.), najsłabiej w b. okręgu regencyjnym bydgoskim (o 48,7 proc.). W miastach ubytek procentowy jest mniej więcej taki sam na Pomorzu i w obu b. okręgach regencyjnych Wielkopolski.

Z pośród większych miast największy ubytek procentowy ludności niemieckiej wykazał do r. 1926 Toruń (92,6 proc.), potem idzie Poznań (90,8 proc.), Grudziądz (89,6 proc.) i Bydgoszcz (85,2 proc.). Z miast tych najsilniejszy odsetek Niemców ma obecnie Bydgoszcz (w r. 1910 — 77,4 proc., w r. 1926 — 12,4 proc.), następnie idzie Grudziądz (w r. 1910 — 84,8 proc., w r. 1926 — 10,6 proc.), Toruń (w r. 1910 — 66 proc., w r. 1926 — 5,7 proc.) — a na końcu Poznań (w r. 1910 — 47,1 proc., w r. 1926 — 3,5 proc.).

Z pośród powiatów w największy ubytek ludności niemieckiej wykazał do r. 1926 pow. ostrowski (91,6 proc.) — najmniejszy ubytek powiaty: nowotomyski (45,7 proc.), wągrowiecki (48,5 proc.) i sepeleński na Pomorzu (49,6 proc.). Z pośród powiatów, które w r. 1910 posiadały większość niemiecką, pow. tczewski wykazuje do r. 1926 spadek odsetka Niemców z 62,1 proc. na 13 proc., pow. grudziądzki wiejski z 58,9 proc. na 21,4 proc., pow. bydgoski wiejski z 53,7 proc. na 25,2 proc., pow. chodzieski z 72,1 proc. na 34,1 proc., pow. wyrzyski z 50,9 proc. na 21,6 proc., pow. leszczyński z 56,9 na 18,2 proc. Ogromny spadek liczby Niemców widzimy też w powiatach: chojnickim (o 70,2 proc.), świeckim (o 65,6 proc.), toruńskim wiejskim (o 74,4 proc.), inowrocławskim (o 70,2 proc.).

Wszystkie cyfry, dotyczące r. 1926, zaczerpnięte są przez p. Rauschninga z wspomnianych już wyżej obliczeń niemieckiej frakcji sejmowej. Cyfry te zresztą i w szczegółach zgodne są

naogół z dokonaniem inną drogą obliczeniami prof. Wasutyńskiego — co dowodzi przybliżonej ich prawdziwości.

Ciekawe są dane, dotyczące składu zawodowego ludności niemieckiej w Wielkopolsce i na Pomorzu. Ogromną przewagę ma tu rolnictwo, zajmując się niem bowiem 71,1 proc. ogółu ludności niemieckiej — potem idzie przemysł i górnictwo — 13,1 proc., handel i komunikacje — 5,0 proc., administracja, wolne zawody i kościół — 1,5 proc., medycyna i filantropja — 0,7 proc., służba domowa, jednostki bez zawodu i t. d. — 8,6 proc.

Samodzielnymi wytwórcami było w roku 1926 wśród ludności niemieckiej — 41,5 proc., pomagających im członków rodziny — 29,2 proc., robotników — 25,4 proc., urzędników i funkcjonariuszy — 3,8 proc., służby domowej — 0,1 proc.

Masakra robotników polskich w Gross-Schoritz na Rugji

Bestjalstwo niemieckie — Jednego robotnika zabito, inny ciężko ranny

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Gross-Schoritz, 29 sierpnia.

W Gross-Schoritz koło Garz na wyspie Rugji doszło dnia 26 sierpnia br. do tragicznych wydarzeń, które w pełni ilustrują martyrologię polskich robotników sezonowych w Niemczech, narażonych na prześladowania nie tylko ze strony pracodawców, ale także ze strony robotników niemieckich. Tło wypadków było następujące:

O godz. 5 popołudniu robotnik niemiecki August Freese, stojąc na maszynie, puszczał w nią snopki, które podawali mu inni robotnicy. Była to praca akordowa. Freese dążył do tego, by robotnicy polscy nie mogli nic zarobić, nie chciał odbierać snopków, które mu podawali dziewczyny polskie, lecz zwracał je z powrotem. Przy tej sposobności Freese obrzucał Polaków najordynarniejszymi wymysłami w rodzaju „verfluchte Pollacken“, „polnische Bande“ itd. — przyczem odgrażał się robotnikom polskim widłami, grożąc, że ich przebieje. Ujrzawszy to, wódzard polski, który znajdował się wówczas na stercie słomy, pośpieszył na maszynę, by załagodzić zajście. Wówczas Freese, wygrażając się zaciśniętymi pięściami nad wódzardem wykrzyknął: „My was wszystkich dzisiaj wyrznięmy“.

O jakiejś 150 metrów od miejsca zajścia znajdowali się robotnicy niemieccy wraz z rzadcą folwarku Kindem. Usłyszawszy krzyki Freeseego Kind przybieł śpiesznie do maszyny i zwrócił się do wódzarda zapytaniem, co ten robi na maszynie. Wódzard odpowiedział rzadcy, że przyszedł uspokoić Freeseego, który nie przestawał wywijać nad nim pięściami. Rzadca nietylko nie stanął w obronie napastowanych robotników przeciw Freeseemu, lecz zaczął w obelżywy sposób wymyślać dziewczynom polskim, które podawały snopki.

W pewnym momencie robotnik polski Franciszek Okupnik, który znajdował się na wozie i podawał też snopki, odezwał się do rzadcy po polsku: „Dziewczyny dobrze robią, tylko Freese nie chce snopków odbierać“. Na to rzadca krzyknął: „Stul mordę, ty polska świni!“ Równocześnie maszynista Milbrandt, który stał na maszynie za rzadcą, chciał uderzyć Okupnika szuflą drewnianą przez głowę, co mu się jednak nie udało, ponieważ został zatrzymany przez wódzarda. Freese, widząc to, odwrócił się i schwycił wódzarda za pierś i pod gardło, targając na nim koszulę i pragnąc zepchnąć go na ziemię z maszyny, która wysoka była mniej więcej na 4 metry. Śpiesząc na pomoc wódzardowi, Okupnik skoczył na maszynę. Wówczas Freese puścił wódzarda, odwrócił się do Okupnika i uderzył go silnie pięścią w pierś. Obaj schwycili się i przewrócili na maszynę.

W tym momencie rzadca i maszynista zaczęli kiwać i gwizdać na niemieckich robotników, którzy przylecieli pośpiesznie na miejsce zajścia. Każdy z nich był uzbrojony w widły; ogółem było ich jedenastu.

Liczba kobiet wśród ludności niemieckiej przewyższa dosyć znacznie liczbę mężczyzn — w r. 1926 było bowiem 184.291 kobiet, a 157.214 mężczyzn. P. Rauschning uważa to za wynik faktu, że wśród mężczyzn z obawy przed polską służbą wojskową było więcej optantów na rzecz Niemiec — nadto zaś, że mężczyźni, pracujący zawodowo więcej byli narażeni na presję polonizacyjną (?), niż samotne rentjerki.

To ostatnie twierdzenie jest dosyć wątpliwe. Bądźco bądź w pierwszej części swych rozważań statystycznych, opartej na wynikach wyżej wymienionych spisów ludności — p. Rauschning trzyma się mniej więcej w granicach istotnego stanu rzeczy. Następuje jednak część druga, omawiająca przyczyny tak gwałtownego spadku liczby ludności niemieckiej i usiłująca ustalić, ilu Niemców opuściło granice Polski. Tutaj p. Rauschning puszcza się na flukta czystej fantazji — i nagina w bezceremonjalny sposób rzeczywistość do swej tezy o „terrorze“ i „bezprawności“ polskich, pod których naciskiem miał się dokonać proces „odniemczenia“.

O tem jednak w następnym artykule. Stefan Wyrzykowski.

na posterunek policji, gdzie spisano protokół.

Sprawę przeciwko Bartschowi i Schafferusowi skierowano na drogę sądową.

Masowy chrzest Żydów dla karjery

(KAP). Pod takim tytułem podaje następującą notatkę żargonowy Hajnt z dnia 18-go sierpnia r. b.:

„W dniach ostatnich przyjęła chrzest większa liczba aplikantów adwokackich, by móc objąć posady państwowe w charakterze radców prawnych. Jak się dowiadujemy, wszyscy ochrzczeni otrzymali przyrzeczone stanowiska“.

Na co służą fundusze dyspozycyjne?

Futro pani ministrowej

Ostatni numer „Placówki“ podaje następującą wiadomość:

„W jednym ministerjum, kierowanem srogą dłońią dygnitarza w mundurze — (dla ścisłości zaznaczamy, że nie chodzi tu bynajmniej o min. spraw wojskowych) — zaszedł w dniu 28 lipca rb. pewien wypadek, który tyle zamieszania narobił wśród urzędników, że... niedyskretnie przedostał się aż poza mury.“

Rzecz sama w zasadzie drobna. Do ministerjum zgłosił się inkasent pewnej firmy futrzanej z niedużym stosunkowo rachunkiem, na sumę 1,377 zł, za dostarczone p. ministrowej skórki nerkowe. Ani skórki nie zanadto luksusowe, ani rachunek niezbyt wielki, a sama transakcja, dokonana w połowie lata, dobrze świadczyła o zapobiegliwości gospodarce p. ministrowej...

Mimo to urzędnicy ministerjum byli w kłopotcie, w jaki sposób rachunek ten uregulować. Poprostu nie widzieli pokrycia w żadnym z etatów resortu...

Ktoś przytomniejszy wpadł na odważny pomysł skomunikowania się telefonicznie z p. ministrową, co było tem konieczniejsze, że p. minister bał w sobie na... inspekcji. Otrzymał krótką, lecz zupełnie wyraźną dyspozycję, że rachunek uregulować należy z funduszu... dyspozycyjnego, jak to było w podobnym wypadku w poprzednim tygodniu...

Rozkaz został wykonany ściśle. Fundusz dyspozycyjny pokrył i tym razem prywatny rachunek p. ministrowej. Niewątpliwie stało się to tylko chwilowo, gdyż nie ulega najmniejszej kwestji, że p. minister, dowiedziawszy się po przyjeździe o faktycznym stanie sprawy — odrazu ją — jak należy — uregulował...

Tem niemniej źle się stało, że wskutek pewnego pomieszania pojęć, które reprezentują niektóre osobowości świata urzędniczego, urzędnicy mogli, chociażby przez krótki czas, przypuszczać, że panowie dygnitarze sanacyjni pokrywają prywatne wydatki z funduszy państwowych i to tak wybitnie dyskrejonalnej miary co... fundusze dyspozycyjne...

Jak dotąd bowiem mamy wszelkie podstawy przypuszczać, że tego rodzaju „wypadki“, których bohaterami byli pp. Miedziński i Switalski — należą do bezpowrotnej przeszłości. Mogą conajwyżej zachodzić tylko pewne... nieporozumienia...“

Ku trwałemu uczczeniu pamięci hr. Wł. Zamoyskiego, fundatora fundacji Kórnickiej.

Zako-pane, 1 9. (PAT). W niedzielę odbyło się w Zakopanem zebranie obywatelskie w sprawie trwałego uczczenia pamięci s. p. Władysława hr. Zamoyskiego. Zebranie zwołane zostało przez komitet z ks. proboszczem Tobolakiem, Kornelem Makuszyńskim i Ludwikiem Solskim na czele. Po dłuższej dyskusji, prowadzonej pod przewodnictwem Ludwika Solskiego, uchwalono uczcić pamięć wielkiego patrioty i fundatora fundacji kórnickiej trwałym pomnikiem w postaci kaplicy z granitu nad Morskim Okiem w Tatrach, w miejscu, gdzie przed słynnym procesem granicznym z Węgrami o Morskie Oko stała strażnica żandarmerji węgierskiej.

Do komitetu wykonawczego wszedł, jako prezes honorowy, ks. dziekan Tobolak, jako przewodniczący — Ludwik Solski i szereg osób z obywatelstwa Zakopanego.

Prowokacja niemiecka na Kaszubach

Obraza armji polskiej.

Ostatnio dwóch Niemców — Bartsch z Liniewa (Kaszuby) i Schafferus z Wielkiego Podlesia — dopuściło się obrazy wojska polskiego przebywającego na manewrach kaszubskich. Z powodu użycia pod adresem armji polskiej słów wprost niesłychanych — prowokatorami niemieckimi zajęła się natychmiast żandarmerja wojskowa, która w kajdanach odprowadziła ich

Po rozwiązaniu Sejmu i Senatu

Zebrań klubów sejmowych — Złośliwe i małostkowe szykany

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.) Na dzień dzisiejszy były zapowiedziane oddawna zebrań klubów sejmowych. Zebrania te odbyły się mimo rozwiązania izby i mimo skasowania ważności biletów wolnej jazdy.

W szczególności odbyło się zebranie Klubu B. B. S. i klubu Stronnictwa Chłopskiego. Na obu zebraniach zlikwidowano dotychczasowe czynności klubowe jako organizacji parlamentarnej. Punkt ciężkości dalszych działań przeniesiono na organizację partyjne. Głównym tematem rozważań była kwestja kasowania ważności wolnej jazdy, przywiązanej do legitymacji poselskiej. Z wielu stron oświadczone, że należy poprostu wystąpić ze skargami cywilnymi przeciwko skarbowi państwa o bezprawne kasowanie wolnych przejazdów. Wszelkie zarządzenia natury administracyjnej winny być umieszczone najpierw w organie urzędowym, przez co nabierają mocy obowiązującej. Pufne zarządzenie ministra komunikacji, wydane w no-

cy z piątku na sobotę nie może mieć mocy obowiązującej.

Sensację natomiast wywołał fakt in-ny, natury również materialnej i także złośliwej. Dziś przed południem zjawili się w warszawskiej izbie skarbowej urzędnicy biur Sejmu i Senatu i przedłożyli listy płac funkcjonariuszy Sejmu i Senatu. Oświadczone im ze strony izby skarbowej, że wypłata nie nastąpi, bo Sejm i Senatu niema, zostały rozwiązane. Odpowiedź ta wywołała zrozumiałe poruszenie wśród kilkudziesięciu rodzin funkcjonariuszy Sejmu i Senatu i liczne komentarze w kołach politycznych. Zwracano uwagę, że nawet przy zwalnianiu urzędników państwowych obowiązuje trzymiesięczne wypowiedzenie. Marszałek Sejmu p. Daszyński wysłał naczelnika wydziału biur Sejmu p. Miroszewicza, aby ministrowi skarbu przedstawił to oświadczenie izby skarbowej. Ze strony Senatu podjął interwencję wicemarszałek Gliwic. Wyniki interwencji są dotychczas nieznane. (w)

Zbrodnicza działalność wywrotowców z U. O. W.

Olbrzymie straty spowodował ogień, podłożony przez ukraińskich terrorystów — Miasto Rohatyn przez kilka godzin odcięte od świata

Lwów, 1. 9. (Tel. wł.) W nocy z soboty na niedzielę w powiatach tarnopolskim, brzeżańskim i rohatyńskim zaszły nowe wypadki podpalenia. W szereg majątków podpalono sterty z zbożem oraz zabudowania gospodarcze. Straty niejednokrotnie bardzo znaczne. Miasto powiatowe Rohatyn było przez jakiś czas odcięte od komunikacji, ponieważ poprzerywano druty telegraficzne i telefoniczne. Wobec tych nowych wypadków ogłoszona niedawno rzekoma likwidacja działalności U. O. W. wygląda bardzo problematycznie. (w)

Lwów, 1. 9. (PAT.) Wczoraj podpalono sterty zboża na folwarku Romualda Fangora w Sidnicy pow. Jaworów. Ogień przerzucił się wkrótce na sąsiednie sterty, tak że 14 stogów sta-

nęło w płomieniach. Szkody wynoszą około 14.000 zł.

Lwów, 1. 9. (PAT.) Wczoraj wieczorem część osobników aresztowanych ostatnio w związku z akcją sabotażową w Małopolsce doprowadzona została do Lwowa i umieszczona w aresztach policyjnych. Równocześnie z policją prowadzi dochodzenia prokurator i sędzia śledczy.

Lwów, 1. 9. (Tel. wł.) Nowo mianowany wojewoda lwowski Nakoniecznikow-Klukowski przybył wczoraj do Lwowa.

W związku z dalszymi aktami sabotażowymi wojewoda wydał cały szereg instrukcyj oraz zredagował specjalną depezę do ministerjum spraw wewn.

Frontem do Bałtyku

Manifestacje w Warszawie, Katowicach, Łodzi i Wilnie

Warszawa, 1. 9. (PAT.) W dniu wczorajszym o godz. 12 w południe odbył się na placu Teatralnym wiec manifestacyjny ludności stolicy w związku z wystąpieniami ministra Rzeszy niemieckiej Treviranusa. Manifestacja, w której uczestniczyło ponad 10.000 osób, powzięła następującą rezolucję:

My, obywatele stolicy, zebrani na placu Teatralnym w dniu 31 sierpnia 1930 roku:

wyrażamy stanowczy protest przeciwko godzącym w zasadnicze prawa Państwa Polskiego atakom szowinistów niemieckich, oraz wystąpieniom ministra Rzeszy niemieckiej Treviranusa, który poważał się publicznie zakwestjonować niewzruszone prawa nasze do polskiego odwiecznego Pomorza.

Stwierdzamy, że cały naród polski z oburzeniem piętnuje zakusy, zmierzające do uszczuplenia granic Rzeczypospolitej jakkolwiek bądź drogą. Nie pozwolimy pozbawić się choćby piędzi ziemi, wydartej ze stuletniej niewoli; powrót ziem, zrabowanych niegdyś w rozbiorach, był jedynie aktem międzynarodowej sprawiedliwości.

Domagamy się, by, zgodnie z wolą całego narodu, Rząd przeciwstawił się z całą stanowczością wszelkim roszczeniom do ziem rdzennie polskich.

Pomimo ofiary tych, którzy 10 lat temu okupili swą krwią wolność i potęgę Ojczyzny, ślubujemy nie cofnąć się przed żadnym środkiem koniecznym dla obrony nienaruszalności zagwarantowanych traktatami granic Polski.

Po przyjęciu rezolucji, uczestnicy manifestacji udali się pod pałac Kronenberga, gdzie wyłoniona delegacja wzięła rezolucję p. ministrowi spraw zagranicznych Augustowi Zaleskiemu. P. min. Zaleski zapewnił delegację, że rząd polski, zgodnie z całym społeczeństwem, stoi niezmiennie na straży nienaruszalności terytorjalnej Rzeczypospolitej i nie dopuści do naruszenia praw Polski w jakikolwiek sposób.

Łódź, 1. 9. (Tel. wł.) Wczoraj odbyła

się w Łodzi olbrzymia manifestacja przeciw atakom niemieckim na granice Polski, w której wzięło udział 80.000 osób. Uchwalono następującą rezolucję:

„Zgromadzone w dniu 31 sierpnia 1930 roku przed mogiłą Nieznanego Żołnierza tysiączne rzesze społeczeństwa łódzkiego protestują w sposób jaknajbardziej stanowczy przeciw prowokacyjnej, fałszywej historii propagandzie ministra Rzeszy Treviranusa i oficjalnych czynników niemieckich. Stwierdzają, że zakusy na nasze kresy zachodnie i próby obalenia traktatów pokojowych uniemożliwiają sąsiedzkim współzycie Polski i Niemiec i prowokują nową wojnę. Ślubują uroczyste wobec mogiły Nieznanego Żołnierza, symbolu najwyższej ofiary za Ojczyznę, zgodnie z całym narodem Polski, że w razie zaatakowania granic nie cofną się przed żadną ofiarą mienia i krwi i do ostatniego tchu bronić będą ziem odwiecznie polskich, krwią żołnierza użyznychich.

„Społeczeństwo łódzkie oświadcza również jaknajuroczyściej społeczeństwu niemieckiemu i społeczeństwu całej Europy, że nigdy za żadną cenę nie zgodzi się na targa spuścizną, pozostawioną przez poległych braci.

„Przedkładając niniejszą rezolucję najwyższemu władzom, zwracają się do rządu z apelem, by twardo przeciwstawił się rewizjonistycznym zakusom niemieckim, wyciągając wszystkie siły ku pomnożeniu sprawności obronnej Państwa i wzmoczeniu oraz uniezależnieniu jego potęgi gospodarczej.

„Póki nie ustana niemieckie zakusy, hasłem społeczeństwa łódzkiego będzie: frontem do Bałtyku i zachodnich granic Państwa.

Łódź, 1. 9. (PAT.) Wczoraj popołudniu grupa demonstrantów dotarła niepostrzeżenie pod gmachy, w których mieszczą się redakcje dzienników niemieckich w Łodzi: „Freie Presse“ i „Lodzer Volkszeitung“, gdzie wybito szyby. Inna grupa demonstrantów zebrała się nieoczekiwanie przed de-

mem, w którym mieści się konsul niemiecki. W domu tym wybito kilka szyb w prywatnych mieszkaniach. Przybyła w obu wypadkach policja zajęła natychmiast zlikwidowała i nie dopuściła do przeniesienia się awantur na inne tereny. Śledztwo zostało wdrożone.

Katowice, 1. 9. (Tel. wł.) Wczoraj w południe odbyła się na Rynku katowickim manifestacja przeciwko zakusom na całość naszych granic, w związku ze znanym przemówieniem Treviranusa. Zebrało się około 6000 uczestników. Zebrani uchwalili przez aklamację rezolucję, w których protestują przeciwko groźbom zamachu na zachodnie granice Polski i oświadczają, że naród polski nie będzie nadal spokojnie przyglądał się prowokacjom niemieckim i ich cichocijnych przedstawicieli. Zgromadzeni domagają się od rządu interwencji w Lidze Narodów, należytego zabezpieczenia zachodnich granic Polski, usunięcia z województw zachodnich obywateli niemieckich, których działalność jest szkodliwa dla bezpieczeństwa państwa, jaknajrychlejszego przeprowadzenia reformy rolnej i oddania ziemi i majątków, znajdujących się w rękach niemieckich magnatów, polskiemu ludowi pracującemu, zlikwidowania niemieckich organizacji o tendencjach antypaństwowych, jak „Volsksbund“, odebrania debitu zagranicznej prasie niemieckiej, propagującej rewizję granic polskich. Wreszcie rezolucja potępia nielojalne stanowisko miejscowej prasy niemieckiej, jakoteż rady miejskiej w Katowicach i rady gminnej w Lipinach wobec państwa.

Wilno, 1. 9. (PAT.) W niedzielę odbył się w Wilnie w sali miejskiej przy ul. Ostrobramskiej tłumny wiec, na którym wystąpiono gorąco w obronie Pomorza i zaprotestowano najenergiczniej przeciwko prowokacyjnemu zakusom niemieckim na prastare ziemie polskie.

Znowu usuwanie urzędników policyjnych

W sobotę wieczorem wręczono szeregowi urzędników policyjnych okręgu poznańskiego dekrety, przenoszące ich daleko, do innych okręgów wojewódzkich policji. W mieście Poznaniu dotkniętych zostało tym zarządzeniem dziesięciu urzędników, przeważnie starszych i ojców rodzin. Jest to dla nich straszny cios.

Ludzie pytają się, czy zarządzenia te stoją w związku z ostatnimi wypadkami politycznymi.

Podobno „przegrupowania“ te nie są ostateczne, i decyzja ma zapas w najbliższych dniach. Nadwerżone w ostatnich czasach stosunki bezpieczeństwa (zamachy bombowe itp.) na tem tylko jeszcze bardziej ucierpią.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.8915 zł; w Gdańsku na Warszawę — zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.40 do 212.70 zł, gotówką 212.00 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173.20 do 173.46 zł, gotówką 172.86 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 1. 9. 1930 r. Dzisiejsza giełda jako pierwsza w miesiącu wrześniu, była dość ożywioną i miała tendencję naogół utrzymaną.

Z papierów państwowych płacono za 5 proc. pożyczki przy dużych obrotach 55 proc., zaś mniejszą ilość premii dolarowej handlowano po 63.— (za sztukę 5.— dol.) bez notowania kursu. Z lokacyjnych P. Z. K. robiono transakcje 8 proc. listami dolarowymi po 96,50 proc. oraz 8 proc. listami dolarowymi amortyz. po 92,50 proc. (przy dew. 8.90). Dopytywano się również o 6 proc. listy żytnie po 20.—, jednakże po tym kursie nie było odawców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych oddawano Bank Polski po 169.—, zaś Cegielski był w poszukiwaniu po 46.— przy materiale niewystarczającym.

Komunikat. Z dniem dzisiejszym odpada kupon od akcji Wyroby Ceramiczne Krotoszyn—Przysieka za 1929/30 r. Dywidendy T-wo nie wypłaca.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 55.—% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 96,50% +
8% listy dolarowe w złocie amortyzacyjne 92,50% +

Akcje bankowe:

(Kurs w zł za 1 akcję)

Bank Polski I em. 169.— 0.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w zł za 1 akcję).
Cegielski H. I em. zł. 46.— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 1. 9. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. h.); b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w. h.); c) jęczmienia 673 gr. (114,1 f. w. h.); d) owsa 480,5 gr. (80,1 f. w. h.). Zeszłoroczne.	
„Ceny transakcyjne“	
Zyto 45 tonn parytet Pozn	0,00—20,50
„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań	
Zyto	19,80—20,30
Usposobienie słabe.	
Pszenica	29,25—31,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemysłowy nowy	21,00—23,50
Jęczmień browarowy	26,00—28,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17,00—19,00
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia wł work 65%	31,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	50,00—53,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	12,50—13,50
Otręby pszenne	15,50—16,50
Otręby pszenne (grube)	17,00—18,00
Rzepak	47,00—49,00
Groch Victoria	37,00—42,00

Ogólne usposobienie spokojne. Niedostateczne możliwości zbytu szczególnie dla pszenicy wpływają osłabiająco na tendencję.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 1. 9. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89 sp.: 8.91 kup.: 8.87

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,56	124,87	124,25
Budapeszt	156,29	156,69	155,89
Holandja	359,09	359,99	358,19
Londyn	43,38	43,49	43,27
Nowy Jork	8,903	8,923	8,883
Nowy Jork kabel	8,913	8,933	8,893
Praga	26,44	26,50	26,36
Paryż	35,05 1/2	35,14	34,97
Szwajcaria	173,27	173,70	172,84
Sztokholm	239,67	240,27	239,07
Wiedeń	125,93	126,24	125,62

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% pożyczka inwest.	111,50
5% pożyczka premii dol.	58,50—58,75
5% pożyczka konw.	55,50

Akcje w złotych:

Bark Polski	166,00—167,50
W. T. F. Cukru	0,00—34,75
Pocisk	0,00—3,75
Haberbusch	0,00—122,00
Klucze	0,00—68,00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg. Berlin, 1. 9. 1930.

Pszenica march. od st. załad.	247,00—251,00
76, 77 kg.	
Pszenica 75—76 kg. cif Berlin sprzed.	0,00—259,00
Tendencja przy punktualnem załadowaniu poparta, pozatem mocniejsza.	
Zyto march. od stacji załad.	0,00—187,00
70—71 kg.	
Tendencja poparta, mocniejsza.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	183,00—198,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st zał stary 18000—19300	
Owies march od st zał nowy 157,00—168,00	
Tendencja dla owsa: spokojna, przy punktualnem załadowaniu wagonem słaba	
Mąka pszenna	29,00—37,00
Tendencja cicha.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	25,25—29,50
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	9,25—9,50
Tendencja słaba.	
Ospa żytnia	8,50—9,00
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	21,00—22,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka	21,00—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	18,20—18,40
Wytłoki suche	7,80—8,60
Srót Soja	14,70—15,60
Ziemiaki jadalne białe	1,60—1,90
Ziemiaki nieb. z Odenwald	1,70—2,00
Ziemiaki jadalne złote	2,50—2,80

Uwaga do ziemniaków: W Berlinie bardzo mały popyt na ziemniaki. Ogólna tendencja wzmocniona.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 1. 9. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę 46,925—47,125
Noty wielkie 46,775—47,175

Niezaszczytne dla Polski wyniki lotu Małej Ententy

Piloci polscy na szarym końcu ogólnej klasyfikacji

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.). Wczoraj dokonano ostatniego obliczenia co do wyników lotu Małej Ententy i Polski. Pierwsze miejsce zajął Jugosłowianin kapitan Sintic, który osiągnął 961 punktów na 1000 możliwych. Drugie miejsce zajął major Kleps, osiągając 932 punkty. Trzecie miejsce Jugosłowianin kapitan Novak, który osią-

gnął 888 punktów. Z Polaków porucznik Skrzybiński osiągnął 754 punkty i zajął siódme miejsce. Porucznik Wyrwicki 748 punktów i zajął 9 miejsce. W ogólnej klasyfikacji zespołów pierwsze miejsce zajęli Jugosłowianie, drugie Czesi, trzecie Rumuni, a czwarte i ostatnie miejsce Polacy. (w)

Oredzie pangermańskie gen. von Seeckta

Niemcy zgodzą się wstąpić do Unji Paneuropejskiej za cenę... obalenia Traktatu Wersalskiego

Berlin, 1. 9. (PAT) Człony kandydat Partii Ludowej, b. minister Reichswehry, gen. von Seeckt, przemawiając na zgromadzeniu przedwyborczym w Dortmundzie, jako główny punkt niemieckiej polityki zagranicznej wysunął dążenie do odbudowy stanowiska mocarstwa Rzeszy. Odnośnie do planów paneuropejskich ministra Brianda oświadczył von Seeckt, że Niemcy nie są przeciwnikami współpracy z innymi narodami, lecz gotowe są tak długo współpracować, dopóki interesy niemieckie będą chronione. Zgoda na propozycje inne zależna jest od przyznania Niemcom równouprawnienia z innymi państwami.

Walka o obalenie Traktatu Wersalskiego — mówił von Seeckt — i zaspokojenie życzeń niemieckich odgrywa w pacyfikacji i konsolidacji wewnętrznej Europy rolę tak ważną, że powinniśmy wzajemnie za naszą zgodę na współpracę z innymi żądać przywrócenia naszej suwerenności mocarstwowej! Wrócić musi zaufanie

społeczeństwa niemieckiego do kierowników polityki zagranicznej Rzeszy; przyczem nie można wymagać, aby ministrowie spraw zagranicznych składali szczegółowe wyjaśnienia co do przyszłych swych zamiarów. Celem niemieckiej polityki zagranicznej pozostanie nadal dążenie do porozumienia, pokoju i współzycia z innymi narodami. Warunkiem tego współzycia będzie jednakże odbudowa potęgi mocarstwowej Niemiec, co w konsekwencji umożliwi ochronę mniejszości niemieckiej w poszczególnych krajach europejskich. Na wschodzie niemiecka polityka zagraniczna zmierza do utrzymania żywiołu niemieckiego. „Korytarz” oznacza ciągłe niebezpieczeństwo dla Prus Wschodnich (!) Z Włochami i Rosją sowiecką Niemcy powinny żyć w pokoju i przyjaźni, bez względu na stanowisko zasadnicze wobec celów polityki zagranicznej obu tych państw. Zniknąć muszą ograniczenia, kępujące wzrost liczebny i organizację Reichswehry.

Nie wolno święcić dziesięciolecia „Cudu Wisły“

Jak to było w Turku, Mławie i Opatowie?

Z Turka (ziemi kaliskiej) piszą nam:

Z inicjatywy „Sokoła” i „Związku młodzieży katolickiej” zamierzano w Turku uroczystie obchodzić dziesięciolecie „Cudu Wisły”. Porozumiano się z szeregiem innych towarzystw i przygotowywano obchód. Zwrócono się do miejscowego starosty z prośbą o współudział i poparcie zamiarów społeczeństwa. Na to w nieobecności starosty odpowiedział jego zastępca, iż wobec uchwały rządu o obchodzeniu tej uroczystości w październiku, uważa za zbyt późne urządzenie tego obchodu — jednakże ostatecznie współudział obiecał. W tym jednak czasie chwyciła się „sanacja” wypróbowanego już środka rozbijania. Próbowano ludzi zastraszyć. Zawezwano wszystkie przedstawicielstwa towarzystw na audjencję do starosty i odmawiano od udziału w obchodzie. Pominięto jedynie „Sokoła” i miejscowego ks. prałata, znając dostatecznie ich narodowe przekonania.

Należy tu podkreślić piękny postęp prezesa miejscowego Związku Inwalidów, który sam jest urzędnikiem. Odpowiedział on, iż inwalidzi mogą również i w październiku wziąć udział, ale teraz gdy obiecali swą pomoc, to jej nie cofną.

Aby uczcić pamiętne dni zwycięstwa i Bogu za nie podziękować, projektowano jaknajliczniejszy udział. Rozesłano kurendę, zapraszając na pierwszym miejscu starostę i urzędników. Ich imieniem odpisał zastępca starosty, iż uważa uroczystość tę za zbyt późną (!) i że ani on ani urzędnicy udziału nie wezmą. Nie wszyscy tak myśleli; niepowiadomiony o tem postanowieniu komisarz policji ołówkiem wyraził swą zgodę — później, zapewne po otrzymaniu instrukcji, wytarł to i zaznaczył, iż nie weźmie udziału. Oryginał tej kurendy jest w archiwum parafjalnym.

Mimo tych utrudnień i wyraźnej niechęci przedstawicieli rządu, społeczeństwo urządziło obchód, który udał się wspaniale. Złożyło się nań uroczyste nabożeństwo i pochód wokół kościoła, w którym honory spełniał „Sokół”, a udział wzięły wszystkie towarzystwa miejscowe, za wyjątkiem „Strzelca”, — choć całe przysposobienie wojskowe było zaproszone. Zaznaczyć należy, iż w przeddzień obchodu t. j. 14 sierpnia zakupili mszę św. in-

walidzi, zapraszając przedstawicieli miejscowych towarzystw i władzy. Ale gdy na kazalnicy ks. prałat użył zwrotu, iż dożyliśmy czasów, kiedy w niepodległej Polsce władza nasza nie pozwala Bogu dziękować za zwycięstwo, zastępca starosty wraz ze swą delegacją zerwał się i ostentacyjnie kościół opuścił.

W ten sposób społeczeństwo w Turku nie dozwoliło sobie narzucić przekonania, że Bogu za zwycięstwo nad wrogiem zbyt późno jest dziękować.

Z Mławy donoszą, że na zakończenie obchodu miała się tam odbyć akademja z referatem o bitwie pod Warszawą. I tu jednak zaszedł fakt niebywały: licznie przybywająca publiczność urzała wywieszzone ogłoszenie: „Na zasadzie rozporządzenia p. starosty z dnia dzisiejszego t. j. 15. 8. 1930 odczyt zapowiedziany na godz. 18-tą nie odbędzie się”. Fakt ten ukoronował tylko poprzedni stosunek władz do komitetu obchodu. Władze nie tylko nie wzięły udziału same, ale nie pomogły pracom komitetu, tak, iż cały obchód zorganizowany został wyłącznie staraniem miejscowych czynników społecznych i obywatelskich. Stanowisko władz i zakaz odbycia akademji wywołał powszechne oburzenie w miejscowym społeczeństwie, nie wyłączając nielicznych sympatyków kierunku rządowego.

Również z Opatowa (woj. kieleckie) donoszą o trudnościach, jakie władze robiły przy urządzeniu obchodu.

Biorąc pod uwagę nadto to, co się zdarzyło w Wieluniu, Jaworznie, Dąbrowie Górnej, Koźlicach i innych miejscowościach — można sobie powiedzieć, że ładnych dożyliśmy czasów...

Ostrów przeciw zakusom niemieckim

Rada miasta Ostrowa Wielkp. protestuje przeciwko wystąpieniom min. Treviranusa.

Ostrów, 31 sierpnia.

Na sobotnim posiedzeniu radny Klubu Obywatelskiego p. Stefan Rowiński wniósł rezolucję treści następującej: „Wobec dążności rządu niemieckiego do przeprowadzenia rewizji Traktatu Wersalskiego, którym ustalono zostały

zachodnie granice Polski, rada miasta Ostrowa stwierdza, że wszelkie zakusy niemieckie o zmianę granic na niekorzyść Polski muszą spełzną na niczem. Skoro nawet ziemie rdzennie polskie nie wszystkie włączone zostały do państwa polskiego — z krzywdą dla narodu i państwa — to tem mniej naród polski dopuści, by choćby mała część terytorjum państwowego przypaść miała Niemcom. O każdą piędź ziemi ojczystej naród polski walczyć będzie do ostatniej kropli krwi. Świadom, że bez Wielkopolski, Pomorza i Śląska nie może być niepodległej i silnej Rzeczypospolitej Polskiej.”

Rezolucję uchwalono jednomyślnie. (n)

Krematorja znowu na widowni

(KAP.) Ukazała się sucha wzmianka w pismach, że w sądzie warszawskim został złożony do zarejestrowania statut spółdzielni „Stowarzyszenia Zwolenników Kremacji”, która ma na celu budowę krematorium w Warszawie.

Masoneria próbuje rozmaitych dróg, ażeby omylić czujność władz i za wszelką cenę obdarzyć nasze społeczeństwo krematorium. Opinia publiczna zdaje sobie doskonale sprawę o co tu chodzi.

Międzynarodowy zjazd masonerii w Paryżu w 1903 r. wydał specjalną instrukcję, żeby masońskie organizacje we wszystkich krajach ze szczególniejszą troskliwością zabiegały o wprowadzenie praktyki palenia ciał, bo to jeden ze skutecznych środków w zwalczaniu „przesądów religijnych” — nieśmiertelności duszy ludzkiej i zmartwychwstania ciał. Nic dziwnego więc, że Stolica Apostolska tak jak dawniej, wypowiedziała się w 1926 roku przez Św. Oficjum, że kremacja jest praktyką bezbożną i gorszą, a to dlatego, że przez nią wrogowie Kościoła chcą odwrócić umysły wiernych od rozważania śmierci i wyrwać z serc nadzieję zmartwychwstania.

Pozwolenie na budowę krematorium, a tem bardziej ustawa, zawierająca specjalne przepisy o spaleniu ciał, obrażałyby sama przez się uczucia religijne katolików, czyli znakomitej większości narodu polskiego, wprowadzałyby praktykę, potępioną przez Kościół, i sprzeczną z tradycją chrześcijańską.

Póki obowiązuje art. 114 naszej konstytucji, katolicy mogą być pewni, że państwo nasze w prawodawstwie swoim uszanuje przepisy Kościoła. Naczelne stanowisko Kościoła katolickiego w państwie polskim powinno usunąć wszelkie obawy pogwałcenia praw jego.

Czy samolikwidacja mankietników?

Kowalski, rozzuchwalony wyrokiem sądu, a jednocześnie rozgorzyczony niepowodzeniami ostatnich miesięcy, a zwłaszcza, że Konsulat Amerykański nie udzielił mu wizy wjazdowej, ogłasza „list pasterski” za listem — najwidoczniej w przyspieszonym tempie; więc najpierw o zniesieniu stanu duchownego — został tedy zniesiony stan duchowny, bo Chrystus Pan, według wywodów Kowalskiego, „odejmuje już duchownym, nie wyłączając i kapłanów marjawickich, władzę nauczania i moc sprawowania Sakramentów św...” — ale jednocześnie nie prze-

Olbrzymia zniżka cen do 50%

Proszę przekonać się bez przymusu kupna.

Zygmunt Wiza,
Poznań, ulica 27-go Grudnia 5.

szkadza to Kowalskiemu podpisywać się: „Michał, arcybiskup marjawitów”.

I nie dość — w przewrotności swojej Kowalski ogłasza drugi list — o kapłaństwie powszechnem, do którego będą należeć wszyscy „Zapisani do osobnej książki, która będzie nosić tytuł: Księgi Królestwa Bożego na ziemi — a) Księga kapłańska”.

Widzimy tedy, że najwidoczniej Kowalski zmierza szybkim krokiem do samolikwidacji swojej sekty — niema stanu duchownego, niema sakramentów, więc cóż pozostanie? — niech wszyscy będą kapłanami! Niezadługo ogłosi, że są wszyscy arcybiskupami!

Już czas wielki, żeby sądy przyspieszyły sprawę Kowalskiego i ukrocili jego zuchwałość, a władze nasze powinny jaknajspieszniej unieszkodliwić poczynania Kowalskiego, które już zbezczeszczają wszelką religię. (KAP.)

Kaplica króla Sobieskiego na Kahlenbergu

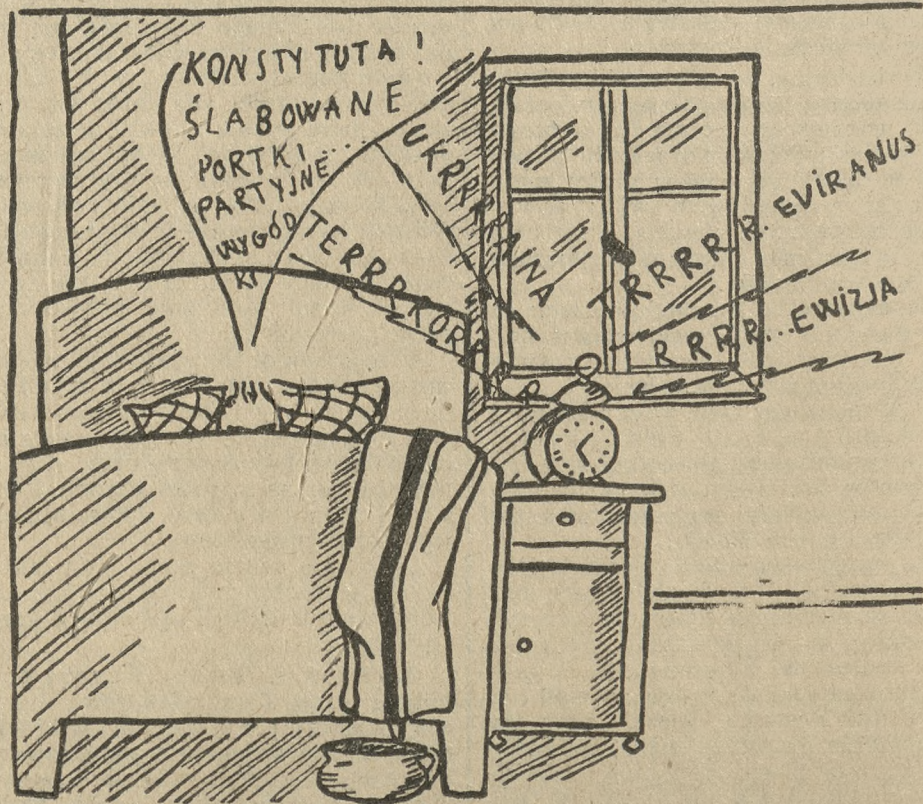
Obraz główny: Król Sobieski służy do mszy św. Marco d'Aviano delegatowi papieskiemu, który w duchu proroczym wypowiedział zamiast: *Itē missa est* — *Vinces Joannes*, już jest wykończony. Prof. Jan Henryk Rosen maluje obecnie w kaplicy obraz na ścianie ołtarzowej, który przedstawia nadszającą burzę ze wschodu i papieża Innocentego XI, modlącego się o pomoc z nieba w tej ciężkiej potrzebie.

Kondolencja min. Zaleskiego

Warszawa, 1. 9. (Tel. wł.). Żydowska Agencja Telegraficzna donosi, że pośród depesz kondolencyjnych, które nadeszły z powodu śmierci znanego żydowskiego działacza Lucien Wolff, jest również depesza kondolencyjna polskiego ministra spraw zagranicznych p. Zaleskiego. (w)

Szpiegostwo niemieckie na Pomorzu

Toruń, 1. 9. (PAT). Sprawą Pomorza i jego życiem gospodarczym, społecznym, a ponadto całością jego granic, ich obroną oraz sprawami wojskowymi w różnych kierunkach interesuje się nietylko rząd niemiecki i jego przedstawiciele w osobie ministra Treviranusa, lecz także i wywiad niemiecki. Dowodem tegoaresztowanie w Tucholi w dniu 30 b. m. emisariusza wywiadu niemieckiego, niejakiego Bronisława Chęciaka, który miał ścisły kontakt z przedstawicielami wywiadu niemieckiego. Chęciaka aresztowały kompetentne władze i przekazały do dyspozycji sędziego śledczego w Bydgoszczy. Szczegóły dochodzenia trzymane są w tajemnicy.

Przy takich smach łatwo nie dosłyszeć dzwonienia budzika.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Jubileusz Targów Wschodnich

Uroczystość otwarcia jubileuszowych X. Targów Wschodnich przypada na wyjątkowy moment.

Po jawnym wystąpieniu Niemców z roszczeniami o zmianę granicy polsko-niemieckiej — zaogniły się stosunki polityczne na drugim, wschodnim krańcu Rzeczypospolitej. Równoległość czasowa ostatnich wypadków na wschodzie i zachodzie odslania wspólne źródło kłopotów przeciw-polskich. W obliczu wrogów występujących zwrócić przeciwko naszymu stanowi posiadania, powinna Polska wykonać manewr koncentracji wszystkich sił swoich i podporządkować swoje życie hasłu jedności narodowej.

Tak jak w zagadnieniu samodzielnego bytu i całości państwa wszyscy tworzyć musimy jedną tylko partję, jeden obóz, jeden program, tak i w sprawach spotęgowania naszej siły gospodarczej, produkcji i handlu, w dążeniu do przebudowania Polski powojennej, Polski ruin, zniszczenia i nędzy w nową Polskę pracy i postępu, mnożącą swoje własne wartości materialne i kulturalne, musimy wszyscy iść w jednym kierunku, gdyż od rozwoju tego zależy sam byt naszego państwa.

I — rzecz dziwna — podobnie, jak w dziedzinie politycznej, tak i w dziedzinie gospodarczej chwila obecna przynosi nam groźne memento, w którym drży upomnienie, abyśmy wreszcie zaprzestali głupich, małych, niegodnych Narodu intryg wewnętrznych, a zabrali się do pracy na prawdę twórczej, dającej rękojmię niepodległości i rozwoju.

Równoległe z kryzysem politycznym panoszą się w Polsce dzisiejszej kryzysy gospodarcze. Nigdy może współzależność dwóch tych dziedzin życia zbiorowego nie rzuciła się w oczy, tak jak dzisiaj. Stąd każda manifestacja gospodarcza, uzmysławiająca zbiorowy wysiłek społeczeństwa w jego dążeniu do lepszego jutra, siłą rzeczy znajduje swój refleks w dziedzinie politycznej. Jeśli oddziaływanie ekonomiki na politykę nie zawsze jest bezpośrednie i natychmiastowe, to jednak zawsze wywiera ono swój skutek.

Tak więc i tegoroczne Targi Wschodnie nie odbędą się bez echa: zamani festują one z jednej strony polskość Lwowa, zaś z drugiej strony dążenie gospodarstwa krajowego do odzyskania równowagi, z której zostało ono wytrącone z różnych przyczyn natury zarówno gospodarczej, jak i — niestety — politycznej.

Poznań śle swojemu odpowiednikowi na wschodzie życzenia, aby przyszy układ stosunków wewnętrzno- i zewnątrz-politycznych umożliwił mu wykorzystanie wszystkich walorów, w jakie lwi gród jest wyposażony z racji swego położenia geograficznego i dzielności swej wspaniałej i kochanej ludności!

Ekspert gęsi do Niemiec

Przedmiotem potężnego eksportu gęsi do Niemiec są w pierwszym rzędzie wysoko cenione ptaki z Pomorza i Kaszub. Rok rocznie z końcem sierpnia i początkiem września jadą dziesiątki wagonów szczerze wypełnionych ptactwem do Niemiec, gdzie polskie gęsi pomorskie rozdziela się w kilkutyśiętnych stadach po farmach w okolicach Hamburga. Tam tuńczy się gęsi przez kilka tygodni, by je potem na Św. Marcin (11 listopada) sprzedać. Gęś stanowi w tym dniu tradycyjne danie niemieckie. Poza tym wyrabia się smakowite wędzone pierś gęsi, powszechnie znane w Niemczech pod mianem „pomersche Gänsebrust”.

Głównym importerem gęsi polskich do Niemiec jest Żyd berliński Bergmann oraz Jego konkurent, polski Żyd Gotthelf z Warszawy, którego prawą ręką jest niejaki Bursztyn z Warszawy. Poza tym jest jeszcze kilku polskich niezależnych od tej żydowskiej trójki eksporterów w Lidzbarku, Chojnicach itd. W sezonie skupu gęsi zjeżdża Bergmann do Polski i załatwia osobliście swe na wielką skalę postawione gęsie interesy. Wysiłkowy kontyngens gęsi pomorskich dochodzi podobno do 150.000 sztuk rocznie, cena za sztukę wynosi obecnie przeciętnie 9 zł, późniejsze wysyłki są odpowiednio droższe. Najpokupniejsze są gęsi podskubane.

Rynek niemiecki nie jest dość pojemny, ażeby skonsumentować wszystkie z Polski sprowadzone gęsi; poważną ich część eksportuje się w stanie podtuszonym wzgl. w formie wędlin do Holandji, Anglii itd. O

Ekstensywna czy intensywna gospodarka rolna?

Trwający w Polsce i w ostatnich miesiącach wzmagaający swe napięcie kryzys rolniczy pobudza kierowników warsztatów rolnych do reformowania gospodarstw. Większość rolników obrała drogę najmniejszego oporu, drogę ekstensywną, na daleko idącej samostarczalności opartego gospodarowania na roli. Nie uszło bowiem powszechnej uwagi, że od najbardziej dotkliwych, doraźnych skutków kryzysu, mianowicie ciągłego ubiegania się o gotówkę dla opłacania przypadających zobowiązań, wolni są rolnicy, którzy nie szli w ostatnich latach w kierunku intensyfikacji produkcji, dla sprostania nakładanym na nich ciężarom.

Istotnie w obecnej chwili kryzys łatwiej znoszą gospodarstwa ekstensywne tak, jak chorobę — przesilenie jest bowiem chorobą gospodarczą — znoszą łatwiej organizmy pierwotniejsze, stojące na niższym stopniu rozwoju.

Czy jednak ten przybierający żywiołowe rozmiary i zrozumiały odruch samoobrony rolnictwa jest uzasadniony, czy raczej to nie jest czyn rozpacz, pozbawiony podstaw, pogłębiający dalej sytuację?

Otóż istotnie tak jest, i dlatego trzeba rolników przestrzegać przed lekkomyślnym przerzucaniem się z gospodarki intensywnej, nakładowej na system gospodarki ekstensywnej. Przez zmianę systemu obniży się dochód z gospodarstwa, który, nie dorównując niewspółmiernie wysokiemu rozchodowi, jeszcze prędzej wywoła podcięcie bytu. Nie wolno bowiem zapominać, że obciążenia podatkowe (państwowe i komunalne), obciążenia na niezbędną robocizną, ciężary socjalne, a w wielu gospodarstwach procenty i anuitety długów, ciężających na gospodarstwie, wprost zmuszają kierow-

Uchwały międzynarodowej konferencji rolniczej

Wyniki 3-dniowych obrad międzynarodowej konferencji rolniczej w Warszawie ujęto w rezolucjach, odczytanych na sobotnim zebraniu plenarnym przez generalnego sekretarza konferencji, dyr. dr. Ad. Rogego. Zasadniczy sens ich jest następujący:

Dla uzgodnienia polityki eksportowej, konferencja zaleca utworzenie organizacji, powołanych do regulowania, koncentrowania i kontrolowania eksportu artykułów rolniczych tym państwom, które ich dotychczas nie posiadają, oraz ujednostajnienie systemu statystyki i wzajemnej wymiany jej danych. Istnienie centralnej organizacji eksportowej w każdym z państw konferujących, ułatwi koordynację wspólnej akcji eksportowej.

W sprawie premii wywozowych uchwalono zwrócić się w odpowiedniej chwili do Ligi Narodów ze wspólną propozycją zawarcia konwencji międzynarodowej, mającej na celu zniesienie premii bezpośrednich i pośrednich przy eksporcie artykułów rolnych.

Dla rozwiązania sprawy udzielania kredytów rolnych postanowiono, że państwa, reprezentowane na konferencji, utworzą bezwzględnie techniczną komisję finansową, która zbierze się w dniu 10 listopada w Warszawie, w celu opracowania projektu jednolitych przepisów, dotyczących średnioterminowego kredytu rolnego (od 6 miesięcy do 5 lat). Projekt ten winien przewidzieć cele kredytu, formy gwarancji, charakter obligacji itd.

W dalszym ciągu rezolucji zawarte zostało zalecenie systemu preferencji celnych w stosunku do wywozu rolniczego państw europejskich. Jest to szczególnie ważna rezolucja, która proponuje obronę przed konkurencją amerykańską drogą specjalnych niższych cel na produkty rolnicze pochodzenia europejskiego.

Dalej wyrażono konieczność poparcia dążeń, zmierzających do zawarcia międzynarodowej konwencji weterynaryjnej.

W końcowej rezolucji zwrócono uwagę na zapewnienie stałej współpracy w Genewie państw, które brały udział w konferencji warszawskiej oraz stworzenie wspólnego stałego organu, któryby centralizował współpracę w przyszłości.

ników do wydatniejszej, intensywnej gospodarki.

Jednym ze sposobów przetrwania kryzysu jest samostarczalność gospodarza. Można np. przez zastosowanie czteropolówki i sianie mieszanek oraz koniczyn, unikać kupna drogich pasz, które się dziś nie opłacają. Taka zmiana intensywności jest zrozumiała i nawet konieczna, gdyż wychów tuczniaków i opasów, których cena w porównaniu ze zbożem jest wysoka, opłaca się. Lecz to jest tylko celowa zmiana kierunku gospodarstwa i przejście na drogę opłacalności, a nie do ekstensywności.

Za mało uświadamiają sobie rolnicy, że rola żyta się skończyła. Gospodarstwa, oparte jedynie na produkcji żyta, muszą wegetować i powoli zamierać. Nie należy go uprawiać, a szczególnie nie zasilać nawozami sztucznymi. I w tym wypadku bez przechodzenia na system ekstensywnej gospodarki trzeba celem podniesienia opłacalności warsztatu rolnego — zastąpić siew żyta pszenicą i rzepakiem. Mamy przecież obecnie tyle odmian pszenic, z których nie jedna nadaje się na średnie gleby. Pszenica nie jest bowiem tak wymagająca co do rodzaju gleby, ile co do stanu jej kultury.

Dużo rolników przestaje stosować nawozy sztuczne. Czy zdają sobie jednak sprawę z tego, że w ten sposób wyjałowiają glebę, i że trzeba będzie żmudnej i długiej pracy, aby odzyskać poprzednią kulturę?

Nie przez ekstensywną uprawę roli i opuszczanie rąk uchronić się można od ruiny, lecz przez dokładną orientację, ścisłą kalkulację i przedstawienie gospodarstwa na takie działy produkcji, które w danej chwili i w danych warunkach zapewniają najwyższą opłacalność.

Pozatem postanowiono stworzyć w terminie do 1 października br. stałe biuro studjów gospodarczych, do którego poszczególne państwa wydelegują swych przedstawicieli — odbywać coroczne zjazdy kierowników gospodarczej polityki rolniczej państw, uczestniczących w konferencji itd.

Rezolucje, zaakceptowane jednogłośnie na plenum, będą przesłane sekretarjatu Ligi Narodów, z prośbą o podanie ich do wiadomości państwu, podpisanym na protokole genewskim z dnia 31 marca br.

Opodatkownie odsetek zwłoki

Odsetki pobierane przy wekslowem regulowaniu należności za nabyte towary są w praktyce dwojakiego rodzaju: 1) odsetki t. zw. dyskontowe, które przedsiębiorstwo pobiera albo gotówką albo w cenie sprzedażnej towaru i 2) odsetki zwłoki t. zw. prolongacyjne, które pobiera się wówczas, gdy weksel nie zostanie pokryty w oznaczonym czasie.

Odsetek dyskontowych nie potrąca się z podlegającego podatkowi obrotu, co znajduje uzasadnienie w wyroku N. T. A. z 1 lutego 1928 r. L. rej. 2980/25, który ustalił, że nie należy potrącać odsetek za dyskonto wekslu, wystawionego przez nabywcę towaru na kredyt, o które sprzedawca podwyższył cenę sprzedażną. Natomiast wliczenie do obrotu odsetek prolongacyjnych jest nieuzasadnione, ponieważ odsetki te nie są związane z dokonaną transakcją sprzedaży, lecz pobór ich jest wynikiem niedotrzymania terminu określonego przez nabywcę, a charakter ich posiada wszystkie cechy odszkodowania oraz z tego powodu, że sprzedawca nie może podwyższać o nie ceny sprzedażnej, co jest, jak ustalił N. T. A., zasadniczym warunkiem opodatkowania odsetek.

Pogląd ten przedstawiany bezskutecznie przez organizacje gospodarcze ministerstwu skarbu podzielił ostatnio N. T. A., który wyrokiem z 21 maja br. L. rej. 1570/28 ustalił zasadę prawną, iż „odsetki zwłoki, pobrane od nabywców towaru z powodu niezapłacenia w umówionym terminie pokredytowanej ceny kupna, nie stanowią części obrotu, podlegającego opodatkowaniu w

przedającym przedsiębiorstwie handlu towarowego”, ponieważ odsetki zwłoki t. zw. prolongacyjne ani prawnie ani gospodarczo rzecz biorąc, nie są częścią ekwiwalentu sprzedanego towaru. Istota ich jest odmienna, mianowicie są one odszkodowaniem za zwłokę dłużnika, zupełnie odrębnym od wspomnianego ekwiwalentu. Nie da się zaprzeczyć, że omawiane odsetki powstają w związku z transakcją sprzedaży, uzasadniając obowiązek podatkowy. Ostateczne wyniki kasowe transakcji dla sprzedającego przedsiębiorstwa obejmują także wpływ z tytułu odsetek za zwłokę. Ale taki związek sam przez się nie może jeszcze uzasadnić włączenia pewnego przychodu do podstawy wymiaru. Ustawa bowiem bynajmniej nie stawia jako kryterjum obrotu podatkowego efektywnych wyników kasowych. W przeciwnym razie nie stawałaby na równi sprzedaż za gotówkę z transakcjami kredytowymi, których wyniki nie ujawniają się w chwili dokonania transakcji, lecz dopiero w chwili zapłaty ceny kupna, a zatem mogą pod względem czasu należeć nawet do innych okresów, niż ten, który stanowi podstawę obliczenia obrotu i podatku. Według ustawy o wysokości obrotu podatkowego w pewnym okresie wymiarowym decyduje fakt dokonania transakcji sprzedaży w tym okresie i wysokość należnego ekwiwalentu sprzedanego towaru.

Wobec istnienia wyroku N. T. A. organizacje gospodarcze zwróciły się do ministerstwa Skarbu z żądaniem wydatnia odpowiedniego okólnika. (km)

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ulgi podatkowe dla eksportu masła.** Min. skarbu przewidywało w rozciągnięciu zwolnienia przewidzianego w art. 3 p. 15 ustawy z dnia 15. lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550) na transakcje eksportowe masłem, dokonywane przez mleczarnie prywatne, jak również przez mleczarnie spółdzielcze, za pośrednictwem firm: Pomorski Ekspert Masła w Grudziądzu i Monopol w Toruniu. Powyższa ulga może być stosowana jedynie do mleczarni, prowadzących prawidłowe księgi handlowe. Będzie ona stosowana począwszy od 1. stycznia 1930 r. do czasu powołania organizacji wspólnie reprezentującej eksport masła ze Związków Spółdzielczych.

Z ZAGRANICZY

(z) **Międzynarodowy kongres rzemieślniczy.** Polskie izby rzemieślnicze otrzymały zaproszenie do wzięcia udziału w I międzynarodowym kongresie rzemieślniczym, urządzanym w Rzymie, przez generalną konfederację rzemieślników francuskich i faszystowską autonomiczną federację rzemieślników włoskich. Kongres odbywać się będzie od dnia 20 do 24 września r. b. Porządek dzienny obejmuje następujące sprawy: sprawozdania z sytuacji rzemiosł, utworzenie międzynarodowego instytutu rzemiosł, udział rzemiosł w Międzynarodowym Biurze Pracy w Genewie i szereg innych.

(z) **Upaństwowienie kolei prywatnych w Rumunii.** Rząd rumuński zamierza, po nabyciu już większości akcji ośmiu prywatnych towarzystw kolejowych, wejść w pertraktacje z pozostałymi 21 towarzystwami kolejowymi w sprawie nabycia i racjonalizacji tych kolei. Towarzystwa kolejowe zwróciły się do Ligi Narodów i zażądały ustanowienia międzynarodowego sądu arbitrażowego dla uregulowania ich stosunku prawnego, rząd rumuński jednak zamierza osiągnąć porozumienie sam i rozpocząć rokowania z poszczególnymi towarzystwami.

(z) **Niepowodzenie pożyczki „Platiletka w cztery lata”.** Prasa sowiecka donosi, że wypuszczona niedawno pożyczka, mająca dać środki sfinansowania w ciągu lat 4-ech wielkiego pięcioletniego planu uprzemysłowienia kraju cieszy się niezmierznie słabym powodzeniem na wsi. Ani członkowie „kolchozów”, ani indywidualni gospodarze nie kwapią się bynajmniej do nabywania obligacji tej pożyczki. Jedno z pism domaga się, by wprowadzić na wsi przymusowe subskrybowanie drogą potrącania członkiem „kolchozów” pewnych sum na rzecz pożyczki z ich plac, które otrzymują za pracę na roli.

(z) **Nowy manifest gospodarczy angielski.** Po manifeste ekonomicznym bankierów angielskich ukazał się manifest „Związku brytyjskiego przemysłu elektrycznego”. Zanalizowawszy przyczyny zaostoję w przemyśle angielskim, manifest nawołuje do ściślejszej współpracy między częściami składowymi Imperium Brytyjskiego i podkreśla zwrot w opinii gospodarczej Anglii w kierunku protekcjonizmu. Motywy ogłoszenia manifestu elektryków są te same — zdaje się — co i motywy manifestu bankierów. Oba te dokumenty mają za zadanie przygotować opinię gospodarczą brytyjską do październikowej konferencji imperjalnej i wyrzucić nacisk na rząd laburzystów w kierunku polityki protekcjonistycznej wobec świata.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Nowy rok szkolny

Jutro rozpocznie się w szkołach nauka

Skończyły się wakacje szkolne. Rzesze małych obywateli, wypożyczający rzetelnie podczas długich, bo 10-tygodniowych wycieczek letnich, napływają zewsząd, by stanąć do pracy.

W mieście tak ludnym jak Poznań, gdzie młodzieży szkolnej jest kilkadziesiąt tysięcy, fakt taki oczywiście zmienia nie tylko tempo ruchu ulicznego, ale wprost fizjonomję miasta. Każdy, z przybywających do Poznania pociągów kolejowych wysypywał dziesiątki i setki uczni szkolnych, wracających ze wsi, z kolonij letnich, z obozów harcerskich. Biega to po wszystkich zakątkach miasta, by podzielić się wrażeniami wakacyjnymi, podnawiać koleżeństwa, odbyć ważne narady w sprawie zakupu lub wymiany podręczników szkolnych i za tytuł innymi interesami.

Rozpoczęły się wędrowki po księgarniach i składach przyborów szkolnych. Co krok spotyka się duże napisy w oknach wystawowych, reklamujące wobec publiczności szkolnej książki, teki, materiały pisemne, rysunkowe, gimnastyczne. Księgarnie, te magazyny strawy duchowej, w ostatnich czasach świecące przez 50 tygodni w roku pustkami, bo społeczeństwo wydaje i zapewne wobec tak dłu-

gotrwałego ostrego przesilenia gospodarczego może wydawać jedynie na strawę dla ciała, księgarnie więc obecnie mają dwutygodniowy okres wysokiej koniunktury. Jakież tam natłok — jak przez rok cały w urzędach podatkowych. Jest i w tem to podobieństwo, że niejedynemu rodzic wydatkuje na książkę szkolną, jakby płacił przymusową daninę; bo też czasy ciężkie, a książki szkolne prawie co rok inne, zaś dotychczasowych nikt nie odkupi.

Miejmy nadzieję, że ta gremjalna danina na książkę szkolną przyniesie Narodowi największy pożytek; że to pokolenie, które na tej książce ma wyrosnąć, będzie zdrowe, tegie i dzielne; tak, że będzie umiało ustrzec się wschodniej zarazy, obronić całości i niepodległości swego Państwa i urządzić się w niem według własnej zdrowej myśli i nieskrępowanej woli. Miejmy nadzieję, że będzie umiało zapewnić sobie trwały pokój, poważanie, dobrobyt i szczęście.

Prawie wszystkie szkoły rozpoczęły naukę nabożeństwem. Oby Bóg wysłuchał modłów, które doń popłyną z tylu tysięcy drobnych ust. My zaś życzymy naszym pociechom, aby były pracowite i wytrwałe oraz godne naszej nadziei, że mają stanowić przyszłość Narodu.

Z Bractwa Kurkowego

Rozpoczęcie strzelania żniwnego

Starym zwyczajem rozpoczęło się wczoraj o godz. 16 w ogrodzie na Szlaku strzelanie żniwne tutejszego Bractwa Kurkowego. Krótko przed otwarciem strzelania, bracia kurkowi, w odświętnie przybrani mundury, utworzyli w strzelnicy dwuszerę, poczem major Türk wprowadził króla kurkowego br. K. Przybyłę, prezesa Zjednoczenia br. J. Łuczaka, prezesa Bractwa Al. Ratajczaka oraz gości, poczem prezes Ratajczak powitał zgromadzonych, władze i gości. W przemówieniu swem prezes wskazał na wspaniałą tradycję Bractwa, istniejącą już od 1253 roku, i na ważność strzelania żniwnego, którego tradycja sięga do czasów przedrozbiorowych. Strzelanie żniwne jest u Bractwa najbardziej uczęszczane i godność króla żniwnego pełni wszystkich braci. Praktyczny zaś cel tego to ćwiczenie oka i ręki. Patriotyczna bracia kurkowi bowiem pragnie być gotową na każdy zew Rzeczypospolitej, tembardziej że zachlanny sąsiad od zachodu dybie na ziemię polską.

Po wnieśieniu okrzyku na cześć Rzeczypospolitej, orkiestra odegrała hymn narodowy i na znak otwarcia strzelania żniwnego rozległ się huk moździerzy. Jako pierwszy strzelił do tarczy dotychczasowy król żniwny br. Jan Kaatz. Następnie imieniem Zjednoczenia Bractw Kurk. wygłosił przemowę powitalną prezes Łuczak, poczem rozpoczęły się zawody w strzelaniu, które kontynuowane będą przez cały tydzień.

W pierwszym dniu strzelania o godność króla żniwnego wysunął się król kurkowy p. Przybyła. (z)

Autobus w rzece

Podróżni wskoczyli do wody

W wczorajszą niedzielę o godz. 12 w południe, na placu postoju autobusów w Bydgoszczy, który znajduje w pobliżu Brdy, zdarzył się ciekawy wypadek. Szofer autobusu, kursującego na linii Bydgoszcz — Nakło — Wyrzysk, Erwin Gestke z Sępólna, zjechał przed znajdującą się tam stacją benzynową, by nabrać materiału pędnego. W czasie, kiedy obsługujący stację napelniał tanki autobusu benzyną, szofer udał się na obiad. Po nalanu benzyny wsiadł obsługujący stację benzynową do autobusu, by usunąć wóz z przed stacji. Zamiast wrzód ruszył jednak w tył, niezorientowany w kierunku w aparaturze autobusu. W ten sposób pojazd dostał się nad bulwar i zsunął się wprost do wody, w tem miejscu dość głębokiej. W autobusie znajdował się prócz nieszczęsnego kierowcy kasjer i pewna kobieta. Wszyscy wyskoczyli do wody. Z pomocą przechodniów i pływaków, którzy w tej właśnie chwili uczestniczyli w zawodach pływackich, zdołano

bitków wydobyć z wody. W ciekawy sposób zabrano się następnie do wydobywania autobusu z rzeki. Mianowicie szkuciarze zaimprovizowali z dwóch berlinek pływający dok i przy jego pomocy przetransportowali autobus na miejsce o niższych brzegach, skąd wydostano go na ląd. (bm)

Statek bez steru

140 pasażerów przeżyło wiele trwogi

Ostatnio zdarzył się na Brdzie wypadek, który w gorszych okolicznościach mógł być pociągnięty za sobą fatalne skutki. Mianowicie między Bydgoszczą a miejscem wycieczkowym Oplawcem kursuje regularnie statek motorowy, który normalnie może zabrać na swój pokład 80 osób. Wczorajszej niedzieli wszedł na statek około 140 osób, wskutek czego dno statku, zanurzone głębiej niż zwykle, kilkakrotnie uderzyło o gładzie w wodzie. W pewnej chwili zepsuł się ster i musiano zastąpić go wiosłem. Wartki prąd rzeki rzucił jednak statek o brzeg, a konary drzew nadbrzeżnych zerwały dach statku. Na szczęście pasażerowie nabawili się jedynie przestachu. W połowie drogi bowiem statek dotarł do brzegu i wysadził wszystkich pasażerów na ląd. (bm)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 1 września 1930.

Słońce: wschód 5,02; — zachód 18,44; — długość dnia 13 godz. 42 min.

Księżyc: wschód 15,58; — zachód 22,03; — po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według sprostżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 16 st. Cels. Pochmurno. Wiatr północno-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 20 st. Cels., najniższa plus 10 st. Cels.

Przepowiednia pogody na wtorek: Zmienna, nadal chłodno, zachmurzenia.

Kal. rz.-kat.: Idzi op.; jutro Maksym M. Kal. słow.: Dzierżysław; jutro Czcibóg.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22. Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72, narożnik ul. Niegolewskich. Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— Z parafii św. Marcina. W ub. piątek w sali posiedzeń na probostwie parafii św. Marcina odbyło się przekazanie majątku parafii nowemu proboszczowi ks. prałatowi dr. Teodorowi Taczakowi

Przekazanie majątku nastąpiło w obecności członków dozoru kościelnego, ks. dziekana Rankowskiego, dotychczasowego administratora parafii i zgromadzonego duchowieństwa. Ks. prałat Taczak przybywa dziś ostatecznie do Poznania i jutro obejmie urządzenie. W niedzielę odbędzie się oficjalna uroczysta introdukcja nowego proboszcza. (z)

ZYCIE SOKOLE

— **Baczność Sokolice z Sródmieścia.** Zebranie wrześniowe odbędzie się w jatkowo na sali posiedzeń przy św. Marcina nr. 65. I p. w podw. w piątek, dnia 5 bm. o godz. 20. Na porządku obrad ważne sprawy, przedewszystkiem reorganizacja systemu pracy w gnieździe, wobec czego wyzwa się wszystkich członków, tak czynnych jak i nieczynnych — do licznego udziału.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Wolny Cech Krawiecki** zwołuje zebranie plenarne na jutro, wtorek, dnia 2 bm. o godz. 20 w sali cechowej Domu Rzemieślniczego. Na porządku obrad referat.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Szkoła Muzyczna im. Chopina** przy ul. 27 Grudnia 19 rozpoczyna naukę dnia 3 bm. Zgłoszenia uczniów do klas fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, organów i śpiewu solowego przyjmuje się pod wyżej wskazanym adresem.

— **Z Stow. Dziec. P. Jezusa.** We wtorek 2 bm. wielki festyn jesienny, urządzony przez Stow. Dzieciątwa Pana Jezusa parafii Bożego Ciała w ogrodzie „Columbia” przy Drodze Dębińskiej. W programie loteria fantowa, strzelanie do tarczy, kulanie w kręgle i wiele gier i zabaw dla dzieci, młodzieży i dorosłych. — Cena wstępu dowolna. Doborowa orkiestra. Czysty dochód poświęcony na cele misyjne. Dojazd tramwajem nr 3.

— **Pogotowie Lekarskie Zw. Lekarzy Z. P.** przy ul. Pocztowej 30 (tel. 55-55) dyżuruje w dzień i w nocy. W lipcu rb. udzielilo 986 porad, w tem 648 wizyt na mieście i 338 konsultacji na stacji. Ubogim udzielono porad w 185 zachorowaniach, w tem 105 wizyt własnymi karetkami i 80 konsultacji. W wypadkach nieszczęśliwych Pogotowie Lekarskie interwenjowało w 298 wypadkach, z czego na rany przypada 155, obrażenia 11, krwotoki 37, otrucia 13, stłuczenia 40, zwichnięcia 6, zalamania 11 i inne 25. Odwieziono do kliniki i szpitali 71 chorych. Na stacji są czynne cztery wozy sanitarne, które przewożą chorych prywatnych, kasowych i ubogich do szpitali i poza miasto.

— **Fryzjerki-uczenice** zakładów fryzjerskich zgłaszają się do szkoły dokształcającej przy ul. Stromej dnia 3 września o godz. 18 dla zapoznania się z planem lekcji. Nowe zgłoszenia przyjmuje dyrekcja przy ul. Marsz. Focha 2 od godz. 16—18.

— **Jesienne Targi Praskie** odbędą się w dniach od 7—14 września br. Uroczyste otwarcie nastąpi dnia 7 września w obecności polskiego ministra handlu i przemysłu. Uczestnicy Targów korzystają z 33 procentowej zniżki na kolejach czeskosłowackich; wizę uzyskują bezpłatnie na podstawie wykupionej w konsulacie legitymacji targowej (5 zł), która jest jednocześnie biletem bezpl. wejścia na targi. Wszelkich informacji udziela chętnie i bezpłatnie Konsulat Republiki Czeskosłowackiej w Poznaniu, pl. Sapieżyński 8. I.

— **Kształcenie zawodowe uczeni fryzjerskich.** Wszystkim mistrzom fryzjerskim, należącym do cechu I i II w Poznaniu, mających uczeni, komunikuje przewodniczący Rady Szkolnej, że z początkiem roku szkolnego szkoła zawodowa będzie jednolita dla obu cechów. Lekcje odbywać się będą w salach Domu Rzemieślniczego nr. 107 i 108. W wtorek, dn. 2 września b. r. o godz. 19 min. 30 stawie się winny wszystkie uczenice i uczniowie fryzjerscy w tych salach, gdzie nastąpi podział na klasy.

— **Z Narodowej Organizacji Kobiet, Jeżyce.** Wspólne zwiedzenie fabryki mydła „Wytwórnia Chemiczna” w Starolewcu w środę dnia 3 bm. Rano o godz. 9-tej wyjazd tramwajem do Dębca (punktualnie!).

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Z Drużyny Błękitnej.** W sali stadjonu wojskowego odbyła się zbiórka członków „Drużyny Błękitnej” przy Zw. Hallerczyków. Na zbiórce tej dokonano dekoracji niektórych członków sekcji bokserkiej, którzy dobrze spisali się na zawodach odbytych w lipcu br. w Poznaniu. Z tej więc okazji przybyli liczni goście, władze związkowe Hallerczyków z prezesem związku Leonem Rostem na czele, oraz major rez. p. Malinowski z Warszawy, który z ramienia Związku jako główny komendant przeprowadził inspekcję. Odpowiedni raport złożył majorowi Malinowskiemu, komendant poznańskiej drużyny por. rez. p. J. Dworzanski. Po ciekawych ćwiczeniach młodzieży, komendant udekorował trzech młodych członków. Oznaki dostarczył okręgowy ośrodek W. F. W wadze mu szęj odznaczenia został p. Konieczny, w wadze piórkowej p. Czyż, w wadze lekkiej p. Zandecki. (z)

— **„Pająk”.** Wyszedł zpod prasy poznański organ satyryczno-społeczny dla spraw lokalnych, który zawiera: Spreżyna i manekiny. — O co chodzi. — Ostrzeżenie pod adresem szabesgojów. — Jak to było 10 lat temu? — Czarna lista. — Bank umarł dla Polski. — Wśród szabesgojów. — Hocki-klocki. — Echa jarmarku w O. bornikach oraz humor i satyrę itd. Poza tem „Pająk” zamieszcza spis firm chrześcijańskich p. n. „Drogowskaz dla kupujących”. Do nabycia w „Ruchu” i u kolporterów.

— **Z targu.** Dnia 1. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,00—4,60 zł; masła mleczarskiego 4,80—5,20 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel 1,80—1,90 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,60 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalec 4,00—4,20 zł; za drób: kura 4,00 do 5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00 do 6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3,00—4,50 zł; królik 3,00—4,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5,00 do 5,60 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00 do 5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5,60—6,40 zł; mietusa 4,00 zł; szczupaka 4,00—5,00 zł; lina 4,40—4,60 zł; 1 kg. węgorza 5,60—6,00 zł; za jarzynę: 1 kilogram kapusty białej i włoskiej 10 do 20 groszy; modrej 20—30 gr; 1 kg. młodych ziemniaków 10—15 gr.; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 1,00 zł za kg.; jarmuzu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; sałatka zielona główka 10—15 gr; 1 kg. rabarberu 20—30 gr; pepek rzodkiewek 10 gr; 1 mdl. ogórków 40—50 groszy; pepek młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafior 0,20—1,00 zł; 1 kg. fasolki 40 do 70 groszy; mendel raków 1,00—2,50 zł; 1 kilogram jagód czarnych 0,80—1,00 zł; wiśnie 1,40 zł za 1 kg; pomidory 0,30 do 0,80 zł za 1 kg; borówki 1,00—1,40 zł za 1 kg.; 1 kg. jabłek 0,40—1,20 zł; gruszek 0,60 do 1,00 zł; śliwki 0,60—1,60 zł za 1 kg.; jeżyny 1,00—1,20 zł; cz. porzeczki 1,20 zł; renkiedy 1,40—2,40 zł; mirabele 1,00—1,20 zł; winogrona 1,80—2,40 zł; grzyby: borowiki duże 1,20—1,60 zł za kg.; drobne 1,60 do 2,00 zł za kilogram; rydze duże 1,20 zł; drobne 1,60 zł; pieczarki 1 do 1,60 zł; maślaki 0,80—1,00 zł; kurki 1—1,20 zł; zielonki 1,20—1,40 zł; inne grzyby 0,60 zł za 1 kg. — Dowozy niewielkie, ruch mało ożywiony, ceny bez zmian. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Upadek z słupa telegraficznego.** Pogotowie lekarskie Kasy Chorych przewiozło do szpitala miejskiego telegrafistę Wilhelma Neumana, z Starego Dymaczewa, który przy naprawie słupa telegraficznego spadł i odniósł poważne potłuczenia. (z)

— **Niefortunna amazonka.** Na Wąziach Wazów najechną została 8-letnia Wanda Kleinówna (Jeżycka 8) przez przejeżdżającą konno Irenę Spitzerównę (Stary Rynek 6). Z powodu pokaleczeń dziecko przewieźć musiano do lecznicy miejskiej. (z)

— **Pożar w Górczynie.** Przy ulicy Palacza 20 wybuchł pożar w realności p. Migoszewskiego. Spalił się dom mieszkalny i chlew oraz 20 kur i częściowo umeblowanie zamieszkałej tam lokatorki p. Brzozowskiej. (z)

— **Z Warty wyłowiono zwłoki mężczyzny,** liczącego lat około 25, który utonął prawdopodobnie podczas kąpiei. Tożsamości topielca nie zdołano jeszcze stwierdzić. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Krwawa bójka.** W Głównej w schronie wojskowym w pobliżu zakładu Siostr Miłosierdzia powstała w sobotę w nocy bójka, przy której w użyciu były kosa, noże, kije i inne niebezpieczne narzędzia. W wyniku bójki 73-letni robotnik Jan Krenc otrzymał poważne rany na nodze, zadane kosą, zaś syn jego, 26-letni Roman Krenc, otrzymał 17 ran kłótych i ma pękniętą czaszkę. Obydwu odwieziono do szpitala miejskiego; stan, zwłaszcza młodego Krenc, jest poważny. Policja wdrożyła dochodzenia celem ujęcia napastników. (z)

— **Napad na ulicy.** Na ulicy Skarbowej napadło pięciu wyrostków na p. Zygmunta Fintzela (Marsz. Focha 29). Napastnicy, którzy prawdopodobnie zamierzali swą ofiarę obrabować, zadali p. F. ranę na głowie, jednak zbiegli, gdy nadeszła pomoc. Ranę opatrzył szpital miejski. (z)

— **Pogoń za złodziejkami składowymi.** W tych dniach pod pozorem kupna przybyły do składu towarów krótkich p. Jadwigi Podbielskiej przy W. Garbarach nr. 40 dwie klientki. Zachowanie ich było dosyć niezwykłe i zwróciło uwagę ekspedjentki. Spostrzeżono, iż rzekome klientki skradły cztery zapaski i wyszły pospiesznie. Przytrzymał je i odebrał im skradzione rzeczy. Były to niejaka Katarzyna Dziubińska, bez stałego mieszkania i Maria Nowak, ul. Kramarska nr. 24. (z)

Awantura w lokalu. W restauracji Gmerek przy St. Rynku 77 około północy trzech pijanych osobników wszczęło awanturę, demolując lokal. Podczas zajęcia przytrzymał niejakiego Romana Ciemińskiego, bez stałego mieszkania. Dwaj jego współnicy zdolali zbiec. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Nieznanym topielec. Z Warty pod Zatorowem w pow. śremskim wyłowiono w tych dniach zwłoki nieznanego mężczyzny. Skutkiem silnego rozkładu nastąpiło zniekształcenie twarzy, tak że rozpoznanie nasuwa duże trudności. Nieznajomy był ubrany w koszulę i szare skarpetki. W celu wyświetlenia sprawy policja wdrożyła śledztwo. (k)

Dziecko pod samochodem. W Ohornikach na ul. Czarnkowskiej kierowca samochodu osobowego zsofer Stefan Górny z Poznania najechał 4-letnią Janinę Górniakównę, która została lekko pokaleczona. Wypadkowi zawiniło dziewczę, usiłując przebiec ulicę przed zbliżającym się samochodem. (k)

Pożary. W Raszkówku w powiecie odolanowskim dzieci, bawiące się na podwórzu, zapaliły siomę w pobliżu stodoły. Ogień zdołano stłumić. Powstały jednak straty na około 5 000 zł, gdyż uszkodzone zostały budynki, stojące bardzo blisko siebie.

W Orpiszewie w pow. krotoszyńskim spłonęły stodoła i szopa p. Stanisława Chudego. Szkody ocenia się na 12 tysięcy złotych. W śledztwie okazało się, iż ogień spowodował 4-letni synek Chudego, zapalając siomę w pobliżu stodoły.

Z niestwierdzonej przyczyny spłonęły w Chelmiczkach w powiecie strzeżewskim dwa stogi jęczmienia i młocarnia, własność Fryderyka Nauego. Stogi i młocarnia ubezpieczone były na sumę 28 tys. złotych.

W Rudniczu w pow. wyrzyskim spaliły się dwa stogi żyta, własność Pawła Boeltera, wartości około 11 tys. zł. Są poszlaki, że ogień został podłożony. (k)

Napad rabunkowy. Na powracającego do pracy rowerem kier. lokomotywy Tow. Kolejki Opalenickiej Kaczora napadł jakiś nieznanymi osobnikami z za drzewa, uderzając go grubą pałką w głowę. Kaczor, jadący w pełnym tempie, runął na szosę nieprzytomny, doznając kilka pokaleczeń na głowie i twarzy. Napastnik zabrał rower i zniknął w ciemnościach. Nadjeżdżające auto spostrzegło p. K. i zawiozło go do Opalenicy do lekarza p. dr. Taborskiego. Życiu jego nie zagraża na szczęście żadne niebezpieczeństwo. (tp)

Ohydny morderstwa dokonał Marcin Wnuk w Szarkach pod Nowym Tomyślem przy współudziale żony na swym zięciu Bronisławie Raczkowiaku, rolniku z Szarek. W czasie sprzeczek Wnuk uderzył Raczkowiaka toporem w lewe ramię, przecinając mu mięsień. R. wszedł do mieszkania, by zaopatrzyć ranę. W. dobył wówczas długiego sztyletu i pchnął swego zięcia w pierś, naruszając serce. Śmierć nastąpiła na miejscu. Komisja sądowo-lekarska z Nowego Tomyśla stwierdziła śmierć, spowodowaną drugą raną. Wnuków osadzono w więzieniu w Nowym Tomyślu. (tp)

Kościec i czaszka. Podczas prac ziemnych w Bydgoszczy przy ul. Małej drogomistrz Zywert natrafił na kościoc trupa wysokiego mężczyzny. Kościec mógł znajdować się w ziemi około 50 lat. Na nieboszczyku nie stwierdzono żadnych śladów gwałtownej śmierci. W odległości około 8 metrów znaleziono czaszkę chłopca, mogącego liczyć niewiele więcej 12 lat. Dochodzenia policyjne, wszczęte wśród miejscowych starszych obywateli, każą przypuszczać, że chodzi tu najprawdopodobniej o szkielety cyganów, którzy tu dawniej często obozowali. (bm)

Pożar w Karwi. W Karwi, znanej miejscowości kapielowej nad Bałtykiem, spłonęły dwa domy mieszkalne rybaka Voelknera, który podczas pożaru znajdował się na morzu. Wraz z budynkami spalił się cały dobytek V. oraz część dzieci przebywających u niego na wakacjach dzieci szkolnych z Wejherowa. W czasie pożaru dzieci znajdowały się na wycieczce. (x)

Ciężki wypadek na torze kolejowym. Na linii kolejowej Pruszcz—Skarszewy wjechał pociąg towarowy w trzode rogacizny majątku Senslau. Cztery krowy zostały na miejscu zabite, a pięć dalszych tak ciężko okaleczonych, że trzeba je było dobić. Winę ponosi pasterz. (x)

Samobójstwo. Wdowa Marta Mielke we Wejherowie, lat 54, popełniła samobójstwo przez utopienie się w jeziorze. Przyczyna desperackiego kroku narazie nieznana. (x)

Tragiczny wypadek. Podczas wykonywania prac blacharskich na budynku właściciela Gawlikowskiego w Czernsku, spadł blacharz Karczyński z dachu tak nieszcześnie, że zmarł po krótkim czasie wskutek ciężkich obrażeń wewnętrznych. (x)

JARMARKI

Nowy Tomyśl. W czwartek, dnia 11 września odbędzie się jarmark krajowy i koński. Spęd była i świń z powodu grasującej zarazy jest niedozwolony.

Z WIELKOPOLSKI

Regożno. (Osobiste.) W dniu 26 bm. pobogostawił ks. dziekan Pomorski w Kościele parafialnym związek małżeński p. Teresy Napiętkówny z p. Witali-

sem Szpotkańskim z Poznania. Młodej parze Szczęść Boże!

(Kurs przeciwigazowy.) W sali ratuszowej odbyło się otwarcie kursu przeciwigazowego dla druhów Ochotniczej Straży Pożarnej. W obecności przedstawicieli władz dokonał otwarcia kursu p. por. Kiciński z Poznania. Kurs organizuje pow. komitet L. O. P. P. a wykłady przeprowadza p. dr. Woźny, p. Stan. Nowak i p. Kowal.

(Bractwo Kurkowe.) Tut. Bractwo Kurkowe urządza w dniu 31 bm. tradycyjne strzelanie o godność króla zniwne, medale i wartościowe premje. Wieczorem odbędzie się zabawa taneczna. (ske.)

Ujście. (Z Tow. Powstańców i Wojaków.) Dnia 21 bm. odbyło się w lokalu p. Mazurkiewicza nadzwyczajne plenarne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków. — Zagał je prezes p. Pultorak. Z powodu ustąpienia dotychczasowego sekretarza wybrano w jego miejsce p. Wincentego Kolanowskiego. Dalej omawiano sprawę zjazdu obwodowego, który ma się odbyć w Ujściu dnia 14 września br. Towarzystwo dokłada wszelkich starań, aby zjazd ten udał się jak najlepiej. Wobec tego, że na pokrycie kosztów połączonych z zjazdem nie ma kasa pieniędzy, uda się towarzystwo z prośbą o dobrowolne ofiary do obywatelstwa tutejszego miasta, które uzna niewątpliwie tak szlachetny cel i nie poskapi ofiar. W programie przewiduje się: capstrzyk wieczorem dnia 13 września; w niedzielę rano pobudkę, a o godz. 9 nabożeństwo, następnie zbiórka na Rynek i przemówienia. Poza to odbędzie się defilada, strzelanie, zawody, pięciobój itd. Wieczorem zabawa taneczna w sali p. Mazurkiewicza. Na zjazd ten przybędą towarzyszywa z całego powiatu.

(Z Bractwa Kurkowego.) Tradycyjnym zwyczajem urządziło Bractwo Kurkowe na swej strzelnicy strzelanie zniwne o godność króla zniwne i o nagrody. Przy dźwiękach orkiestry wymaszerowano na strzelnicę, gdzie przy koncercie i pięknej pogodzie do samego wieczora odbywało się strzelanie. Godność króla zniwnego uzyskał p. Stanisław Marcinkowski. Nagrody otrzymali: pp. Sawiński Franciszek, Parecki Jan, Harwas Konrad, Hoppe Maksymilian, Witkowski Roman, Marcinkowski Stanisław, Biehunek Piotr, Gapiński Jakób. Przy zmkru odmaszerowano ze strzelnicy do sali pań Stroińskich, gdzie odbyła się zabawa taneczna do rana.

(Wycieczka.) Nima niedzieli, żeby nie było tutaj wycieczek, zwiedzających miasto a przedewszystkiem Kalwary. W ubiegłą niedzielę bawili tu aż trzy różne wycieczki. W ubiegły poniedziałek bawiła wycieczka nauczycielek szkół powszechnych w liczbie 94 osób, będących na kursie wychowania fizycznego w Wągrowcu. Komunikacja autobusowa jest bardzo dogodna i zapewniona na wszystkie pociągi, przyjeżdżające do Chodzieży. Na życzenie dostarcza się autobusy do dyspozycji. (um.)

Z ŚLĄSKA

Katowice. (Z Stron. Narodowego.) Stronnictwo Narodowe dzielnicy śląskiej i Obóz Wielkiej Polski zawiadamiają swych członków i sympatyków, że przeniosły sekretariat z ul. 3 Maja 13 na ul. Piłsudskiego 28 a II p. Godziny urzędowania codziennie od godz. 9—15 i od 17—20. Tamże znajduje się również oddział „Kurjera Poznańskiego”.

(Wizyta ks. Prymasa.) W dniu 25 bm. w drodze powrotnej z Budapesztu do Poznania, zatrzymał się w Katowicach w otoczeniu księży i pielgrzymów, ks. kardynał Hlond. Ks. Prymasa powitali na dworcu ks. prałat Kapica, brat ks. Kardynała p. W. Hlond, oraz przedstawiciele władz kolejowych. Ks. Prymas udał się ze stacji do kościoła p. Marij, poczem odjechał do swej matki do Słupnej pod Mysłowicami.

Wieczór Marjusza Maszyńskiego

Naprawdę piękny wieczór zgotował publiczności poznańskiej w wczorajszą niedzielę p. Marjusz Maszyński, bardzo wybitny aktor polski, znany Poznanowi z występów w Teatrze Nowym, a także z filmu. Wystąpił w sali Domu Ewangelickiego z programem recytacji z cenniejszych utworów literatury polskiej. Zapowiedziany był wieczór humoru pod hasłem „A także aby się uśmieć”, to też p. Maszyński dokonał odpowiednio wyboru utworów, dającego pole do popisu humorystyce. Przypnieć należy, iż wykonał swój program po mistrzowsku; bowiem na jego występie dopiero nie jeden z obecnych przekonał się, ile prawdziwych pereł humoru mieści się w takich powszechnie znanych utworach, jak „Pan Tadeusz”, lub „Chłopi” Reymonta. Sala dosłownie pokładała się od śmiechu, oklaskom nie było końca. Zdaje się, iż nikt inny nie potrafi uwydatnić humoru, zawartego w recytowanych utworach, w sposób tak wytworny, subtelny a zarazem dobitny, jak to uczynił ten niezwykle uzdolniony aktor. Wypada jeszcze zaznaczyć, iż choć występ p. Maszyńskiego sprawił tyle radosnego upoje-

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe
tygodnik 8-stronny
bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów

nia zebranej dorosłej publiczności, można było bez obawy przyprowadzić również i młodzież szkolną, a byłaby wyniosła obok uciechy wiele pożytku. Widać z tego, iż występy humorystyczne nie muszą być śliskie i niewytworne, aby bawić szerszą publiczność, potrzeba tylko, aby wykonawcą był humorysta prawdziwie uzdolniony. (wu)

Z życia kolejowców

W wtorek dnia 2 września br. o godz. 18 odbędzie się w sali Z. K. P. ul. Spokojna 24, nadzwyczajne zebranie st. asystentów, asystentów i elewów kolejowych, członków Z. K. P. Ze względu na ważny porządek obrad, uprasza się o jak najliczniejsze przybycie wszystkich wolnych od zajęć służbowych kolegow.

W czwartek dnia 4 września br. o godz. 19 odbędzie się w sali Z. K. P. przy ul. Spokojnej 24 zebranie członków Oddziału pracowników służby administracyjnej. Referat wygłosi prezes okręgowy na temat najaktualniejszych spraw chwili bieżącej.

W niedzielę dnia 7 września br. o godz. 10.30 odbędzie się w Poznaniu na sali „Boulevard”, Plac Nowomiejski 5. Zjazd Prezesów Oddziałów i Sekcyj fachowych Zjednoczenia Kolejowców Polskich Okręgu Poznańskiego. Przypomina się wobec powyższego punktualne przybycie.

RADJO

Programy radiofonijne

Wtorek, dnia 2 września 1930 r.
Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna (prof. Waxmann); godz. 8.00 gazeta poranna R. P.; godz. 10.00 uroczysta akademja otwarcia Targów Wschodnich we Lwowie z przemówieniem Ministra Kwiatkowskiego (transmisja ze Lwowa); godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 18.00 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 19.15 dodatek do gazety porannej R. P.; komunikaty przygodne, dodatek prawniczy, kurs elem. języka francuskiego (wykl. p. Omer Neveux); godz. 20.00 audycja wieczorna z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.15 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.
Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.20 posłuchajcie dzieci radia!; godz. 18.35 koncert gramofonowy; godz. 19.00 koncert Orkiestry Polskiego Radja w Warszawie; godz. 19.25 bud. Marjan Namys: „Budujmy własne zacisze domowe”; godz. 19.50 opera „Aida” G. Verdi’ego z płyt gramofonowych; godz. 22.00 feljeton p. t. „Kto co wynalazł” (Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 11.58 sygnał czasu; godz. 15.15 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 „Kacik artystyczny L. S. G.”; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 17.10 „Chwilka lotnicza”; godz. 17.35 odczyt krajoznawczo-turystyczny; godz. 18.00 koncert popołudniowy orkiestry powiększonej Polskiego Radja. W programie utwory Mozarta; godz. 19.20 giełda rolnicza; godz. 19.50 opera „Aida” Verdi’ego z płyt gramofonowych w wyk. artystów teatru „La Scala” w Mediolanie; godz. 22.20 feljeton p. t. „Kto co wynalazł” — p. red. B Szarlitt.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Sodalicyja Marjańska Młodzieży i Uczniów Kupieckich. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 2 września br. o godz. 20 na sali sodalicyjnej przy ul. Dominikańskiej 8.

Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek dnia 2 bm. o godz. 19.30 na sali Domu Król. Jadwigi, Al. Marcinkowskiego nr. 1.

Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc”. Zebranie plenarne w środę 3 bm. o godz. 19 na salce Król. Jadwigi.

Oddział Młodzieży Przedpoborowej przy Tow. Powstańców i Wojaków — Stare Miasto. Przyjmuje się zapisy na nowy kurs P. W. Zgłoszenia codziennie od godz. 18—20 u komendanta Fr. Kaczmaraka, Rynek Śródecki 13-14.

Tow. Hod. Gołębi Pocztych „Wesoła Nowina”. Zebranie odbędzie się dnia 2 września o godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16.

Tow. Przemysłowców Poznań - Wielary. Zebranie plenarne odbędzie się w

wtorek, dnia 2 września br. o godz. 19 min. 30 w lokalu posiedzeń p. Kotlińskiego.

Tow. Przem. „Sobieski”. Plenarne zebranie odbędzie się w środę, dnia 3 bm. o godz. 19 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródcę. Na porządku obrad pomiędzy innymi sprawami wykład o sprawie uroczystości jubileuszu Tow.

Kółko Dramatyczne Wilda. Zebranie celem uchwalenia statutu odbędzie się w środę 3 bm.

Tow. Muzyczne Kolejarzy. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 3 bm. o godzinie 19 w kasynie Gł. Warsz. I. Kl., ul. Robocza.

Cech Krawiectwa Damskiego. Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 2 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym I ptr.

Klub Sportowy H. C. P. Dnia 3-go września w sali ćwiczeń przy G. Wildzie 180 o godz. 20 odbędzie się zebranie oddziału bokserskiego.

Tow. Śpiewu „Halka” Poznań-Jezycce. Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dnia 3 września o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
28 sierpnia 1930.
Janina Mugałówna 8 m. 19 d. Marja Hoffmannówna, bez zawodu, 40 l. Marjan Kupezyk 6 l. Helena Łakoma, księżkowa, 29 l. Piotr Kłys, rencista kolejowy, 40 l. Franciszek Helka, robotnik, 24 lata. Franciszka Kawa z d. Kramerówna, wdowa, 46 l. Jadwiga Józwiakowa z d. Kujawska, 22 l.
29 sierpnia 1930.
Wanda Franke, bez zawodu, 67 l. Jadwiga Popielska z d. Balcerowska, 63 l. Mieczysław Szrejbrowski, naczelnik urzędu stanu cywilnego, 33 l. Bolesław Nitshke 1 m. 6 d. Janina Szczepaniakówna 5 l. Michalina Meisnerówna, służąca, 80 l. Karol Peliks Hoeft 2 m. 9 dni. Tomasz Zytkowski, em. pom. warszt. 69 lat.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:
Na pomnik Serca Jezusowego: M. Domagalski 6 zł; — Marja Kwiatkowska z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę i zdrowie 10 zł; — Ochronka, Marcinkowo Dolne, z przedstawienia amatorskiego dzieci zebrano 59,42 zł; — N. N. 5 zł; — Serafinowicz Łódź 5 zł; — Z. D. z prośbą o szczęśliwą operację i zdrowie 3 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 1842,47 zł.

TEATR

Z Teatru Polskiego. Przyjmowana hucznie oklaskami i salwami wesołego śmiechu, przewyborna komedia Fredrowska „Pan Jowialski”, której wczorajsze premierowe przedstawienie wypełniło widownię Teatru, powtórzona będzie dziś oraz jutro. Kapitalnie zgraną obsadę tej perły humoru polskiego stanowią pp. Biesiadecka, Biesiadecki, Godlewski, Komornicki, Kostrzeński, Noskowski, Sachnowska, Rodziewicz i Wierzejska. Batusa reżyserska spoczywa w rękach dyr. Szczurkiewicza.

Najbliższą nowością repertuarowa, która się ukaze jeszcze w bieżącym tygodniu, będzie pełna nieprzeciętnych walorów humoru, pogody, obok sensacyjnej treści, amerykańska komedia „Panna młoda w garsonierze”. Nową całkowicie modernistyczną oprawę dekoracyjną przygotowuje nowo pozyskany artysta malarz p. Stanisław Węgrzyn.

Z Teatru Nowego. Dziś i jutro „Tajfun”. Powodzenie tej sztuki, schodzącej już z atysza, z każdym dniem wzrasta. Licznie zebrana publiczność entuzjastycznie oklaskuje wspaniałą grę artysty Teatru Narodowego, p. Brydzińskiego, który w roli doktora Tokera wznosi się na najwyższe wyżyny sztuki aktorskiej.

W piątek, dnia 5 bm., rozpoczynają się w Teatrze Nowym występy najznakomitszego tragika polskiego, genialnego „Don Juana” — Józefa Węgrzyna. Ukazuje się on w jednej ze swych ostatnich i najwspanialszych kreacji, kapitana Standhope’a w rozgłosnej sztuce Sherifa p. tyt. „Kres wędrowki”, która przedstawia z całym realizmem epizody walki na froncie bojowym. Premiera tej sztuki i występ wielkiego artysty wzbudziły wielkie, dawno niewidziane zainteresowanie.

Teatr Polski

DZIŚ — „Pan Jowialski”. Wtorek, 2. 9. „Pan Jowialski”. Środa, 3. 9. „Pan Jowialski”. Czwartek, 4. 9. „Pan Jowialski”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety weźnijcie do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Tajfun”. — Gość. występ W. Brydzińskiego. Wtorek, 2. 9. „Tajfun”. Gościenny występ W. Brydzińskiego. Środa, 3. 9. „Tajfun”. Gościenny występ W. Brydzińskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w ekładzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KOCHANOWSKI I JUGOSŁAWIA

Odgłosy 400-lecia — Dwie rozprawy — Satyr polski i Satyr chorwacki — Podobieństwa i różnice — Czy Rejtkowicz znał Kochanowskiego? — Rzecz o winie srijemskim — Kochanowski go nie miał w piwnicy — Ale o nim pisał — Allah i skarb państwa.

Wszelkie przejawy życia kulturalnego Polski znajdują żywy oddźwięk u naszych pobratymców z południa. Jest więc rzeczą zrozumiałą, że i uroczystości poświęcone 400-leciu urodzin Jana Kochanowskiego wywołały zainteresowanie w odległej Jugosławii. Chcę tu omówić dwie prace, które się ukazały niedawno. I tak dr. Iwan Esih, interesujący się żywo literaturą i kulturą polską, wydał ciekawą pracę p. t. „Poljski i hrvatski „Satir ili Divlji covjek“ („Polski i chorwacki „Satyr czyli Dzikie Mąż“). Jest to próba porównania znanego nam dobrze poematu Kochanowskiego, z utworem chorwackiego poety Matije Antuna Reljkovica (1732 — 1798).

Dr. Esih dzieli swą rozprawę na cztery części, poprzedzając je przedmową, w której zajmuje się po krótko zaznaczeniem wzajemnych stosunków kulturalnych pomiędzy Polską a południową Słowiańszczyzną, począwszy od wieku 15. — Autor zwraca przytem uwagę na to, że historycy literatury chorwackiej nie zaznaczyli nigdy, pisząc o Reljkovicu i jego „Satyrze“, że mniej więcej 200 lat przedtem ukazał się polski poemat o tymże tytule, napisany przez świętego poetę, i nawzajem, w Polsce nic się nie słyszało o tem i nigdy nikt nie poruszył sprawy ewentualnego wpływu Kochanowskiego na chorwackiego poetę. Celem dr. Esiha było zatem zwrócenie uwagi na ten fakt, oraz podanie wyników swych badań.

Autor kreśli życiorys Jana Kochanowskiego i omawia pokrótce jego dzieła; drugą część pracy poświęca zagadnieniu kulturalnym i społecznym Polski wieku 16, w trzeciej analizuje pokrótce polskiego „Satyrę“, w czwartej wreszcie daje porównanie obu utworów. Oba mają wiele cech wspólnych, ale i wiele odmiennych. Te ostatnie należy przypisać temu, że polski Satyr zwraca się do kół wykształconych, podczas gdy chorwacki biczuje błędy i wady społeczeństwa zacofanego i przeważnie niepiśmiennego.

Obaj poeci chwalą dawne czasy, przeciwstawiając je stosunkom, które się za ich życia wyrobiły a które ich zdaniem zasługują li tylko na piętnowanie; tendencja obu utworów jest bezwzględnie dydaktyczną i ma za cel poprawienie społeczeństwa. Obaj n. p. usiłują wykorzystać zły zwyczaj posługiwania się obcym językiem, lub słów obcych wplatanych gęsto do języka rodzimego; makaronizmy w Polsce, a „turczyzmy“ w Chorwacji. Oba utwory są pisane wierszem, aczkolwiek odmiennym, obo wreszcie są ozdobione na karcie tytułowej ryciną satyra. Polska rycina jest nam znana, zaznaczam więc to, że chorwacka przedstawia się zupełnie inaczej: jest na niej wyobrażona jakaś sklepiona komnata (czy może podziemie); pod łukiem, utworzonym przez potężną kolumnę, siedzi postać, przedstawiająca brodatego mężczyznę, do niego zaś podchodzi satyr, przemawiając żywo do niego, co wynika z ruchu wyciągniętej ręki i otwartych ust. (Podobizny obu kart tytułowych ozdabiają rozprawę dr. Esiha).

Autorowi należy się uznanie i wdzięczność, że poruszył to ciekawe zagadnienie, jak dotąd leżące odłogiem. Chodziłoby teraz o dokładne i rzetelne badanie, czy Reljkovic znał dzieła Kochanowskiego? Nie wchodząc narazie głębiej w meritum sprawy tej, przytoczę kilka faktów z życia Reljkovica. Wydał on poraz pierwszy swój utwór w Dreźnie w r. 1762. (Drugie wydanie rozszerzone ukazało się w Osijeku, w Sławonji w r. 1779). Reljkovic był wojskowym, długie lata przebywał w Niemczech, biorąc udział w wojnie siedmioletniej (1756 — 63). Czy tam miał sposobność dostania do rąk dzieł Kochanowskiego? (mówię: dzieł, a nie tylko Satyra, gdyż w jego poemacie jest dużo tematów takich, które Kochanowski porusza w innych utworach). Byłoby to możliwe. Z dru-

giej strony możliwym jest i to, że znalazł dobrze współczesną literaturę niemiecką, i że — jak pisze Dragutin Kostic — specjalnie był pod wpływem satyryka Rabenera. (W czasach tych poematy satyryczno-dydaktyczne były bardzo popularne). Są to kwestje zawikłane, należy je sumiennie zbadać, by móc jasny sąd o nich wydać.

A teraz przejdę do innego zgoła tematu, mianowicie do króciutkiej rozprawki, którą opublikował p. Simčik w 6 numerze br. miesięcznika „Hrvatska Revija“, wychodzącego w Zagrzebiu. Tytuł brzmi: „Srijemsko vino u starini. In marginem 400 godišnjice rođenja Jana Kachanovskoga“ t. j. „Wino ze Srijemu w dawnych wiekach“. Celem rozprawki jest wykazanie, że wina z południowej Słowiańszczyzny ściślej ze Srijemu (ta część kraju leży na północy obecnej Jugosławii, łącząc Sławonję z Serbią), znane były słowianom z północy t. j. Czechom i Polakom. Mianowicie wina te sprowadzano w te odległe strony, co potwierdza źródło czeskie — oraz Jan z Czarnolasu. Czeski dokument znalazł autor w dziele „Pamatky archeologicke a mistopisne“ VIII (1822—1869 str. 555, Praha 1870). Jest nim list, pisany przez nieznanego osobnika do przyjaciela Jachyma z Hradca. Znajduje się tam ustęp następujący:

„Co się tyczy Albrechta, to Vrabsky, on i ja siedzieliśmy przy śniadaniu i piiliśmy dobre srijemskie wino. Pokazałem mu twój list. Czytał go z wdzięcznością i zadowole-

nem, zwłaszcza ustępy o napitkach, obaj bowiem jesteście nicponiami, mnie uważacie za pijaka, a sami nie jesteście nigdy trzeźwi“.

List ten nosi datę roku 1522.

Z tegoż wieku, nieco później mamy świadectwo o winie srijemskim: oto Kochanowski w pieśni czwartej Ksiąg Wtórych (Wydanie Pomnikowe, Warszawa 1884, 11-szy) powiada, co następuje:

Acz mi miodu podolskie pasieki nie dają
Ani w mym lochu wina seremskie stawają
Przedsię nazbyt ubóstwa nie znać w domu
moim.

Wynikałoby z tego, że wina te były drogie, (co należy przypisać dalekiemu a na owe czasy uciążliwemu transportowi tychże), świadczyły o bogactwie domu i były bardzo cenione. Niewątpliwie Kochanowski je znał, a może i pijał. Tak więc list Czecha, miłującego niewątpliwie wina, jakoteż i wzmianka w pieśni Kochanowskiego świadczą o tem, że cztery wieki temu były ożywione stosunki w Słowiańszczyźnie — o ile chodzi o wina. Ciekawym jest ten fakt, że wywóz wina odbywał się wtedy, gdy Srijem był pod jarzmem tureckim. Widocznie Turcy, acz prawowierni wyznawcy Allaha, umieli ocenić znaczenie dochody płynące z tego źródła na skarb państwa!

Dr. Zofja Kawecka.
Poznań.

ŻYCIE KULTURALNE

TEATR POLSKI W POZNANIU ZACZAŁ SWÓJ NOWY SEZON.

Mimo niedzieli, pogody i ledwie rozpoczętego zjazdu „Pan Jowialski“, którym Teatr Polski zainaugurował tegoroczny sezon, zapelnili salę. Znacząco, że publiczność zachowała naszej scenie dawne sympatje, że dobrego teatru potrzebuje i że Fredro jest ciągle walutą pełnowartościową, gdy zachodzi nadzieja, iż będzie dobrze wykonany.

Przedstawienie to zasługuje na szerszą ocenę. Przyjęto je najżyczliwiej, bawiono się doskonale i klaskano z zapalem naszym wypróbowanemu zespołowi. W. N.

NAUKA

Nowa wyższa uczelnia we Lwowie. Pisał nam ze Lwowa: Z nowym rokiem akademickim powstaje przy Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie nowa wyższa uczelnia, a mianowicie studja uzupełniające i ekonomiczno-administracyjne, dyplomacyjne i prawniczo-sadowe. Celem tych studjów jest pogłębienie wykształcenia, nabywanego w zakresie ogólnym na wydziale prawnym. Przyjęcie na te studja zależy od uchwały specjalnej komisji, złożonej z dziekana wydziału prawa i z przewodniczących komisji egzaminacyjnych wszystkich trzech studjów uzupełniających. W zasadzie przyjmowanymi będą tylko studenci wydziału prawa i magistrowie prawa. Min. spraw wewnętrznych czyni starania, by uzyskać 10—20 stypendjów dla studentów, zapisanych na studja uzupełniające i ułatwi tym studentom odbywanie praktyki wakacyjnej w urzędach administracyjnych. Poza tem ministerstwo stara się, by obecni urzędnicy administracyjni, posiadający stopień r. a. g. i. i. mogli dodatkowo ukończyć studjum ekonomiczno-administracyjne. Kandydaci prawnicy po ukończeniu wspomnianych studjów będą mieli pierwszeństwo przy obsadzaniu stanowisk w administracji ogólnej.

POLONICA WŁOSKIE

We Włoszech o literaturze polskiej. Z Rzymu donoszą nam: Korespondent warszawski „Tribuny“ nadesłał obszerny artykuł o współczesnej literaturze polskiej, poprzedzony wstępem o związkach między piśmiennictwem włoskim i polskim. Artykuł bierze za punkt wyjścia Zdzisława Dębickiego „Portrety literackie“. (lw)

TEATR

Teatry warszawskie w lipcu. Z Warszawy piszą nam: Magistrat ogłosił frekwencję widowisk za czerwiec i lipiec. Ciekawe, że ilość widzów w teatrach wzrosła się w lipcu przeszło dwukrotnie w stosunku do czerwca, bo z 50,083 skoczyła na 106,780. Prawdopodobnie przejezdni dostarczyli sporo frekwencji. Teatrzyki utrzymały się na jednym poziomie, z niewielkim zmniejszeniem na lipiec, koncerty straciły prawie połowę z 13,390 słuchaczy jakich miały w czerwcu.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Dom ludowy imienia Orkana powstanie w Mszanie Dolnej na Podhalu, które uniesmiertelnił zgasły niedawno pisarz w swich dziełach. Mieścił się w nim będą zbiory etnograficzne i muzealne odnoszące się do Podhala czytelnia ludowa, sala do przedstawień regionalnych itd. Komitet zebrał już 70.000 złotych na koszt budowy.

„CYGANERJA“ NA WODZIE.

Z Rzymu donoszą nam: W Torre Del Lago, niedaleko Viareggio, odbyło się niezwykle przedstawienie „Cygankierji“ Pucciniego. Była to opera na wodzie.

Torre Del Lago było, jak wiadomo, ulubionym miejscem pobytu Pucciniego, posiadał on tam własną willę, w której też został pochowany. „Cygankierja“ powstała w Torre del Lago a to w okolicznościach, do których warto by kiedy powrócić, bo były bardzo ciekawe, a są mało znane.

W ostatnich dniach sierpnia zbudowano na jeziorze, nad którym leży Torre, na wbitych palach wielkie rusztowanie, a na niem ustawiono scenę. Jest to scena przenośna, własność operowego „Wozu Thespisa“, który będzie objeżdżał Włochy, a nawet Europę, jako śpiewane wydanie dramatycznego „Wozu Thespisa“, krążącego po całym półwyspie. Stworzono mianowicie kilka trup dramatycznych, aby docierać z teatrem do miasteczek i do wsi, które nie mają własnych budynków teatralnych. To samo przedsięwzięcie się teraz z operą.

Scena jest składana, zbudowano ją w Medjolanie, a materiał jej zajmuje siedem wagonów ciężarowych pociągu towarowego. Przybyło z nią trzydziestu robotników scenicznych z La Scali, którymi dowodził sam mistrz sceny i reżyser Scali, słynny dramaturg Giovacchino Forzano. W niewiele godzin na rusztowaniu wzniosła się scena, oddalona od brzegu na trzydzieści metrów. Posiada ona m. i. kompletne urządzenie elektryczne do najnowszych efektów. Zaraz też odbyły się próby, kierowane przez Mascagniego. Miejsca dla publiczności zostały urządzone na brzegu, a miały przeszło 5.000 miejsc „pojemności“, z tego 1250 po 50 lirów, 2500 po 30, 1500 miejsc popularnych po 5 lirów od głowy. Kasa zebrała w dniu przedstawienia przeszło sto tysięcy lirów.

Wieczorem publiczność zapelniała wszystkie miejsca. Przybyli reprezentanci faszystów, władz miejscowych, podosta medjolański, i mnóstwo wybitnych osobistości. Mimi śpiewała młoda gwiazda Rosetta Pampanini, Rudolfa również młody tenor Angelo Minghetti, Marcela barytonista Montesanto, Schaunarda Badini, Collina Vaghi, Musette Margherita Sarasio. Dyrygował Mascagni, entuzjazm był nieopisanym wśród słuchaczy, którzy przybyli z całych Włoch na to niezwykle przedstawienie. T. R.

Książki nadesłane

Tadeusz Miciukiewicz: „Tajemnice ekranu“. Ludzie filmu. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa.

Jerzy Szaniawski: „Adwokat i Róże „Zeglarz“, „Ptak“. Warszawa 1930. Dom Książki Polskiej, S-ka Akcyjna.

Z PRACOWNI NAUKOWEJ

NOWA HISTORIA KOŚCIOŁA W POLSCE

Nie brak w Polsce znakomitych specjalistów z zakresu dziejów Kościoła w Polsce. Obok sił młodszych na pierwsze miejsce wybija się postać czcigodnego senjora na tem polu, prof. Władysława Abrahama, który wzbogacił naukę historii Kościoła w Polsce i swoją Organizacją Kościoła w Polsce do poł. XII w., i dziejami Kościoła łacińskiego na Rusi (t. I) — żeby nie wspominać o szeregu — niekiedy najwartościowszych — rozpraw. Pod względem metody i wyników są te prace nieprześcignione. I nie od kogo innego, jak od prof. Abrahama mogła nauka oczekiwać syntetycznych dziejów Kościoła w Polsce — stało się inaczej, dzieje te wyszły z pod pióra niemieckiego, napisał je profesor uniwersytetu wiedeńskiego, Karol Völker.

Różnorakie składały się przyczyny, że nauka polska nie zdecydowała się na podjęcie tego zadania. Pokolenie do którego przynależał prof. Abraham metodą i zamiłowaniem należy w całości do okresu monograficznego historjografii polskiej, t. j. okresu w którym w drodze badań szczegółowych poczęto kłaść podwaliny pod gmach naukowej historii Polski. Pokolenie to, jak żadne inne, ma świadomość, ile jeszcze jest luk w pracach monograficznych; wie, że obok pól dobrze przeoraných są ledwo tknięte, lub nietknięte. Raz więc z natury swoich zamiłowań, drugi zaś raz z racji obaw przed nieopartem na szczegółowych badaniach uogólnieniem nieskonione jest do dawania zarysów syntetycznych.

Tymczasem szersze koła takiej syntezy bardzo pożądamy, że trudno od nich żądać, by bądź przebijają się przez las monografii, względnie, by uzbrojone w cierpliwość, ciekawość swą niezaspokojoną przekazały potomnym, bo same może takiej naukowej historii się nie doczekają. Ale obok szerszych kół własnych są koła naukowe zagraniczne, a w tym zakresie przedewszystkiem niemieckie, zainteresowane przeszłością Polski. Koła te lukę wiedzy o Polsce starają się zapelnić własnymi siłami. Tak powstała pierwsza naukowa historia Polski średniowiecznej (Roepell-Caro), kontynuowana dla czasów dwu ostatnich Jagiellonów przez Ziviera, tak powstała i historia Kościoła w Polsce pióra prof. Völkeera. Będzie ona zapewne przez dłuższy czas i dla Polaków ostatniem słowem ogólnej wiedzy o historii Kościoła w Polsce.

Prof. Völker pracował monograficznie nad historją Kościoła w Polsce w odniesieniu do czasów reformacyjnych; pozatem przed kilku laty dał przegląd dziesięciolecia badań nad historją Kościoła w Polsce — ogłoszony we wrocławskich „Jahrbücher f. Kultur u. Gesch. d. Slaven“. Szerszym kołom uczonych polskich dał się poznać jako referent Poloniców na zjeździe historyków w Oslo.

Książkę swoją oparł głównie na literaturze, którą obficie, jeśli nie wyczerpująco, powołuje. Obok tego uwzględnia bardzo szeroko tło ogólnodziejowe polskie, a więc tak polityczne, jak ustrojowe, dając niekiedy wręcz całe ustępy o ustroju, jak np. mówiąc o kształtowaniu się szlachty. Widać z tego, że autor starał się wgrzyźć w tło swego przedmiotu. Zarazem zaś czytelnik obcy zyskuje głębszy wgląd na przedmiot. Czasem to szersze tło wzbudza wątpliwość, tak np. dlaczego autor okres księstw dzielnicowych liczy już od 1025? Podział dzielnicowy istnieje coprawda już w czasach Mieszka I, podobnie jak w pierwszych latach Chrobrego, podobnie, jak i w czasie 1025—1139; jednakże datą początkową okresu dzielnicowego jest w historjografii polskiej data testamentu Krzywoustego (a nie rok 1025), jako termin a quo stabilizacji okresu podziałowego. Te jednak, jak i inne uwagi krytyczne odłożymy do czasopisma fachowego.

Książkę prof. Völkeera (doprowadzoną do 1918 r.) powitają z zadowoleniem wydziały teologiczne naszych uniwersytetów, podobnie, jak seminarja duchowne, gdzie historia Kościoła w Polsce jest przedmiotem obowiązkowym.

Dzieło prof. Völkeera ukazało się jako tom wielkiej serji „Grundriss der slavischen Philologie und Kulturgeschichte“ redagowanej przez profesora Trautmanna i Vasmera, a wydawanej przez berlińsko-lipską firmę Walter de Gruyter (1930, str. XII i 337, cena 24 mk., opr. 26 mk.). Z. W.

SPORT

Otwarcie pływalni P. T. P.

Uroczystość — poświęcenia nowej pływalni tak potrzebnej dla żywoło rozwijającego się pływactwa, odbyła się w niedzielę przed południem. Po uroczystej mszy w kościele św. Rocha zebrał się przedstawiciel władz, liczni delegaci klubów, prasy oraz około tysiąca publiczności na nowej pływalni. Zebranych przywitał prezes tow. p. dyr. Winiewicz dziękując przedewszystkiem tym wszystkim, którzy przez ofiary i swą pracę przyczynili się do budowy, naszemu piśmie za przychylne stanowisko. Jako pierwszy z delegatów przemówił imieniem miejskiego kom. w. f. i p. w. radca dr. Sokołowski, wyrażając swe żywe zadowolenie z powstania nowego ośrodka sportowego, wznosił okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, poczem kap sport. P. O. Z. P. por. Jankowski wciągnął na maszt flagę, a przemawiając jako delegat P. Z. P. oświadczył, iż w przyszłym roku mistrzostwa Polski zostaną powierzone Poznaniowi a odbędą się na tej nowej pływalni. Imieniem Okr. Zw. Pływ. życzenia złożył prezes Jęzowski, dalej przemawiał w im. Dzielnicy Wilkop. „Sokoła” p. W. Gładysz a jako delegat sekcji pływ. p. Gaszak. Z ramienia K. S. „Warta” p. por. Cendlak wręczył dyplom pamiątkowy, zaś por. Jankowski wraz z życzeniami jako kierownik „Unji” zaofiarował proporzec klubowy. Po przemówieniach delegatów K. S. „H. C. P.” T. W. „Polonia” i in., ks. prałat Rankowski po okolicznościowym przemówieniu dokonał poświęcenia nowej placówki sportowej. Wreszcie ostatni głos zabrał p. dyr. Winiewicz dziękując za wszelkie życzenia.

Po poświęceniu rozpoczęły się zawody międzylubowe, w których startowali wszyscy najlepsi zawodnicy. We wszystkich też prawie konkurencjach osiągnięto wyniki lepsze względnie zbliżone do rekordów okręgowych. Panie: 100 m klas. 1. Kretschmanówna (I S. V.) 1:47,2, 2. Antoniewiczówna (U) 1:53,9, 3. Urbańska (U) 2:00, 4. Łuczakówna (A. Z. S.) 2:01,1; 100 m dow. 1. Schultzówna (I S. V.) 1:43,4, 2. Kretschmanówna 1:49,9, 3. Walkowiakówna (A. Z. S.) 1:52,2; 3 x 50 m zmiennym: 1. I. S. V. (Bluemelówna, Kretschmanówna, Schulzówna) 2:36,8, 2. Unja 2:47,6. Panowie: 100 m klas. 1. Kaniewski (PTP) 1:26,1 (rek. okr.) 2. Kubicki (U) 1:30,6, 3. Zawieja 1:30,8, 4. Matecki II (P. T. P.) 1:32,6. Konkurencja ta stała na najwyższym poziomie, niespodziankę zrobił Kubicki. 100 m dow. 1. Lisewski (U) 1:15, 2. Richter (U) 1:19,9 (uzyskał I klasę), 3. Grabiec (P. T. P.) 1:19,9, 4. Lewandowski (S) 1:25,1; 3 x 50 m zmien. 1. P. T. P. (Kurnatowski, Kaniewski, Grabiec) 2:00, 2. Unja I 2:01,6, 3. Warta 2:02,4, 4. H. C. P. 2:11,7, 5. Unja II 2:12. Skoki z tramp. 1. Grabiec 44,52, 2. Matuszewski I (W) 42,94, 3. Lisewski 35,6. Wieża: 1. Grabiec 30,58, 2. Matuszewski I 27,98, 3. Malinowski (HCP) 19,24. W meczu piłki wodnej między drużynami P. T. P. i Warty zwyciężyli pierwsi 6:0 (3:0) przy czym dla P. T. P. bramki strzelili Wesołowski 4, będący zarazem najlepszym graczem, Kwiatkowski 1 i jedna samobójcza. Drużyna Warty słaba fizycznie, w drugiej połowie grała w szóstkę, bez Maślińskiego (skurcz). Poza konkursem odbyła się próba pobicia rek. okr. w 5 x 50 m dow. należącego do Unji (3:01,6) przez sztafetę H. C. P., która się udała, bowiem uzyskano czas 3:01,1.

Po południu odbyły się zawody wewnętrzne, rozgrywane w 2 klasach przyniosły naogół dobre wyniki. Panowie: klasa A 100 m wznak — 1. Kurnatowski 1:39,2; 2. Matecki II 1:41; 200 m klas. 1. Wesołowski 3:17,5 (I klasa P. Z. P.), 2. Matecki II 3:26,5; 100 m dow. 1. Grabiec 1:23,8, 2. Wesołowski 1:34,2; 200 m dow. 1. Grabiec 3:08,9, 2. Wesołowski 3:36; nurkowanie 1. Matecki I 38 m, 2. Grabiec 32 m; trampolina: 1. Grabiec 41,92, 2. Poniecki 27,92; wieża 1. Grabiec 26,44, 2. Poniecki 19,52. Klasa B: 200 m klas. 1. Mendel 3:59,8, 2. Matysiak 4:02; 100 m dow. 1. Kwiatkowski 1:39,5, 2. Lewandowski 1:43; 200 dow. 3:51,3, 2. Ossig 4:11,5; trampolina: 1. Gawroński 20,24, 2. Herzog 17,40. Chłopcy: 100 m klas. do 16 l.: 1. Matysiak 1:46,5, 2. Mendel 1:46,8; 50 m dow. do 14 l.: 1. Łukasik 51,2, 2. Fortuniak 1:07,5. Old boys: 50 m dow. 1. Łukasik 51,2, 2. Szymanowski 1:33. Panie: 100 m wznak: 1. Wróblewiczówna 2:27, 2. Stalińska 2:34; 200 m klas. 1. Stalińska 4:30, 2. Praissówna 4:30,9; 100 m dow. 1. Marecka 2:01,4, 2. Szczerpańska 2:02,2; 50 m dow. debj.: 1. Najderówna 59,4, 2. Andrzejczakówna 1:00; 100 m klas. dziewcząt 1. Marecka 2:01,4, 2. Promińska 2:30.

Sprawną organizacją zawodów, spoczywała w rękach por. Jankowskiego. (wz)

Bieg 1500 m dow. w konk. wewn. Sokoła wygrał Gancarz 29:52,4, drugi poza konk. był Piotrowski (U) 30:59. (wz)

„Wpływ przez Poznań“.

Jedną z największych imprez w Wielkopolsce, zarówno pod względem liczby startujących zawodników, jak i frekwencji publiczności odbędzie się w nadchodzącą niedzielę, o godz. 16 w Warcie. Na przetrzeni 5 000 m, od pływalni saperów do ogrodu Bractwa Kurkowego w Szlagu, odbędzie się wielki wyścig pływacki „Wpływ przez Poznań” o puhar wędrowny „Ilustracji Wielkopolskiej”. Przygotowania do tego biegu, organizowanego przez Pozn. Okr. Związek Pływacki są na ukończeniu. Wpłynęły już też pierwsze zgło-

szczenia a mianowicie od „Unji”, która między innymi zgłosiła Lisewskiego, ubiegłorocznego zwycięzcę, Kubickiego, Richtera, Piotrowskiego, Kańciaka, Ciecłowskiego i in. Pozaatem zgłosił się harcerz z V. druż. Orzeł. Zgłoszenia przyjmuje Okr. Zw. Pływ. (Danielczyk, Wjazdowa 11) oraz redakcja Ilustr. Wilkop. (św. Marcin 70, I. p.) Oprócz puharu wędrownego dla pierwszego drużyny składającej się z czterech zawodników, ofiarowała „Ilustracja” nagrody honorowe dla pierwszej zawodniczki, zawodnika i pierwszego wojskowego. Wyścig jak wiadomo odbędzie się już w przyszłą niedzielę o godz. 16. (wz)

Hippika

Pierwszy dzień wyścigów konnych w Ławicy — przy słonecznej pogodzie zgromadził niezliczone tłumy publiczności. Licznie zjechali okoliczni właściciele na bieg włościański. Poszczególne biegi rzyniosły następujące wyniki: Przeszkody — dystans ok. 4.200 mtr. 1. „Too Good” — B. Pieczyński — chl. Chomicz w czasie 5:47, 2. „Gini” — Gr. Ofic. 15 p. Ul. — por. Bobiński, 3. „Ognista” — B. Miklewskiego — właściciel, Plaska — dystans ok. 850 m. 1. Sterublume” — Ign. hr. Mielżyńskiego — z. Tuchołka 55 sek., 2. „Marengo” — Ign. hr. Mielżyńskiego — j. Lipowicz, 3. „Jedyna” — Gr. Ofic. 27 p. Ul. — chl. Wachowiak. Płyty — dystans ok. 2.400 m. 1. „Umizg II” — H. Harlanda — chl. Chomicz 3:04, 2. „Granat II” — S. Dowgiałło i G. Juściński — j. Ustinow. Przeszkody — dystans ok. 3.200 m. 1. „Demetra” — T. Rybickiego — właściciel 3: 54, 2. Zygfryd” — Gr. Ofic. 15 p. Ul. — por. Bobiński, 3. „Filadelfja” — X. Kozmińskiego — chl. Chomicz. Plaska — dystans ok. 2.100 m. 1. „Ma Dolar” — Ign. hr. Mielżyńskiego — z. Tuchołka 2:25, 2. „Lawa” — Ign. hr. Mielżyńskiego — j. Lipowicz, 3. „Gazimur” — D. Czecheidżego — chl. Rutkowski. Płyty — dystans ok. 2.400 m. 1. „Naughty Boy” — Gr. Ofic. 15 p. Ul. — chl. Rzycki 2:55, 2. „Balsamina” — Gr. Ofic. 3 p. Ul. — chl. Chomicz, 3. „Zwillingschwester” — X. Kozmińskiego — j. Gajewski. Plaska włościańska — dystans ok. 1.200 m. 1. „Skra” — M. Hoffmanna — właściciel 1:27, 2. „Czecha” — J. Napierała — M. Piechocki, 3. „Lotka” — Ign. Kurasa — Marjan Kurasz.

Lekka atletyka

Górny Śląsk — Niemiecki Śląsk 69:68. Osme z rzędu zawody rozegrane w niedzielę w Bytomiu przyniosły zwycięstwo Polakom. Wyniki bardzo dobre. Ustalono cztery rekordy śląskie i to: 400 m — Rzepuś 51,2, rzut dyskiem — Zajusz 40,88, 800 m — Rzepuś 2:01,2 oraz w sztafecie 4 x 400 m — w czasie 3:36,2. (Tel. wł.) F. G.

Pierwszy dzień eliminacyjnych zawodów pań przed wyjazdem na igrzyska kobiece do Pragi przyniosł następujące wyniki: 100 m: 1. Walasiewiczówna 12,8 (rek. pobity o 4 sek.); 2. Schabińska 12,8 (rek. wyr.); 3. Brojerówna 13; 800 m: 1. Kilośówna 2:27 (rek. pobity o 3 sek.); Orłowska nie startowała z powodu choroby. Skok w dal: 1. Kwaśniewska 5,08 m, 2. Walasiewiczówna 4,94 m; Walasiewiczówna miała 5 skoków przekroczonej kula: 1. Jasińska 11,44 m, wynik tylko o 2 cm gorszy od rek., 2. Konopacka 11,31 m; Lewinówna nie startowała z powodu choroby. 4 x 100 m: sztafeta w składzie: Brojerówna, Freiwaldówna, Walasiewiczówna i Schabińska 51,2 s. rek. Polski; świetnie biegła Walasiewiczówna.

Drugi dzień przyniosł następujące wyniki: 80 m pl.: 1. Schabińska I 12,6, 2. Freiwaldówna 13,2 (poza konkursem 12,9); dysk: 1. Konopacka 36,73 m, 2. Walasiewiczówna 34,22 m, 3. Schabińska II 33,26 m; 60 m: 1. Walasiewiczówna 7,8, 2. Mantefłówna 8 s; skok w wyż: 1. Janowska 1,45 m, 2. Krajewska 1,40 m; 200 m: Walasiewiczówna biegła sama uzyskując świetny czas 25,3 bijąc własny rekord o 1,3 sek.; oszczep: 1. Kobielska 36,24 m, 2. Walasiewiczówna 35,50 m, 3. Zajczkowska 28,95 m; próba pobicia wczoraj ustalonego rekordu w sztafecie 4 x 100 m dała wynik pozytywny, gdyż sztafeta w składzie: Mantefłówna, Walasiewiczówna, Freiwaldówna i Schabińska I uzyskała czas 51 s. (Tel. wł.) T. S.

Pięciobój pań o mistrzostwo Pozn. OZLA zgromadził na starcie sześć zawodniczek, z których Szkuclarska z powodu nieukończenia biegu na 60 m została dyskwalifikowana. Zwycięstwo odniosła Kasprzakówna (Sokół) 2.923 pkt., uzyskując wynik lepszy od rekordu okręgowego, 2. Korytowska (W) 2.881 pkt., 3. Chudzicka (W) 2.451 pkt., 4. J. Kryżanka (W) 2.390 pkt., 5. S. Kryżanka (W) 2.282 pkt. Indywidualnie zajęły miejsca: skok w dal: 1. Korytowska 4,52, 2. Kasprzakówna 4,40, 3. Szkuclarska 4,32 m; oszczep: 1. Kasprzakówna 24,22, 2. Szkuclarska 23,59, 3. S. Kryżanka 21,51 m; bieg 60 m: Kasprzakówna, Korytowska i Chudzicka po 8,2 s.; dysk: 1. S. Kryżanka 28,19, 2. Korytowska 24,80, 3. Kasprzakówna 24,16 m; bieg 200 m: 1. Korytowska 29,0, 2. Kasprzakówna 30,0, 3. Chudzicka 30,6 s. (ig)

Zawody wewn. Sokoła Poznań I (Śródmieście). Klasa I.—100 m: 1. Gancarz St. 12,1, 2. Kupś, 3. Orłowski; 400 m: 1. Kupś 56, 2. Gancarz, 3. Janowski; 3 000 m: 1. Miałkas 9:32,5, 2. Janowski; skok w wyż: 1. Tilgner 1,55,2 i 3. Kupś i Gancarz 1,45; skok w dal: 1. Kupś 5,75, 2. Gancarz 5,69, 3. Tilgner 5,17; kula: 1. Tilgner 12,52, 2. Kupś 10,12, 3. Orłowski 9,89; dysk: 1. Tilgner 35,45, 2. Kupś 31,14, 3. Gancarz 30,98; oszczep: 1. Tilgner 39,75, 2. Gancarz 30,28, 3. Kupś; 110 m pl.: 1. Gancarz St. 17 sek.

Zarząd PZLA ustalił następujący skład reprezentacji lekkoatletycznej na III igrzyska Kobięce w Pradze: 60 m — Walasiewiczówna, Hulanicka, 100 m — Walasiewiczówna, Schabińska, 200 m — Walasiewiczówna, Orłowska, 800 m — Kilośówna, Orłowska, 80 m przez płotki — Schabińska, Freiwaldówna, 4x100 m — Hulanicka, Walasiewiczówna, Freiwaldówna, Schabińska. Kula — Lewinówna, Jasińska, dysk — Konopacka, oszczep — Walasiewiczówna, Kobielska, skok w dal — Walasiewiczówna. Wyjazd reprezentacji nastąpi w poniedziałek. (PAT)

Piłka nożna

Spotkania ligowe — „Warta” — „ŁTSG” 9:1 (4:0). Jakkolwiek porażka gości z Łodzi była przewidywana jednak mało liczone się z tak wysokim zwycięstwem gospodarzy. „Warta” zrewanżowała się zupełnie za poniesioną w Łodzi niezasłużoną porażkę, przyczem wynik byłby jeszcze wyższy, gdyby nie ofiarna gra bramkarza gości i pewna doza szczęścia. Wiele bowiem strzałów szło tuż obok bramki względnie odbijało się o słupki. O grze samej trudno coś powiedzieć. „Warta” przewyższała przeciwnika o kilka klas, robiła co chciała, bawiąc się z nim chwilami. W pierwszej części gry przewaga „Warty” była bardzo znaczna, a po pauzie goście ograniczali się tylko do defensywy, raz po raz tylko podciągając pod bramkę „zielonych”. Serje bramek dla „Warty” rozpoczął tym razem lewy łącznik. Drugą bramkę uzyskał kilka minut później Szerfke II, a krótko przed przerwą Andrzejewski uzyskuje trzecią. Minutę przed pauzą środkowy napastnik czwarta. Już w 5 min. po przerwie uzyskuje Kniola piątą bramkę, w 8 min. Szerfke II śliczną główką zdobywa dalszy punkt. Mimo zupełnej przewagi gospodarzy, którzy pięknie, jednak za dużo kombinują — przez 20 minut gra nie przynosi zmiany rezultatu. Po efektywnej kombinacji w 29 min. strzela Przykucki „główką” siódmą bramkę. Zanosi się na wynik dwucyfrowy. Bomba za bombą idzie na bramkę gości. Kilka razy ratuje przytomnie bramkarz. „ŁTSG” demonstruje bardzo prymitywną grę o poziomie średniej A-klasy. W czasie jednego z ich wypadków dyktuje sędzia rzut wolny na bramkę „Warty”, z którego Herbstreich uzyskuje jedyną bramkę dnia. Jednak cztery minuty później doskonale dysponowany strzałow Kniola uzyskuje osmą, a w 42 min. dziewiątą bramkę dla „zielonych”, ustalając wynik dnia. W ostatniej jeszcze minucie nadarza się sposobność podwyższenia wyniku, jednak prawy łącznik „Warty” przestrzeliwuje nieznacznie obok słupka. Oceniając grę gości nasuwa się twierdzenie, że są oni najsłabszym zespołem ligowym, i nie byłoby sensacją, gdyby „ŁTSG” opuścił szereg Ligi. „Warta” miała swój dobry dzień. Wogóle stwierdzić należy, że drużyna „zielonych” znajduje się w pełni formy. Mimo braku Przybysza trudno doszukać się w niej słabych punktów. Jedynie rezerwowi Andrzejewski na lewym skrzydle psuł bardzo dużo sytuacji — i był pozaatem najsłabszym graczem „zielonych”. — Sędziował p. Krukowski. Publiczności zebrało się około 3 000.

Łwów — „Czarni” — „Garbarnia” 2:1 (0:0). „Garbarnia” naogół zawiodła, „Czarni” natomiast dowiedli, że ostatnie wyniki osiągnięte przez nich nie były dziełem przypadku. Drużyna powoli wraca do formy i obecnie przedstawia się bardzo jednolicie. Bramki uzyskali dla zwycięzców Koch i Amirowicz, dla „Garbarni” jedyną bramkę uzyskał Konkiewicz z karnego. (Tel. wł.) T. S.

Warszawa — „Warszawianka” — „Pogoń” 2:2 (1:1). Gra ciekawa i szybka. Bramki dla „Warszawianki” zdobyli Materski i Jung, dla Pogoni Szabakiewicz i Hahnke z karnego. Sędziował p. Rosenfeld, publiczności zebrało się około 3 000 osób. (tel. wł.) T. S.

Kraków — „Polonia” — „Wisła” 2:2 (2:2). Przy pięknej pogodzie zebrało się 3 500 osób. Bardzo dużo sytuacji „Polonia” nie umiała wykorzystać. Pierwsza bramka pada w 8 min. Zdobywa ją ładnym różnym strzałem Lubowiecki. Odtąd „Wisła” częściej atakuje i w 20 min. przez Reymana uzyskuje drugą bramkę strzałem nie do obrony. „Polonia” zaczyna żywoło atakować i w 33 min. Ogrodziński dobija strzał Malika. W minutę później Pazurek uzyskuje przyziemnym strzałem wyrównanie. Po przerwie wskutek upału gra stała się osmała i dalszych zmian już nie przyniosła. Sędziował p. Nawrocki, bardzo dobrze. (Tel. wł.) K. S.

Tabela rozgrywek ligowych przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1. „Cracovia” 22 p. (14,32:13); 2. „Warta” 21 p. (14,42:19); 3. „Wisła” 19 p. (14,32:21); 4. „Legja” 18 p. (13,29:15), 5. „Polonia” 18 p. (15,37:25); 6. „Garbarnia” 14 p. (15,36:37); 7. „Pogoń” 12 p. (13,27:23); 8. „Ruch” 11 p. (15,21:32); 9. „Czarni” 11 p. (15,13:27); 10. „ŁKS” 10 p. (14,28:27); 11. „ŁTSG” 10 p. (16,20:48); 12. „Warszawianka” 6 p. (14,14:45).

O wejście do ligi. Łódź — „WKS” — „Legja” (Poznań 5:0 (1:0)). Długa przerwa, w której „Legja” spoczywała na laurach zdobytych w kl. A POZPN nie wysłała drużyny poznańskiej na dobre i przyprowadziła ją o wysoką klasę w pierwszym spotkaniu międzyokręgowym. Porażka ta nie przychodzi znow tak bardzo niespodziewanie, gdyż pierwszą zapowiedzią jej było zwycięstwo Posnania, spadłej do klasy B.

Pierwsze minuty gry przechodzą pod znakiem wzajemnego badania się. Po okresie nieznacznej przewagi gospodarzy

gra się wyrównuje i trwa tak aż do końca pierwszej połowy. Wyróżniali się obustronnie tyły, zwłaszcza obrony, napastnicy natomiast marnowali dużo sytuacji. — Pierwszą bramkę zdobywa dopiero w 42 min. ze strzału wolnego z 20 m Klimeczak, pakując piłkę nieuchronnie do siatki. Po przerwie, w 10 min. prawoskrzydłowy Kaczmarek strzela drugą bramkę, w dwie minuty później trzecią „bramkę” zwinia bramkarz Legji, który wybiega z bramki a Michlewicz wykorzystując to, strzela Także i czwarta bramka w 24 minucie padła nie bez winy bramkarza, który znow w niewłaściwej porze wybiegł. Zdobył ją Trzygoński. Ostatnią bramkę wreszcie strzela w 35 min. Klimeczak z przeboju. — Publiczności zebrało się przy pięknej pogodzie 2 000 osób. Sędzia p. Walczak, zadowolili.

W drużynie gości zadowolili jedynie bracia Kwintkiewiczowie w obronie zwłaszcza starszy, którego grę publiczność była zachwycona darząc go oklaskami. W ataku lepsza prawa strona, zwłaszcza prawy łącznik. Jako całość drużyna była dobrze zgrana. Błędem było przyjęcie w drugiej połowie narzuconego tempa przez WKS i przejście do gry górnej, w konsekwencji czego w decydującej chwili „Legja” opadła z sił. (Tel. wł.) WK.

Wilno. „Ognisko” (Wilno) — „82 p. p.” (Brześć) 2:0 (0:0). Gra nieciekawa. Przewaga Ogniska w drugiej połowie. Sędzia p. Ludertowicz z Białegostoku.

Łwów. „Lechia” (Łwów) — „Unja” (Lublin) 4:3 (2:1). Lechia grała słabiej niż zwykle. Bramki dla niej zdobyli: Malecki (2), Czudzak i Lisicki, dla Unji Moskal (2) i Mirosław. Sędzia p. Burka z Krakowa. Widzów 2.000. (PAT)

„Posnania” — Sparta” 6:6 (4:2). Zawody towarzyskie, w których „Posnania” ponownie dowioda, że znajduje się w dobrej formie. Drużyna obecnie widocznie pogodziła się ze swym losem, grywania na przyszły rok w B-klasie, w której sędząc z jej dotychczasowych wyników zabierze się na serio do pracy, aby następnego roku powrócić do czołowej klasy. W „Posnaniu” rezerwowi bramkarz mógł obronić kilka bramek. Bramki uzyskali dla „Posnania”: Kryszkiewicz, Redziński po dwie, Olejnik i Walenciak po jednej, dla Sparty Pawlak i Bunzel po dwie, Graczyński i Durzyński.

„HCP” — „Warta” Ib 3:2 (1:0). Spotkanie towarzyskie. „Warta” na kilka minut przed końcem prowadziła jeszcze 2:0, grając przytem w dziesiątkę. Lecz „HCP” zdołał nietylko wyrównać ale nawet uzyskać zwycięski punkt, który strzelił z karnego Malecki.

Z okazji jubileuszu Amatorskiego Klubu Sportowego odbył się w Król. Hucie czwórmezc piłkarski, w którym brali udział „Ruch” (Wielkie Hajduki), „Cracovia” i „Preussen” (Zaborze). Spotkania te dały następujące wyniki: „Ruch” — „AKS” 5:2 (3:1). Bramki dla zwycięzców strzelili Peterek i Sobota po dwie oraz Buchwald jedną. Dla pokonanych Nikisch i Duda. Gra była zajmująca a zwycięstwo „Ruchu” zasłużone. „Cracovia” — „Preussen” 2:1 (2:0). Ogromną przewagę miała „Cracovia” demonstrując piękną grę w polu — bezskuteczna jednakże pod bramką. Atak był bardzo niezaradny i bawił się w hiperkombinację. Niemcy zupełnie swą grą rozczarowali. — Bramki strzelili Malczyk i Kubiński z karnego, przyczem Kossok nie wykorzystał karnego. W czasie zawodów zdarzył się przykry wypadek, który w spotkaniach ligowych może „Cracovię” drogo kosztować. Krótko po rozpoczęciu gry, złamano prawą nogę prawemu pomocnikowi Ptakowi. „Ruch” — „Preussen” 2:0 (2:0). Obydwie bramki strzelili Peterek i Sobota. „AKS” — „Cracovia” 2:1 (1:1). Bramki dla zwycięzców uzyskali Niechciół i Maciołka, dla Cracovii Kossok. (Tel. wł.) F. G.

Pływanie

Mistrzostwo Polski w Waterpolo. W turnieju rozgrywanym w Krakowie zwyciężyła w ogólnej punktacji miejscowa Makkabi. Wyniki poszczególnych spotkań były następujące: „AZS” — Warszawa — „Cracovia” 6:3 (3:2); „Makkabi” — Hakoah (Bielsko) 5:1 (3:0); „Makkabi” — „Cracovia” 10:1 (6:0); „AZS” — „Hakoah” 3:2 (2:1); „Hakoah” — „Cracovia” 3:2 (1:1); „Makkabi” — „AZS” 5:1 (4:1). (Tel. wł.) KS

Tennis

Mistrzostwa Polski przyniosły następujące wyniki: sobota: gra poj. panów: Tłoczyński — Hebda (ćwierćfinał) 3:6, 6:4, 6:4, 6:2; M. Stolarow — Warmiński (półfinał) 6:3, 6:3, 6:3; gra podwójna panów: br. Stolarow — Horain i Liebling 6:2, 6:3, 7:5; Popławski i Loth — Prochnowski i Kłoszek 6:2, 6:4, 6:1; gry mieszane: Jędrzejowska i Warmiński — Junzanka i J. Stolarow 6:2, 6:3; Volkmerówna i M. Stolarow — Dubieńska i Tłoczyński 8:6, 6:4; gry poj. pań: Pozowska — Cuhny 6:0, 7:5; Jędrzejowska — Pozowska 6:1, 6:1. W finale juniorów Altschueler pokonał Holendra 6:0, 6:1.

Niedziela: Tłoczyński — J. Stolarow (półfinał) 3:6, 6:3, 6:3, 6:3; Jędrzejowska — Dubieńska (finał) 6:4, 6:2; Jędrzejowska — Warmiński — Volkmerówna i M. Stolarow (finał) 3:6, 6:1, 6:4; br. Stolarowie — Kuchar i Hebda 6:1, 6:3, 6:3; Warmiński i Marszewski — Loth i Popławski 6:1, 6:1, 6:2. (Tel. wł.) TS

Turniej o mistrzostwo Wielkopolski rozpoczyna się w środę na kortach „AZS” przy ul. Noskowskiego 4. Zapowiadają się on bardzo ciekawie, gdyż zgłosili się wszyscy czołowi zawodnicy Polski. Bliższe szczegóły podamy jutro.

W kurzawie dymiących wulkanów

Kraina kataklizmów. — Śmierć uczonych. — Przerwany obiad.

Zdawniawsza Japonia uchodzi za najbardziej malowniczy i poetyczny kraj nie tylko Azji, ale całego świata. — Niestety, w ostatnim dziesięcioleciu zyskała „Nipon” również rozgłos jako kraina bezustannie prześladowana przez katastrofy „geologiczne”. W nader krótkich odstępach czasu nadchodzi z pięknego kraju „wschodzącego Słońca” wiadomości o wybuchu któregoś z dwustu znajdujących się tam wulkanów, przyczem cały szereg osad zostaje zmieciony z powierzchni ziemi i setki, a nieraz i tysiące ludzi pogrzebanych w rozciągających się czeluściach ziemnych i potokach lawy.

Zważywszy, że Japonia pod względem obszaru mniejsza jest od Francji, to liczba „górnictwa” jest w rzeczy samej przerażająca. Na szczęście, nie wszystkie są czynne. Od mniej więcej stu lat „pracuje” z nich tylko pięćdziesiąt. Jednakowoż z wulkanami należy zawsze mieć się na baczności, nawet wówczas, kiedy zdawają się być martwe; albowiem „odżycie” ich może nastąpić każdej chwili i zdarzyć się tak nagle, że ludność, zamieszkująca w pobliżu zupełnego bezpieczeństwa ich zbocza, w pewnej chwili znaleźć się może w niezmiernie groźnym położeniu.

Fakt taki zdarzył się w r. 1910 z wulkanem Usu na wyspie Hokkaido. Wulkan ten od paruset lat uchodził za wygasły i zupełnie bezpieczny, to też z biegiem czasu na jego stokach powstały liczne miasteczka i osiedla. Atoli pewnej nocy letniej, bez jakichkolwiek ostrzeżeń poprzedzających zwykle tego rodzaju katastrofy, nastąpił wybuch. Z przerażającym hukem tysiące metrów kubicznych kamieni i popioły wzbily się w nocne przestworza i wiał z tem spłynęły potoki lawy, zamieniające całe obszary żyznych pól i cudnych lasów w ponure kamienne cmentarzysko. Również niespodziewanie „odżył” w r. 1903 wulkan Agatsuma, na wyspie Iwaki. W chwili wybuchu, kilku członków wyprawy naukowej zajętych było właśnie badaniem krateru. Wszyscy padli ofiarą żywiołowego kataklizmu.

Te liczne wulkany, ciągnące się rzemą pasmami poprzez archipelag japoński, wystraszają już same przez się, aby pobyt w kraju Mikada uczynić niezbyt bezpiecznym. Ale Japonia, jak wszystkie strefy o charakterze wulkanicznym, w dodatku nawiedzana była przez niezmiernie częste trzęsienia ziemi. Według danych urzędu statystycznego w Tokio, w czasokresie ostatnich trzynastu lat, zanotowano aż 17 750 wypadków mniej lub więcej silnego trzęsienia ziemi, nie mówiąc już o lekkich wstrząsach, ujawnianych jedynie przez czułe seismografy.

Mając to wszystko na uwadze — opowiada podróżnik francuski Forbin — rozumowałem, wstępując na ląd japoński, że ludność miejscowa, przeżywająca dziennie 2—3 wstrząsy skorupy ziemskiej, z zjawiskami temi jest chyba zupełnie oswojona. Postanowiłem tedy sobie nie okazywać zbytnej lekkości przy lada drgnięciu ziemi pod nogami!

W parę dni później, w towarzystwie trzech Japończyków i Amerykanina, spożywałem obiad w jednej z restauracji w Tokio, zatem w miejscowości, gdzie trzęsienia zdarzają się stosunkowo rzadko, bo przeciętnie „tylko” 90 razy do roku. Zjedliśmy już zupełną i zabieraliśmy się właśnie do ryby, kiedy nagle wszczął się na sali popłoch. W kilka chwil jadalnica opróżniła się z gości i usługującego personelu.

— Co się stało? — zapytał mnie Amerykanin, który sam ze mną pozostał u stołu.

— Zapewne znów jakieś trzęsienie ziemi! — odparłem żartobliwie, udając zuchę. — Ale czyż pan odczuł wstrząśnienie?

— Nic podobnego!

— I ja nie odczułem! Zatem jedźmy rybę, która zdaje się wyborna — rzekłem podając półmisek sąsiadowi.

Atoli w tejże chwili, wśród brzęku talerzy, kieliszków i srebrnej zastawy, zakolysała się podłoga i ściany, a oderwany od sufitu gzyms spadł pomiędzy nas, rozbijając porcelanowe naczynie z rybną potrawą!... W parę sekund potem byliśmy już na ulicy.

Jak się później okazało, był to taki sobie niewinny „wstrząs”, zjawisko niemal powszednie, nad którym przechodzi

się prosto do porządku dziennego. To też po upływie dziesięciu minut sala napełniła się znowu gośćmi, rozległ się gwar „rozbowionej” incydentem publiczności, a na estradzie ozwały się dźwięki hucznego jazz'u.

Aparat, przepowiadający trzęsienie ziemi

Na marginesie ostatniego trzęsienia ziemi w Italii.

Lato tegoroczne obfitowało w bardzo liczne katastrofy żywiołowe, nawiedzające różne części Europy. Anglia dotknięta została wylewem rzek, nad północną Italią szalał orkan, najstraszniejsza atoli klęska dotknęła południową część tego kraju, zamienioną pod wpływem trzęsienia ziemi w jedno potężne rumowisko, w ogromny cmentarz, na którym tysiące ludzi zawodzi w rozpacz nad śmiercią swych najbliższych. Trzęsienie to zostało poprzedzone wybuchami wulkanicznymi Wezuwiusza, które niewątpliwie znajdują się w związku przyczynowym z nieszczęsnym kataklizmem zniszczenia.

Ostatni kataklizm w wielu szczegółach przypomina straszny wybuch Wezuwiusza i trzęsienie ziemi przed blisko 300 laty. Wieczorem dnia 15 grudnia 1631 roku po blisko 500-letniej prawie nieprzerwanej drzemce Wezuwiusza dały się odczuć w jego okolicy, z początku słabe, następnie coraz silniejsze wstrząsy. Rankiem następnego dnia rozłupała się ze strasznym hukem cała południowa część góry, a lawa, popiół i kamienie posypały się ze stoku wulkanu ze straszną gwałtownością. Trzęsienie ziemi które miało miejsce równocześnie z wybuchami, obejmowało wówczas całą dalszą okolicę Wezuwiusza i sięgało aż do Kalabrii i Apulii. Dzień 18. grudnia oznaczał maksimum natężenia sił podziemnych. Doszczętnemu zniszczeniu uległy wtedy miejscowości: Nola, Lauro, Palma, Ottajano i inne, a 3000 ludzi poniosło śmierć w tej katastrofie żywiołowej.

Ostatnie trzęsienie ziemi miało podobny przebieg, a równocześnie rozmiarami przypomina owe historyczne trzęsienie z roku 1631, trzęsienie, które zapoczątkowało nowy okres niemal stałych wybuchów Wezuwiusza, trwający aż do dnia dzisiejszego. Trzęsienie włoskie w naszych czasach nie jest zjawiskiem odosobnionym. Kto uważnie przegląda prasę codzienną, znajdzie w niej niemal co tydzień doniesienia o katastrofach wybuchów wulkanicznych, o trzęsieniach ziemi, mórz itd. To też uczeni-geolodzy badają coraz usilniej możliwość przepowiedzenia tych groźnych w skutkach kataklizmów, aby dotkniętym nieszczęsnym ludziom umożliwić ratunek życia i mienia. Na dobrej drodze są obecnie uczeni uniwersytetu w Tokio, którzy stwierdzili, że ostatnie gwałtowne trzęsienie ziemi w Japonii były naogół poprzedzone powolnym opadaniem dna morskiego. Wpadli oni na pomysł, aby użytkować do niezmiernie ciekawego zjawiska dla budowy czułych aparatów, służących do przewidywania trzęsień ziemi.

Jeżeli pod powierzchnią dna morskiego tworzą się gazy i opary, których napór nie może pokonać ciężaru olbrzymiej masy wody morskiej, to w myśl teorii wulkanicznej wywierają one nacisk w kierunku wybrzeża, i działają tam razem z uwięzioną lawą ku górze, aby przełamać skorupę ziemi nadbrzeżnej. Odtąd już można spodziewać się pewnego naruszenia równowagi w układzie geologicznym ziemi, które objawi się w obniżeniu dna morskiego i podniesieniu wybrzeża. Zmiana poziomu następuje wprawdzie powoli, a stopniowo coraz gwałtowniej, t. j. w kolejnych uderzeniach, aż nie wywoła trzęsienia ziemi. Przebieg tego zjawiska spostrzegli uczeni japońskiego Instytutu Badań Geologicznych przy Uniwersytecie w Tokio.

Po wielkim trzęsieniu ziemi w Kwantu, stwierdzili drogą pomiarów, że w zatoce Sagami dna morskie obniżyło się o 200 metrów, oraz że równocześnie podniosło się wybrzeże prawie o 2 metry. Na 2 do 3 lat przed owym trzęsieniem ziemi, przyplomyliżer na stacji w Aburatabo rejestrował stałe obniżanie się dna morskiego i prawie równoczesne podnoszenie się wybrzeża, po którym wkrótce nastąpiło trzęsienie ziemi. Dla stwierdzenia owych powolnych zmian poziomu, zbudowano obecnie małe, lecz bardzo czułe aparaty, odczaj wahadła poziomego, które zainstalo-

wane w licznych stacjach seismograficznych Japonii, zawczasu sygnalizują zbliżające się niebezpieczeństwo.

Co spożywa Nowy Jork

Jedna szósta pożywienia zużywanego w Stanach Zjednoczonych, podawana jest w lokalach publicznych. I tak 17 proc. jaj, mleka, masła, mąki, owoców, jarzyn i t. d. przechodzi przed spożyciem przez jakąś jadalnię. W samym Nowym Jorku 1/4 miliona dolarów dziennie płynie do restauracji, młeczarni, kawiarni i t. p. Przez lokale te dziennie przesuwa się około 2 milionów ludzi, spożywających śniadania, obiady i kolacje. Nowojorskie restauracje zużywają dziennie tysiąc ton pożywienia. Sztab wszystkich restauracji razem wziętych liczy 100 tysięcy osób, pobierających dziennie pensje w łącznej wysokości 280 tysięcy dolarów, co stanowi 23 proc. dochodu brutto. Dalszych sześć proc. idzie na dzierżawę, co wynosi 75 tys. dolarów dziennie, a 2 proc. czyli 25 tys. dol. odkłada się na odnowienie inwentarza. By pokryć te koszty, restaurator doliczy 200 proc. czyli liczy klientowi trzykrotną cenę. Naturalnie, że procent ten zmiennym jest zależnie od rodzaju restauracji. Są i takie, których regime wymaga 1000 proc. nadwyżki. Przeciętny rachunek wynosi 42 centy, 75 centów w restauracjach za obsługę, 34 — 38 centów w kawiarni, ale naturalnie kilkudolarowe rachunki są rzeczą bardzo częstą.

Nowy Jork zużywa dziennie 25 milionów funtów lodu. Pomimo, że większość restauratorów daje klientom chleb, bułki i masło jako bezpłatny dodatek, wliczany do ceny innych potraw, dzienne zapotrzebowanie restauracji Nowego Jorku wynosi, bułek za 10 tys. a chleba za 30 tys. dolarów! S. F.

Amerykańskie „niebotyki”

to nie towar na eksport.

Wszystkich admiratorów starego Paryża z 17 i 18 stulecia oraz jego architektonicznych zabytków, będących jednocześnie nieprzejechanymi wrogami współczesnej sztuki budowlanej, grozą przejęła wiadomość o przybyciu do Paryża znanego amerykańskiego architekta J. Mead Howells'a, który z polecenia prezydenta Hoovera udaje się jako przedstawiciel Stanów Zjednoczonych na międzynarodowy kongres architektury do Budapesztu. Kongres, z udziałem przeszło 30 państw odbędzie się w pierwszych dniach września w stolicy węgierskiej. J. Mead Howells jest bowiem najsmielszym budowniczym drapaczy chmur amerykańskich. Jemu to zawdzięczają Stany Zjednoczone plany gmachów „Chicago Tribune” i pałacu „Daily News” w Nowym Jorku, przewyższające swą wysokością wieżę Eiffla.

Zwolennicy klasycznego stylu uspokoili się jednak usłyszawszy oświadczenie amerykańskiego architekta, wykazujące, że nie ma on wcale zamiaru przeniesić swą metodę do Europy. „Drapacz chmur, oświadczył Mead Howells, stanowi najbardziej interesujący kierunek współczesnej architektury, trudno mu jednak nadać wygląd artystyczny. Mimo to, jest on jedynym rodzajem budownictwa w Ameryce, gdyż centralne dzielnice naszych miast posiadają tak mało przestrzeni, że jedynym środkiem zaradczym jest rozwój budowy wwyż. To jednak nie oznacza, że drapacza chmur można przenieść na grunt europejski, nawet jeżeli miasta kontynentu cierpią na tę samą chorobę co w Ameryce.

Drapacz chmur w Paryżu byłby rzeczą „okropną”. To nie towar na eksport, musi on pozostać w Nowym Jorku, gdzie odbyły się jego narodziny i gdzie jego budowy wymagają warunki ekonomiczne. Budowa gmachów niższych nie kalkulowałyby się stanowczo, gdyż włożone w budowę kapitały nie oprocentowują się wystarczająco ze względu na olbrzymie koszty gruntów.” S. F.

Z różnych stron Polski

Budowa domu katolickiego w Warszawie.

Dzięki inicjatywie J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego, Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego, sprawa budowy wielkiego Domu Katolickiego w stolicy, gdzie znajdują siedzibę organizacje Akcji Katolickiej i różne stowarzyszenia kato-

lickie, znacznie posunęła się naprzód. Z pośród zgłoszonych szkiców planów przyszłego domu J. Em. Ks. Kardynał po szczegółowych debatach ze swymi radcami wybrał projekt p. inż. St. Szyllera. W konkursie brali udział także p. prof. C. Sosnowski i p. szamb. K. Jakimowicz. Budowa domu katolickiego będzie się wznosić przy ul. Nowogrodzkiej, na wprost Banku Rolnego, i w tym roku jeszcze będą położone fundamenty. (KAP)

Hodowla lisów srebrzystych na G. Śląsku.

Farma Lisów Srebrzystych „Silesia” w Katowicach — Zawodziu, ul. Paderewskiego wydała wiele interesującą broszurkę p. t. „Hodowcy polscy ocknijcie się!”, informującą krótko i zwięźle o aktualnej dźwie w całym świecie hodowli lisów srebrzystych. Farma rozsyła broszurkę na żądanie bezpłatnie zgłaszającym się o nią.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— J. J. Poznań. Tylko za ostatni rok. Odszkodowania może Pan żądać tylko pod tym warunkiem, iż powstała Panu z tego tytułu szkoda, którą przed sądem musiałby Pan szczegółowo wykazać cyframi i faktami. Jest to naogół dość trudne. (aK.)

— P. Witajewski. Prywatnych zakładów polecić nie możemy ze względów zasadniczych. Może Pan porozumie się bezpośrednio z zainteresowanymi drogą drobnego ogłoszenia w naszym piśmie. (aK.)

— Wdowa, Poznań. Nic nam o tem nie wiadomo. (aK.)

— S. J., Poznań. Szkodę ponosi lokator. Z tego powodu też zaleca się bardzo ubezpieczyć szuby wystawowe. (aK.)

— 123, Poznań. 1) Oczywiście. 2) Nie, o ile wypowiedzenie jest terminowe. 3) Tak jest, trzy przedpołudnia. 4) Po roku. 5) Koszta notarialne (stemple) i opłata sądowa za wpis do księgi wieczystej. (aK.)

— G. K. 200. Poświadczenie dziedziczenia jest to akt, wystawiony przez sąd (w danym wypadku sąd powiatowy w Poznaniu) wskazujący, kto dziedziczy po zmarłym. Do wniosku o poświadczenie dziedziczenia należy dołączyć wszelkie dokumenty, z których wynikałoby pokrewieństwo, a więc odnośne poświadczenia Urzędu Stanu Cywilnego. Co do kwestii samej, to stanowisko p. O. wydaje nam się nieprawdopodobne. Jeżeli żadnego testamentu nie było, to nie może dziedziczyć osoba nie spokrewniona z spadkodawcą. Naszym zdaniem najlepiej oddać akt notarialny do wyskarzenia kwot przed sądem. (aK.)

— Podatnik. Niestety postępowanie władz skarbowych jest uzasadnione prawnie, gdyż wniesienie środka prawnego nie wstrzymuje wykonania nakazu płatniczego. (aK.)

Pryw. Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego

Poznań

ul. Mickiewicza 22

tel. 18-99.

nr 2304

Mixin —
najlepszy i najtanszy
proszek mydlany

nr 2241

Młodego

Korespondenta

poszukuje pierwszorzędne przedsiębiorstwo. Warunki: bezwzględne zaufanie i dostateczna praktyka. Oferty z curriculum vitae i odpisem świadectw kierować pod dw 1431 do Kurjera Poznańskiego.

Dnia 29 sierpnia, o godz. 21-ej, zmarł nagle wskutek udaru serca nasz najdroższy i nigdy niezapomniany mąż, ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Jan Czabajski

przeżywszy lat 67. Pogrzeb odbędzie się w Gnieźnie we wtorek, dnia 2. 9. 1930 r., o godz. 16-ej, ze szpitala miejskiego. Msza św. żałobna za duszę drogiego Zmarłego odbędzie się nazajutrz w kościele św. Michała o godzinie 9,30.

W ciężkim smutku pograżona
żona z rodziną

Gniezno, 1 września 1930. — 3 Maja 60.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

nw 3543

W niedzielę, dnia 31 sierpnia 1930 roku, rozstał się z tym światem nagle, namaszczony Olejami św., mój ukochany mąż, nasz drogi ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Franciszek Pilaczyński

Nabożeństwo żałobne odprawi się w środę, dnia 3 b. m., o godz. 10 przed południem w kościele parafjalnym w Skokach, poczem pogrzeb.

W smutku pograżona

rodzina.

zw 25260

Dnia 31 sierpnia 1930 r. zasnąła w Bogu moja ukochana żona, nasza najlepsza matka i babcia, ś. p.

Konstancja Daumannowa

z domu Laurentowska

Pogrzeb odbędzie się w środę, 3 b. m., o godzinie 10 z domu żałoby w Krotoszynie, ul. Mickiewicza 31.

nw 3545 **A. Daumann z rodziną.**

Krotoszyn, 1 września 1930 r.

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

Dnia 30 sierpnia 1930 r. zmarł nagle mój najdroższy mąż, ukochany ojciec, brat, szwagier i zięć, ś. p.

Walenty Olszański

przeżywszy lat 57. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 2 września b. r., o godzinie 5 po południu, z Zakładu Serca Jezusowego w Środzie.

W ciężkim smutku pograżona
żona z córeczką.

Środa, Poznań.

nw 3544

Dnia 29 sierpnia zasnąła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 86, ś. p.

z Durskich i voto Eichnerowa

Barbara Bortliszewska

Pogrzeb odbędzie się 2 września o godz. 5 po poł. z kościoła cmentarza farnego, ul. Bukowska, zw 25 253.

W smutku pograżeni

Marianostwo zydorkowie z dziećmi.

W pierwszą rocznicę śmierci, ś. p.

Stefana Olszewskiego

restauratora

odbędzie się

msza św.

we wtorek, o godzinie 7,30, w kościele św. Marcina.

zw 25248

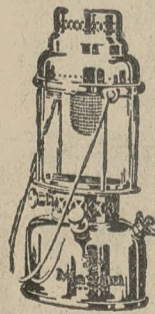
Żona.

Wszystkim moim Odbiorcom i Przyjaciółom podaję do uprzejmej wiadomości, że przedsiębiorstwo moje destylacyjne przy Wielkich Garbarach 32, — zlikwidowałem.

Za dotychczasowe poparcie wyrażam „Bóg zapłać“.

zw 25 250

Józef Dybizbański.

Możność dużego zarobku

daje MAXIM

żarowa latarnia odporna na wiatr

zasilana naftą, benzyną, benzolem, wszędzie do użycia, paląca się 15 godzin jednym litrem materiału palnego, dająca 300 świec siły świetlnej. **Wyłączna sprzedaż na poszczególne okręgi do oddania.** Zapytania przyjmuje firma

R. Ditmar Gebrüder Brüner A. G.
Wien XI, Erste Haidequerstrasse, Oesterreich.

nw 2895

Kompletna fabryka cegły

waplenno-piaskowej do sprzedania. System „Komnicka“ Do kompletu należą: kocioł do hartowania (5000 szt. cegły), kocioł parowy, maszyna parowa, prasa, silo i potrzebny do tego tabor. Oferty prosimy złożyć do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 221

Przyjmuję zamówienia na kuchnie bufetowe

i wszelkie inne białe meble, kilka już gotowych kuchni, 110 szer. tanio sprzedam. „AUTO-PRZEWOZ“ ulica Dąbrowskiego 83/85. Telefon 74-52.

zw 24891/2

Dnia 30 ub. m. zasnął w Bogu, ś. p.

Mikołaj Karbowski

długoletni pracownik naszego wydziału żeglugi.

W Zmarłym straciliśmy pracownika sumiennego uczciwego, nadzwyczaj pracowitego i oddanego naszej firmie.

Pogrzeb odbędzie się dnia 2-b. m. o godz. 17,30 z kościoła na ementarzu prawosławnym przy cytadeli.

Niech mu ziemia będzie lekka.

C. Hartwig S. A.

Oddział w Poznaniu.

Pw 4764-36,24

W niedzielę, dnia 31 sierpnia r. b., po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., zasnąła w Bogu moja najdroższa córka, nasza najukochańsza siostra, szwagierka i ciocia, ś. p.

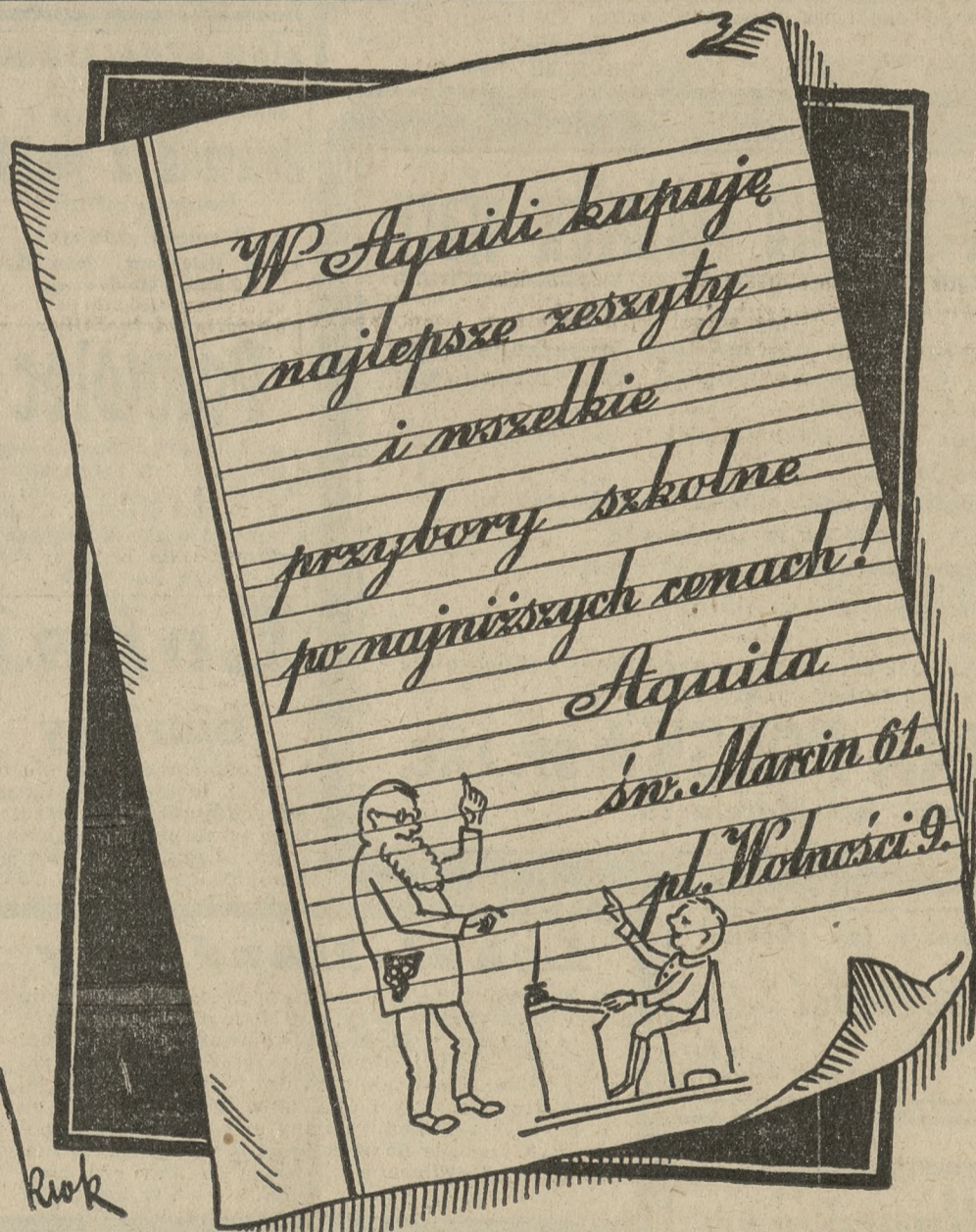
Józefa Nowakowska

Pogrzeb odbędzie się we wtorek o godzinie 10 przed południem z domu żałoby w Jarocinie.

W ciężkim i nieutulonym smutku pograżeni

matka i rodzina.

nw 3542

Pw 4 537-35.114

Jedna z najpoważniejszych firm branży gumowo-chirurgicznej poszukuje rutynowanego

przedstawiciela

na Województwo Poznańskie z siedzibą w Poznaniu. Gwarancja wymagana. Oferty sub: „Guma“ do Tow. Rekl. Międz. g. r. Rudolf Mosse, Warszawa, Marszałkowska 124. Tw 297

Zofja Żmigród Fedyczkowska

Primadonna Opery Poznańskiej udziela

lekcyj śpiewu

oraz wycza partje i pieśni. — Zgł. od godz. 13—17. Stary Rynek 75. sw 25236 Tel. 54-45.

Jesienną odzież pięknie odświeża

BARWA
Czysta chemicznie i farbuję

„BARWA“

wł. S. Kałamański

Poznań: pl. Wolności 6, ul. Wielka 18, narożnik Wielkich Garbar, Marz. Focha 49, Wierzbice 49, Rynek Jeżycki 1, nar. ul. Kraszewskiego.

Toruń: Szeroka 21.
Ostrów: Rynek 23.
Leszno: Rynek 25.
Mosina: ul. Farbiarska.

NA-
WET

ani
razu
na

PANA

nie spojrzala!

OJ ŹLE!

Wartoby kupić nowy kapelusz, pulower i szal.

SŁOWEM

trzeba pójść do firmy:

Piotr Pluciński
St. Rynek 37

Pw 4559-35,67

Tajemnica powodzenia

Chcesz złożyć egzamin na cenzus, niezbędny do uzyskania posady wzgl. awansu, lub stabilizacji, **wpisz się** na kurs korespondencyjny metodą

„GLOBUS“

Wydatek mały, korzyść duża. Żadaj **bezpłatnego** prospektu wzgl. próbnych lekcji na 8 dni. (podać kurs i język nowoz.)

„Studjum“

Kraków, ul. Karmelicka 35.

Pw 4382/70,185

Siwizna

postarza. Farbowanie „Henna“ włosów brwi i rzęs. Trwała elektr. ondulacje. Manicure spec. Masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w doskonałym wykonaniu zw 25 252

„Salon de Coiffure“ N. Muszyński ul. 27 Grudnia nr. 4 i ul. 3 Maja nr. 4.

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN“. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów: 1 pudełko 6,— zł, 3 pudełko 15,— zł. Przy zaplacie zgóry wysyła franco. Pw 4064-34,71

Dr. GEBHARD & Sp. — GDAŃSK, Oddz. 153a.

Lokale

na biura albo magazyny, drukarnię i t. p. ca 300 mtr. kw. w centrum na paletterze odl. 10. do wydzierżawienia na korzystnych warunkach. Zgłoszenia pod nr. 35,138 do „Par“ Poznań. Aleje Marcinkowskiego 11.

Pw 45,188-35,188

NAJWIĘKSZY DOM

**Konfekcja
damska**
i dla dziewcząt

Płaszcz
Suknie
Bluski
Garsonki

Kapelusze
i stroje
Pończochy
Kombinacje
Rękawiczki
Parasole

Futra
damskie
męskie
Skóry
Przeprasowanie
i Odnowienie
Futer

Konfekcja
męska
i dla chłopców

Ubrania
Raglany
Spodnie
Kurtki
Kapelusze

Koszule
Kołnierzyki
Krawaty
Skarpety
Szelki itp.

Sprzedaż
Materiałów z metra.
Pierwszorzędny
Oddział miarowy.

w POLSCE
F. Sisiecki
Dom Konfekcyjny
POZNAŃ · Stary Rynek 98-100

Sprzedaż
Materiałów z metra.
Oddział
Liberji i Umundurowania

Najnowsze Modele — Olbrzymi Wybór — Najniższe ceny!

„Krawiectwo Poznańskie“
Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością
Poznań, ulica Wrocławska 14, I. p.
otwarła w dniu dzisiejszym swój bogato zaopatrzone
skład dodatków krawieckich
i poleca po cenach konkurencyjnych
wszelkiego rodzaju podszewki od najtańszych do najwykwintniejszych oraz
wszelkie inne dodatki krawieckie męskie i damskie.
Prosimy o odwiedzenie naszego lokalu bez obowiązku kupna.
Rada Nadzorcza: Franciszek Drabętowicz, prezes Pw 4782-86,20
Zarząd: Andrzej Trawiński, Józef Galas.

**Domek
lub willę**
z ogrodem w Poznaniu,
lecz nie na peryferiach
kupię za gotówkę.
Zgłoszenia do „PAR”,
Al. Marcinkowskiego 11,
pod nr. 36,12
Pw 4755-35,12

Restauracja „VARSOVIE“
dawniej Splendid
ul. 27 Grudnia 10.
Na sezon zimowy od 1 września
DANCING
przy doborowej orkiestrze i umiarkowanych
cenach. Pw 4554-58,919

KINO RENAISSANCE
Dziś wielki film
salonowo-sensacyjny p. t.
Ucieczka z piekła
(Golgota miłości)
W rolach głównych:
Agnes Esterhazy, Jean Murat
i Paweł Heide mann
Pw 4756-38-14

Polowiec
(Pudelpointer), bronz, 0,57 wys.,
3 pole, nos I-a, prima apport.
na pole i wodę. Naseurein wy-
jątkowo dobre zalety. Oddam
z powodu oddania polowania.
Zgłoszenia do Kurjera Pozn.
pod nw 3548

**Lokal
biurowy**
2-3 pokoje, w śródmieściu, nie
wyżej I. piętra **poszukiwany**
natychmiast dla reprezen-
tacji poważnej amerykańskiej
firmy. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego pod zw 25256

Dancing! „APOLLO“ Dancing!
Gdzie się spędza najprzyjemniejsze
wieczory?
li tylko w restauracji „Apollo“.
Najlepsza Orkiestra w Polsce!
Wstęp wo ny! Ceny niższe!
zw 25249 **Dyrekcja.**

UCZELNIA
im. Marii Konopnickiej w Kościanie,
przyjmuje dziewczynki i chłopców do 4 klas
przygotowawczych oraz uczennice do klasy
5, 6, i 7 gimnazjalnej.
nw 3571 **Zarząd.**

Ważne dla wszystkich zakładów pracy
Wyszły z druku:
a) **Książeczka obrachunkowa** dla każdego poszczególnego
robotnika, według wzoru zatwierdzonego przez Okręgowego
Inspektora Pracy X. Okręgu,
b) **Księga imienna** na około 1000 nazwisk,
c) **Wykaz młodocianych,**
d) **Księga kar pieniężnych** nakładanych na robotników,
e) **Księga wypłat** dla pracowników fizycznych,
f) **Księga wypłat** dla pracowników umysłowych,
g) **Księga uwag** Inspektora pracy,
h) **Księga wekslowa.**
Wysyłka za pobraniem pocztowym lub poprzedniem nadesłaniem
gotówki z doliczeniem portorji.
DRUKARNIA POLSKA SP. AKC.
Poznań, św. Marcin 70.
zw 15145/7A

Wróciłem i przyjmuję jak zwykle
F. J. Pawlicki
Dentysta jw 4559
ulica Kraszewskiego 19. **Telefon 69-42.**

Lokal-Handlowy
w Zbąszyniu, duży, w najkorzystniejszym położeniu
przy principalnej ulicy, dwa duże okna wystawowe,
z przyległym wolnym 3-pokojowym mieszkaniem
(w składzie tym prowadzi się od 15 lat z dobrem
prowadzeniem skład manufaktury, konfekcji damskiej
i męskiej, bielizny i artykułów męskich), jest od
1. 10. 1930. z powodu zmiany stosunków od gospodar-
darza korzystnie **do wynajęcia.** Egzystencja pewna.
Szybkie zdecydowane zgłoszenia do „Par”, Al. Mar-
cinkowskiego 11, pod nr. 56,327. Pw 4562-56,327

Udzielam lekcji nowoczesną metodą
Helena Zellnerówna
pianistka i dypl. nauczycielka muzyki
plac Wolności 18 — 10—12 i 3—6
Pw 4 540-35,120

Wróciłem
Dr. Med. Henryk Jarosz
Specjalista chorób skóry i pęcherza zw 25254
ul. Trzeciego Maja 5. **Tel. 12-02.**

300 centnarów rabarberu
na wino **korzystnie oddam.** zw 25257
Ogrodnictwo „MIRA“, Piątkowo, Poznań 1.

BRYLANTY
u SZULCA
PLAC WOLNOŚCI 5.
Wielki złoty medal na P. W. K.
Pw 4119-31,132

Są jeszcze wolne miejsca w kl. I.
Prywatna Szkoła Przygotowawcza Żeńska
przy Zakładzie Dobroczynnym św. Elżbiety
Zgłoszenia przyjmuje się pod nr. 4 b Poznań, Łakowa.
zw 25 255

„Praga-Alfa“ 8/30 H. P.
otwarty samochód 6-cyl., 5 siedzeniowy,
z powodu zamiany na kryty **okazyjnie na**
sprzedaż. Przejechanych 4800 km. Z pełną
gwarancją fabryczną. Zgłoszenia
„Praga“ Automobile, Poznań,
pl. Wolności 11, tel. 55-33.
Pw 4754-30,11

Poszukiwany majster
z pierwszorzędniemi referencjami do Syroniani
przy nowopowstałej fabryce na wsi. Oferty z zadaniami
do Apteki Zundelewicza w Łodzi, ul. Piotrkowska 25, dla
p. Susmana. zw 25 259

Pw 4753-30,15,16

Stenotypistka

biegła, z praktyką, ze znajomością stenografii polskiej i niemieckiej, potrzebna zaraz.
Zgłoszenia z odpisem świadectw uprasza się skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 25 258.

Zabudowania gospodarcze

w Głównej przy przystanku trolejbusowym

składająca się z domu mieszkalnego (3 pokoje, kuchnia), stodoły 21 m. długości i 10 szerokości i stajni na 16 koni wszystko wolne, powierzchnia 5000 m² zaraz na sprzedaż lub do wdzierżawienia. Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 56.331. Pw 4765-56.331

2. M. 1/30. W sprawie upadłościowej Romana Wiesego ze Skoczki wyznacza się termin celem sprawdzenia dodatkowo zgłoszonych wierzytelności na dzień 15 września 1930 r. o godz. 11 przed południem. Kcynia, dnia 13-go sierpnia 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 3452

L. cz. 3. K. 13/30. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Kórniku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Kórnikom IV. 160, na imię rolnika Nikodema Jedela w Kórniku, zostanie dnia 8 listopada 1930 r. o godz. 10 przed poł. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 16. Dom mieszkalny z przybudówką i podwórzem obszar 01 arów 80 m², numer karty 2, parceli 275, nr. 170 księgi podatku budynkowego, nr. 263 matrykuły podatku gruntowego. Wartość użytkowa 388 marek, podatku domowego 14,80 marek. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 5 lipca 1930 r. Śrem, dnia 5 sierpnia 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 3451

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 3 września 1930 r., o godz. 2 po poł. przy ul. Krętej 24 sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

bibliotekę wraz ze zbiorem książek prawnych 292 szt. i 1 regal.

J. Bartkowiak

kom. sądowy. Poznań, ul. Poznańska 58-a. Tel. 75-24.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 2 września 1930 r., o godz. 10,30 przed poł. przy ul. Wrocławskiej 39 sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

2 stoły składowe, szafę, 2 biurka, 2 krzesła biurkowe.

J. Bartkowiak

kom. sądowy. Poznań, ul. Poznańska 58-a. Tel. 75-24.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 3 września b. r., tj. w środę, o godz. 8,10 przed południem sprzedam publicznie najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą przy Rynku Łazarskim nw 3572 stację benzynową.

Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. Dąbrowski, komornik sądowy. Poznań, ul. Młyńska 13.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 2 września 1930 r., o godz. 10-ej przed poł. przy ul. Półwiejskiej 5 sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

biurko, lampę stojącą, biurko, stół i pianino.

J. Bartkowiak

kom. sądowy. Poznań, ul. Poznańska 58-a. Tel. 75-24.

LICYTACJA ZASTAWU

W środę, 3 września, od godz. 11,00 począwszy, sprzedawac będą przy ul. Zwierzynieckiej 29, z polecenia i na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającym za gotówkę:

samochód 6-osobowy (Protos), 2 samochody ciężarowe (à 4 tonn), 2 wozy meblowe po 5 mtr., 2 kotły żelazne, partię opon i węzów samochodowych, 4 szafy, 3 stoły, łóżka, lustra, krzesła, urządzenie oraz sprzęty kuchenne oraz wiele innych rzeczy. — Poza tem partje pierwszorzędne obuwia.

Brunon Trzeciak, zaprzysiężony i ustanowiony aukcjonator oraz zaprzysiężony rzeczoznawca urządzeń domowych, pokojowych i gospodarczych na województwo Poznańskie, Poznań, ul. Dominikańska 3. Tel. 21-26.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, a 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Kamienice
w Poznaniu wartość 90.000, zamienie na gospodarstwo. 30.000 dopłace. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 85 131

Gospodarstwo
46 mórg blisko Poznania, nadające się na letnisko nad wodą i lasem, bez długu za 13.000 gotówką sprzedaje Agrariusz. Nowy Rynek 14/15. zdw 85 135

Szory, siódło
pierwszorzędne nowe tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 85 151

Fortepian
w dobrym stanie 400 zł sprzedam. Kraszewskiego 3, Rabiega. zdw 85 107

Skład
kolonialny, magiel 2 pokoje i kuchnia z towarem sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 85 115

Wilezyca
1/4 letnia oraz od niej młody wilk do sprzedania. Adres Kurjer zdw 85 160

Regał
składowy sprzedam za zł 80. — Adres Kurjer zdw 85 159

Dywan
smyrński, nowy 470x323 piękny okaz wartości 2.500 zł oddam za 1.250. Łaskawe oferty przyjmuje Kurjer zdw 85 177

Okretnkarke
która również i prosty ścieg szyję sprzedam. Plac Nowomiejski 1a, parter, prawo. zdw 85 157

Rower
meski Górnicki sprzedam Romana Szymańskiego 9, III., krawcowa. zdw 85 136

Futra
wielki wybór futer, karakuly, elki, piżmowce, popielice, sealowe, zrebaki w różnych kolorach najwyższych jakościach, bardzo niskich cenach. Poznań, Fredry 1, Łojewski. zdw 84 828

Zakład
fryzjerski dobrze zaprowadzony w centrum tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 83 029

Meble
w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca A Baranowski. Poznań ul. Podgórna 13. Pw 4053 34.47

Sypialnie
jadalnie biblioteki, szafy większe najtaniej kupisz Stolarnia. Kwiatowa 6. zdw 84 988

Łóżka metalowe
dla dorosłych dzieci stoliki nocne białe lakierowane ramy sprężynowe, materace wyszczelnione własnej fabrykacji, łóżeczka do znanych niskich cenach. Specjalny magazyn K. Wałkowskiego, Strzelecka 32. zdw 1 888

Skład
w centrum nadający się na każdą branżę bardzo tanio z urządzeniem sprzedam Fr. Fiebe Strzelecka 2, w podwórzu. zdw 83 921

Płyty
kotłowe 350x140x15 tanio na sprzedaż Stanisławski Marszałka Pocha 25 zdw 84 911

Wózek
dziecięcy sprzedam Mylna 13, parter, lewo. zdw 84 169

Dom
z ogrodem Jeżyce, Debiec, Główna, Starośka, kupie. Oferty Kurjer zdw 84 130

Sprzedam
korzystne dobrze zaprowadzona fabryka wód mineralnych w Poznaniu Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.314 Pw 4568 56.316

Akcje
Zagroda sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 84 613

Rower
sprzedam. Roemer, Szewska 12. Pw 4567-56.328

Rzeźnictwo
z elektrycznym zapędem, mieszkanie 4 pokojowe z meblami w najlepszym punkcie Bydgoszczy z powodu wyjazdu za 18.000 zł sprzedaje Grundke, Bydgoszcz, ul. Sniadeckich 33, róg Dworcowej. Pw 4566-63.565

Pończochy jedwabne od zł 1,60 para
do najwykwintniejszych najważniejszych fabryk poleca tanio hurtowo detalicznie hurtownia chrześcijańska „Julpol”. Poczta wa 11. Pw 4565-36.4

Mała
cukierkarnia w centrum miasta sprzedam na korzystnych warunkach. Adres wskaże Kurjer zdw 84 430

Wózek
sportowy tanio sprzedam. Szczepaniak, Klasztorna 2, rw 11 893

Skład
z mieszkaniem 2 pokoje kuchnia 4.000. Zgłoszenia Szczepański, Kantak 5, I. zdw 85 220

Perski
dywan 3x4 lekko uszkodzony bardzo tanio. Zaczisz 2, parter. zdw 85 214

Polowczyk
w drugim połu na sprzedaż. Piotr Brzeźewski, św. Marcin 5. zdw 85 213

Parcele
1000 metrów Szlag — 1700 metrów Debiec — 1000 metrów Górczyn — 3000 metrów Rataje tanio sprzedaje Dudek, Wielkie Garbary 34. zdw 85 274

Sprzedam
szafę szklaną (antyk) ul. Polna 22 a, parter, prawo. zdw 85 333

Rzeźnictwo
w Poznaniu mieszkanie, zapęd elektryczny zaraz do objęcia. — Adres wskaże Kurjer rw 11 891

Restauracje
z mieszkaniem w Poznaniu sprzedam, dzierżawa bardzo niska. — Oferty Kurjer zdw 85 439

Samochód
ciężarowy „Horch” 3 tonnowy, w dobrym stanie okazynie na sprzedaż. „Autopol”. Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21. (Hotel Monopol). Pw 4 524-35.93

Samochód
półciężarowy (reklamówka) prawie nowa, marki „Rugby” okazynie na sprzedaż. „Autopol”. Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21. (Hotel Monopol). Pw 4 521-35.92

Futra
skóry, lisy nikt nie kupił! tak tanio jak obecnie sprzedaje Dobrowolski, Marcina 1. zdw 84 117

Zakład dentystyczny
w Poznaniu bardzo dobrze prosperujący, bardzo dobra praktyka prywatna, dwie Kasy chorych z dnem 15 października na dogodnych warunkach do sprzedania ewentualnie do wdzierżawienia. Zgłoszenia skierować prosto pod zdw 84 936

Sprzedam
okazyjnie sklep spożywczy dobrze prosperujący na dogodnych warunkach w centrum Zakopanego, z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Zakopane, Kościeliska 9. zdw 84 927

Słoje do konserw
gumy, sprężynki, — szklanki, 10 gr., serwisy 8,50 obiadowe porcelana 30, restauracyjne szkło. Porcelana najtaniej tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórzu. zdw 85 253

Antyki
meble, obrazy, świeczniki, zegary, stara porcelana na sprzedaż. — Skarbowska 4, otr., lewo. zdw 84 815

Gospodarstwo
ogrodowe 56 mórg pod Poznaniem natychmiast do sprzedania. Oferty do Kurjera zdpw 85 013

Lornetka
Zenith z futerałem i jasne ubranie sprzedam tanio. Jagła, Piotra Wawrzyńska 5. zdw 85 084

Okazyjnie
sypialkę nową tanio sprzedam. Wielkie Garbary 8, Czechowska. zdw 85 076

Antyki
meble, obrazy, sztuczne numizmaty, autografy ekslibrisy, Pałac Sztuki Stary Rynek 78, piętro. rw 11 244

Dwa
młode wilki sprzedam. Olejnikowa, Szwajcarska 25, III. zdw 84 947

Blechy
jesionowe, suche 2 1/2, 3, 3 1/2, 4 cal. około 10 obm sprząda korzystnie Józef Cieślak Szamotuły. zdw 84 975

Lokomobile
Garet Schmidt 20 KM przewoźna sprzedam lub wypożycz Józef Cieślak, Szamotuły. zdw 84 974

Motocykl
angielski 2 cylindrowy gotów do jazdy 700 zł. Wielkie Garbary 9, parter, prawo. zdw 84 956

Samochód
wytworna limuzyna siła 40 KM mało używany, bardzo tanio za 4500 zł zaraz do oddania. Zgłoszenia przyjmuje Kurjer Poznański zdw 85 004

Fortepian
dobry stan 650 zł. Czajkowski, Wilda, Przemysłowa 45. zdw 84 998

Sypialnia
nowa korzystnie na sprzedaż. — Oferty Kurjer Poznański zdw 84 996

Po
zlikwidowaniu składu wyprzedaje różne artykuły kolonialne jak: konserwy, marmelady, oliwy, herbaty, sardynki sproty, Puszki do kawy na (5) gatunków po cenie zakupu i oddaje 10% rabatu. — Piekary 13 b, sklep, front. zdw 84 994

3 płaszcze damskie
granat i jasny jesienny, 1 zimowy na średnią figurę tanio sprzedam. Wały Królowej Jadwigi 1, III. prawo. zdw 83 819

Maszynę
Singera, damska do wpuszczania sprzedam. Szkolna 13, II., lewo. zdw 85 091

Skład
artykułów męskich i towarów krótkich z mieszkaniem przy bardzo ruchliwej ulicy Poznania sprzedam korzystnie zaraz. Adres Kurjer zdw 85 161

Pończochy
piękne dobre tanie A Szymański Poznań św. Marcin 1 specjalny skład pończoch. Pw 4 046-7-33 104/5

Używane
meble tanio. Kozłowski, Szewska 15. zdw 84 567-8

Singera
damska krawiecka, gramofon, bujak dziecięcy sprzedam — arsztat, Szamarzewskiego 31. zdw 85 315-16

Sypialnie
okazyjnie sprzedam Stolarnia, Rybaki 15, Kurczewski. zdw 84 689/90

Koń
roboczy na sprzedaż. Zwierzyniecka 8. zdw 85 211-12

Rower
nowy tanio sprzedam. Marszałka Pocha 29, front I lewo. jw 4563-4

Używane
meble najtaniej. Skład komisowy, Staszka 14. zdw 85 197-8

Teki
torby szkolne piórnik najtaniej — sprzedaje W. Cysz Szkolna 11, Wiasna pracownia. Pw 4045-33.61

Jadalnie
okazyjnie Woźna 18, III. prawo. zdw 85 313

Sprzedam
tanie, stół-linoleum 1x2,50. Balustrada 8,00. Łóżeczko luksusowe: Garbary 42, Radomiński. zdw 85 300

Odkurzacz
sprząda tanio Pfitzner, Grobla 28. zdw 85 299

Fiat
503 otwarty na sprzedaż, obejrzyć można u Anioły, ul. Winiarska 32. zdw 85 294

Warsztaty stolarskie
dobrze utrzymane tanio na sprzedaż. Cena 60 zł. Magazyn mebli, Strzelecka 30, przez podwórze. zdw 85 314

Domek
nowy pokój i kuchnia w Ławicy pod Poznaniem, ogród 500 m — sprzedam, cena 2.700, 1.000 pozostaje na spłacie Waruszewski, Ławica wieś. zdw 85 398

Futro
nowe sprzedam. Roszakowa ul. Grunwaldzka 20 b, IV. zdw 85 348

Fryzjerski
zakład pierwszorzędny 12.500. — Oferty Kurjer zdw 85 346

Samochód
marki „Ford” reklamowy, kryty w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Standard Nobel, Wały Jana III, 12. zdw 85 378

Gramofony płyty
Bruzdziński i Ska, Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne. zdw 83 338

5 KUPNA

Dubeltówkę
dobrze bijącą, w bardzo dobrym stanie z ejetorami kupie. Oferty zdw 84 168

Magiel
nowy lub mało używany. Kase rejestracyjna „National”. Waga stołowa (10 kg), kupie natychmiast. Ela Leporowska, św. Wojciech 27. zdw 84 981

Kupię
dom ze składem Zgłoszenia z podaniem warunków do kierownika gorzelnicy Glinno per Skoki. zdw 84 935

Kupię
skład kolonialny, magle, mieszkanie, dobrze zaprowadzony. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 85 292

Resztówkę
o obszarze 100—300 mg. z ładnym domem, otoczeniem, stawem lub jeziorem kupie w pobl. Poznania (30—40 km). Szczeg. oferty Kurjer zdw 85 167

Maszynę
do pisania używaną dobrą nową typ kupie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 85 281 z podaniem typu i ceny.

Domek
z ogrodem kupie, względnie gospodarstwo w dzierżawie. Oferty Kurjer rw 11 338

Składu
na Łazarzu poszukuje. Oferty Kurjer zdw 85 408

Kupię
skład spożywczy z mieszkaniem i maglem. Oferty Kurjer zdw 85 407

6 KAMIENICE

Kamienica
z powodu rozliczeń budowlanych korzystnie na sprzedaż Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56.321. Pw 4564-56.321

7 PIENIĄDZ

25,000
na hipotekę wypożycze. Oferty Kurjer zdw 84 718

3—5 tysięcy zł
poszukuje pożyczki pod zastaw oprocentowanie 3% miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 84 804

Gotówkę
wypożycze pod zastaw samochodu. Zgłoszenia z podaniem adresu Kurjer zdw 85 410-20

10.000
złoty odda emerytka na I numer hipoteki po 12%. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 026

10.000 zł
poszukuje pierwszą hipotekę gospodarstwa tuż przy Poznaniu, procent według umowy. Oferty Kurjer zdw 85 234

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
3—4 pokojowe z kuchnią i łazienką wprost od gospodarza wynajme. Zgłoszenia Kawiarnia Rzymska, ul. Matejki 56 zdw 83 658

Skład
dwa pokoje, kuchnia nadający na każde przedsiębiorstwo najlepsze położenie, rynku, powiatowe miasto gimnazjum zaraz wynajme. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 920

Za bezcen
odstąpię 6 pokojowe mieszkanie z umeblowaniem, wszelkie wygody, słoneczne, przy przystanku tramwajowym, dzielnica Matejki, czynsz płatny miesięcznie. Adres wskaże Kurjer zdw 84 629

W Puszczykowie
2 mieszkania po 5 pokoi do wynajęcia lub willa z ogrodem owocowym do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 986

Pokój
kuchnia, korytarz, z meblami odstąpię zaraz. Gen. Umieńskiego 13, II. prawo. zdw 85 021

Willa
na peryferiach miasta 5 pokoi, przynależności, garaż, ogród. — Kandulski, Wypiańskiego 14. zdw 85 089

2 pokoje
kuchnia i przynależności z światłem elektr. w nowym domu zaraz do oddania; gospodarz. Chłapowskiego 26. zdw 85 038

Dwa
pokoje z urządzeniem kuchni, ul. Matejki 60, II. pstr., wynajme. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 114

Powód
wyjazd odstąpię 2 pokoje przedpokój kuchnię centrum. Oferty do Kurjera zdw 85 304

Pokój
kuchnia, dwuletnia dzierżawa. Widziński, Maleckiego 15, podwórze. zdw 85 428

Mieszkania
dwa po 2 pokoje i kuchnia od listopada odda gospodarz. Czynsz płatny zgóry. Zgłoszenia Klatkiewicz, św. Marii Magdaleny 1a. zdw 85 325

2 pokoje
próżne, także na biuro, centr. ogrzewanie, elektryczne światło, osobne wejście, centrum. Zgłoszenia do Kurjera zdw 85 296

Mieszkania
2, 3, 4 pokojowe poleca „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 85 295

Dwupokojowe
nowe, czynsz dwuletni, Rausch, administrator, Grobla 27. zdw 85 262

Mieszkania
pokój włącznie kuchnia 400, pokój kuchnia 1000, 3 pokoje kuchnia 1500 wtem rok dzierżawy Informacja, św. Marcin 15, I. front. zdw 85 357

Mieszkanie
pokój i kuchnia w pięknej okolicy za miesieczną dzierżawą 50 zł. — Bartmiński, Warszawska 3, Poznań. zdw 85 181

Mieszkania
1—6 pokojowe za dzierżawę lub z meblami poleca Szczepański, Kantaka 5, I. zdw 85 219

Wynajmę
pokój i kuchnię w nowym domu. Kraszewski, Gen. Chłapowskiego 15. zdw 85 263

<

Pokoje
jedno-dwuosobowe, elektryczność bez pościeli. Mickiewicz 7, III, zdw 85 328

Pokój
umebl. światło elektr. panu. Słowackiego 62, III, lewo. jw 4541

Uczniów
szkolnych przyjeżdżających. — Truskliwa opieka, pomoc naukowa w domu Dobrogowski Szarmarzewskiego 8, III, zdw 85 658

Pokój
duży słoneczny dla 1 lub 2 osób do wynajęcia Janczewska Wielkie Garbary 34, III, pr. prawo. zdw 81 655

Panienka
I, II, klasy gimnazjum znajdzie utrzymanie ul. Rybaki 18, mieszkanie 11. zdw 84 373

Pokój
frontowy, słoneczny, umeblowany zaraz lub później. Oddzielne wejście, centralne ogrzewanie, łazienka. Park Wilsona. Cena przystępna. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 84 319

Panu
wspólny, uczniom drugi pokój z utrzymaniem. Zielona 3, dom ogrodowy, II, prawo. zdw 85 081

Pokój
elektrycznością wolny, Ogrodowa 2, I, lewo, Sarnowska. zdw 85 079

Próżny
lub umeblowany, duży pokój ewtl. małżeństwu, wydzierżawie. Kanałowa 4, III, zdw 85 077

3 Maja 3
dwa pokoje umeblowane w spokojnym domu solidnemu panu wynajmę. Dom ogrodowy, I, p. lewo. zdw 85 164

Wspólny
pokój. Gintrowicz, Ogrodowa 5, zdw 85 186

Centrum
pokój umeblowany, elektryczność. Zamkowa 3, nar. Pocztovej, lewo, I, piętro. zdw 85 035

Pokój
światło elektryczne, wynajmę. — Zielona 7, IV, prawo. zdw 85 034

Pokój
dla 2-3 panów lub gimnazjastów św. Marcina 64, III, front. zdw 85 047

Dwa pokoje
15 września wynajmę panu lub panom. telefon, elektryczność. Marcina 64, podwórze, I, piętro. Matelkiewiczowa. zdw 85 046

Pokój
dla dwóch panów i mały pokój Mickiewicza 1, parter, lewo. zdw 85 045

Skromny
panience. Piekary 8 a. Michałska zdw 85 044

Pokój
umeblowany bez pościeli. Przemysłowa 30, III p. prawo. zdw 85 036

Pokój
umeblowany wynajmę. Matejki 60 II pr. prawo. zdw 85 112

Pokój
komfortowy zaraz do wynajęcia. Ul. 27. Grudnia 19, III, prawo. zdw 85 341

Elegancki
czysty pokój. Różana 4 a. II, lewo. zdw 85 338

Młodzież
szkolna przyjmie pod troskliwą opieką wdowa po radcy, niedrogo. Aleje Marcinkowskiego 17 a. II, zdw 85 337

Elegancki
pokój zaraz. Ogrodowa 5, front. parter, prawo. zdw 85 336

Pokój
duży solidnemu panu, dobrze umeblowany pokój 2 panom inteligentnym, elektryczność. Romana Szymańskiego 8, III, lewo. zdw 85 335

Pokój
wynajmę Romana Szymańskiego 9, II, prawo. zdw 85 334

Pokój
słoneczny dla małżeństwa zaraz do wynajęcia. Marszałka Focha 177, drugie wejście. Pawlak. zdw 85 332

Pokój
Marcin 13, Śmiechowska. zdw 85 331

Wrocławska
17, dwóm panom, światło elektryczne II, lewo front. zdw 85 330

Centrum
wspólny panom. Marcina 20, III, zdw 85 329

Skromna
panienkę na wspólny pokój przyjmie zaraz. Wiadomość Wierzbiciec 11, parter, prawo. zdw 85 327

Dwóch
gimnazji, lub dwie panienki z dobrej rodziny przyjmie na stacji. Ratajczaka 29, III, prawo. — Godz. 12-3. zdw 85 322

Panience
pokój wspólny zaraz. Półwiejska 35, I. zdw 85 108

Pokój
pana. Mateckiego 23, III, lewo. zdw 85 127

Oddam
pokój gimnazjastce z VII. lub VIII. klasy z udzieleniem korepetycji. Adres wskaże Kurjer zdw 84 316

Pokój
1 września 30 z Kolejowa 38. Kaźmierczakowa. zdw 83 708

Centrum
pokój frontowy 2 panom wynajmę Mielżyńskiego 22, I. zdw 84 369

Pokój
duży dwuosobowy z opalem i światłem za 100 zł wynajmę. — Grotgera 4, II, lewo. zdw 84 174

Pokój
wynajmę umeblowany. Matejki 57, parter, prawo. zdw 84 178

2
pokoje umeblowane, elektr. wynajmę. Skryta 9, I, lewo. zdw 84 885

Pokój
umeblowany Pocztowa 15, III, prawo. zdw 84 600

2
gimnazjastów na stacji 90 z miesieczną Wielkie Garbary 16, III, front. zdw 84 787

Dwie
gimnazjastki z udzieleniem lekcji przyjmie od 1. na pokój Adres wskaże Kurjer zdw 84 782

Pokój
dla 2 panów z utrzymaniem. — Mickiewicza 15, 3 piętro, prawo. zdw 84 615

Pokój
umeblowany dwóm osobom wynajmę. Marsz. Focha 35, II, zdw 84 916

Kulturalny
Szwajcarska 20, III, lewo. zdw 84 737

Trzyosobowy
Staszica 9, I, prawo. zdw 84 964

Pokój
wolny. Poplińskich 11, I, lewo. zdw 84 977

Panom
pokój, elektryczność, centralne ogrzewanie, ewentl. fortepian, I, piętro, Kossaka 1, narożnik Wy. spiańskiego. zdw 84 966

1-2
solidnym studentom niekrepujący zaraz. Adres Kurjer zdw 84 963

Pokój
dla dwóch. Skryta 1, parter, lewo. zdw 84 311

Słoneczny
pokój umeblowany wynajmę. — Grunwaldzka 5 front. parter. zdw 83 336

Pokój
na 2 osoby, najchętniej 2 panienki z całodziennym utrzymaniem przyjmie Gorzelańczykowska św. Wojciech 27, III, zdw 85 012

Pokój
solidnemu panu wynajmę. Tylne Chwaliszewo 13, III, prawo. zdw 84 995

Pokój
dla pana lub pani do wynajęcia. Składowa 12, dom boczny II prawo. zdw 85 124

Pokój
centr. ogrzewanie ewtl. utrzymanie. Jasna 9, III, zdw 84 890

Pokój
do wynajęcia. Rybaki 9, III, prawo. zdw 85 030

Pokój
panom. Wrocławska 19, podwórze prawo III. zdw 85 029

Pokój
wspólny panu 25 zł. Półwiejska 8, II, lewo. zdw 85 028

Umeblowany
panom bez pościeli. Strzelecka 11, III, prawo. zdw 85 027

Dąbrowskiego 25 a
I lewo. 1-2 osobom zaraz. zdw 85 025

Umeblowany
pokój wynajmę. Szewska 19, III, lewo. zdw 85 023

Pokój
front. Kopernika 10, I p. prawo. zdw 85 024

Pokój
dla pana ul. Długa 4, tylny dom lewo, I p. prawo. zdw 85 020

Pokój
umeblowany z elektr. wynajmę panu. Czajeczka 2, II p. prawo, przy rynku wildeckim. zdw 84 855

Pokój
dwóm panom. Białecka, Szkolna 9, zdw 84 673

Wspólny
pokój wynajmę pannie. Górecki, Poznańska 27a, sutereza. zdw 84 631

Pokój
umeblowany. Piasek. — Wielkie Garbary 1. zdw 84 397

Umeblowany
2 osobowy zaraz bez pościeli. — Kanałowa 7, III, prawo. zdw 85 321

Pokój
Marsz. Focha 49, III, lewo. zdw 85 399

Mickiewicza 19
blisko Mostu Teatralnego pokój umeblowany, frontowy, elektryczność, wysoki parter prawo — dwóm osobom wynajmę właściciel domu. zdw 85 032

Gimnazjastów
lub studentów z utrzymaniem przyjmę. Wielkie Garbary 53, II prawo front. zdw 85 123

Uczniom
szkół średnich utrzymaniem opiekę, pianino. Goderska, Półwiejska 2. zdw 85 122

Pokój
umeblowany zaraz (pościel pożądana. Fr. Ratajczaka 13, III. zdw 85 121

1-2
frontowy, umeblowany, elektryczność z fortepianem. Strzelecka 18, z Łakowej II prawo. zdw 85 156

Pokój
dobrze umeblowany światło elektr. zaraz. św. Józefa 3, I pr. zdw 85 155

Ladny
niekrepujący pokój do utrzymania 140 zł. lub bez utrzymania. Ogrodowa 2, III, lewo. zdw 85 153

Pokój
umeblowany zaraz. Jeżycka 43, II, prawo. zdw 85 397

Panienki
inteligentne utrzymanie przyjmę Dława Korbańska, Pocztowa 28. zdw 85 351

Pokój
dla 2 osób. Sew. Mielżyńskiego 25, II, prawo. zdw 85 350

Wynajmę
pokój dobrze umeblowany, spokojny ewentl. utrzymaniem inteligentnej osobie. Patrons Jackowski 13, II, lewo. zdw 85 344

Trzyosobowy
Wierzbiciec 39 a, III, prawo. zdw 85 373

Pokój
1-2 panów. Rynek Łazarzski 10, Stachowiak. zdw 85 379

Pokój
do wynajęcia. Kopernika 10 składowa zdw 85 375

Skromny
pokój wynajmę pani centrum. Adres Kurjer zdw 85 374

Świątokrzyski
3, III prawo, młodszemu panu wspólny pokój. zdw 85 152

Pokój
umebl. z utrzymaniem do wynajęcia. św. Marcina 66-67 II lewo. front. zdw 85 063

Pokój
z klatki schodowej 2 osobom. Szulc, Pocztowa 12. zdw 85 062

Pokój
wygodnie i czysto umeblowany ul. Mickiewicza 29, pt. lewo. zdw 85 052

Pokój
niekrepujący. Zamkowa 5, III, Jaworska. zdw 85 064

Pokój
zaraz do wynajęcia. Śniadeckich 6 I pr. pr. zdw 85 065

Pokój
do wynajęcia. Kopernika 8, parter lewo. zdw 85 068

Pokój
dwuosobowy zaraz. Skryta 10, parter, lewo. zdw 85 355

Panienki
przyjmę na pokój. Żydowska 9, II, Kowalewska. zdw 85 337

Niekrepujący
frontowy, elektryczność dwóm, utrzymaniem wynajmę. Marszałka Focha 47 a. II, lewo. zdw 85 396

Pokój
wynajmę zaraz. wchód z sieni. — Dzikowski, Rybaki 26, front. zdw 85 390

Solidny
czysty pokój, osobne wejście 1-2 osób. Wierzbiciec 10, I. zdw 84 370

Pokój
2 osobom. Wyspiańskiego 13, I, lewo. zdw 85 369

Pokój
z pianinem wynajmę. Szwajcarska 23, parter, lewo. zdw 85 367

Pokój
panom wynajmę. św. Marcina 64, II podw., parter lewo. zdw 84 293

Pokój frontowy
dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka, wynajmę solidnemu panu. św. Marcina 5, II piętro prawo. zdw 85 039

Zamku
blisko dwuosobowy, również gimnazjastkom, elektryczność. — Składowa 1, wejście 3, wysoki parter, prawo. zdw 85 093

Niekrepujący
pokój 1-2 osobom, bez pościeli oraz mały pokój. Poznańska 21, IV. zdw 85 103

Pokój
wynajmę. Wasielewska, Skryta 5, I. zdw 85 102

Dwa
pokoje na ul. Działyskich bez używania kuchni ewtl. umeblowane wynajmę. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 113

Pokój umeblowany
1-2 panom wynajmę. Grobla 1 b III, prawo, narożnik Wielkich Garbar. zdw 85 088

Pokoik
skromny, utrzymanie. 3 Maja 5, III, lewo, front. zdw 85 094

Jasna 12
I, lewo panu. zdw 85 092

Solidnemu
panu pokój słoneczny, ładnie umeblowany. Szwajcarska 24, I, prawo. zdw 85 090

Pokój
bez pościeli zaraz. Krasieńskiego 14, parter, lewo. zdw 85 086

Pokój
z utrzymaniem, obiadam bez. — Michalakowa, Wały Król. Jadwigi 2, wysoki parter. zdw 85 085

Pokój
dwuosobowy ładny, front. św. Marcina 5, II, lewo. zdw 85 083

Dwuosobowy
elektryczność, Wielkie Garbary 29, Szymański. zdw 85 224

Pokój
do wynajęcia. Thiessowa, Rybaki 16. zdw 85 343

Przy ul. Matejki
jest do wynajęcia dla 1 lub 2 osób. Informacje w zakładzie fryzjerskim Matejki 48-49. zdw 85 069

Pokój
frontowy wynajmę. Aleje Marcinkowskiego 17 a, III, prawo. zdw 85 071

Pokój
frontowy, elektryczność, zaraz Knaflowska, Sew. Mielżyńskiego 5. zdw 85 056

Pokój
umeblowany 1-2 panów. Rom. Szymańskiego 3, I lewo. zdw 85 055

Ladny
pokój zaraz. Rybaki 30, II front. prawo. zdw 85 058

Wspólny
pokój dla pana. Strzelecka 9, II, prawo. zdw 85 117

Pokój
umeblowany. Gwarna 12, II, lewo. zdw 85 098

Przyjmę
panienkę na pokój wspólny. — Kabat, Piekary 24. zdw 85 312

Eleganckie
pokoje utrzymanie lub bez. — Jackowski 9, III, prawo. zdw 85 303

Śródmięście
pokój, światło elektr. Kolacka, Masztalarska 7, II piętro. zdw 85 306

Pokój
1-3 osobom utrzymaniem, częściowo, pianino. Półwiejska 2, III. zdw 85 305

Pokój
elegancki lub dwa razem wynajmę. Matejki 57, parter, lewo. zdw 85 303

Pokój
dla pań przy Starym Rynku. — Adres wskaże Kurjer zdw 85 302

Pokój
dla dwóch panów zaraz. Strzelecka 20, III, prawo. zdw 85 298

Przyjmę
panów na pokój. Łanowa 35 a, II, lewo. zdw 85 297

Gimnazjastów
lub gimnazjastki na wspólny pokój, śródmięście. Adres Kurjer zdw 85 291

Pokój
dwóm panom, utrzymanie lub bez. Strzelecka 6, III, lewo. zdw 85 284

Gimnazjaście
pokój, opieka, dobre odżywianie. Zajczkowska, Bukowska 21, II, zdw 85 242

Pana
wspólnie tanio przyjmę. Adres Kurjer zdw 85 245

Panom
2 pokoje słoneczne front. z osobnym wejściem, drugi dla dwóch panów z elektr. Pościel pożądana. Półwiejska 23, III, prawo. zdw 85 246

Pokój
na 1-2 osoby Antezak, Śniadeckich 15. zdw 85 248

Pokój
Lewandowski, Rzeczypospolitej 9, zdw 85 251

Pokój
na 1-2 osoby Antezak, Śniadeckich 15. zdw 85 248

Pokój
skromny, dla spokojnej, panienki do wynajęcia. Mostowa 16, pr. prawo. zdw 85 239

Pokój
umeblowany dwóm panom wynajmę. Dolina 3 III prawo. zdw 85 235

Pokój
skromny, dla spokojnej, panienki do wynajęcia. Mostowa 16, pr. prawo. zdw 85 239

Pokój
Słowackiego 35, II, lewo. zdw 85 238

Pokój
niekrepujący zaraz. Wolnica 3 III prawo. zdw 85 217

Pokój
dobrze umeblowany solidnemu panu wynajmę. Ogrodowa 19, parter drugie drzwi lewo. zdw 85 230

Śródmięście
umeblowane pokoje wynajmę. Cieszkowskiego 7 III prawo. zdw 85 229

Pokój
dla dwóch własną pościelą. Rybaki 8, front III prawo. zdw 85 225

Słowackiego
34 I. lewo pokój. zdw 85 226

Pokój
umeblowany frontowy, czysty, słoneczny samotnej inteligentnej panu, ewtl. używaniem kuchni zaraz lub później wynajmę. Wierzbiciec 34, II, lewo. zdw 85 205

Pokój
wynajmę panom. Kochanowskiego 23, III, prawo. zdw 85 364

Pokoje
1. 2 osobowe Niklas. Podgórna 13 zdw 85 363

Gimnazjaliście
duży pokój wspólnie z maturzystą, utrzymanie. Wały Jadwigi 5 a. II, prawo. zdw 85 377

Niekrepujący
dwóm panom, bez pościeli zaraz. Rybaki 30, parter, front. zdw 85 154

Wspólny
pokój panu. Piekary 4, IV. zdw 85 078

Pokój
umeblowany wynajmę panu zaraz. Kościelna 31, front. parter, lewo. zdw 85 060

Słoneczny
czysty spokojny śródmięście. — Plac Karmelicki 1 a, III, lewo. zdw 85 059

Pokój
umeblowany, duży, słoneczny, elektryka, wynajmę solidnemu panu, może być z całym utrzymaniem. Gen. Umińskiego 12 a, I, piętro, lewo. zdw 85 133

Pokój
elegancki do wynajęcia. Piekary 24, III. zdw 85 128

Pokój
utrzymaniem 2 osób wynajmę zaraz. św. Marcina 5, II, prawo. zdw 85 100

Pokój
świeżo odnowiony, pościel pożądana. Rom. Szymańskiego 9, II, pr. lewo, front. zdw 85 148

Wspólny
pokój dla pana do wynajęcia. — Wodna 26, II. zdw 85 147

Słowackiego 18
pokój ładny, elektryczność, łazienka. Lewandowska. zdw 85 145

Pokój
małżeństwu lub panom. Wierzbiciec 39 a, w podwórzu, I, prawo. zdw 85 119

Panu
wspólny pokój, elektryczność. — Nowak, Wielkie Garbary 21, III. zdw 85 182

Pokój
dla pana. Sokółowska, Przemysłowa 41. zdw 85 110

Uczniwa
panienkę pokój, pościel pożądana. Piekary 6, III, prawo. zdw 85 109

Pokój
wynajmę. Łakowa 7, III, prawo. zdw 85 106

Panu
pokoik, czysty. Kanałowa 4, II, zdw 85 105

Pokój
umeblowany panom zaraz wynajmę. Plac Bernardyński 1, I, prawo. zdw 85 179

2 uczni
gimnazjalnych młodszych lub uczennicę przyjmę. Truskliwa opieka, dobre odżywianie ewentualnie pomoc naukową, języki fortepian, elektryczność. Cena przystępna. Liskowa, Przemysłowa 27 a. zdw 85 178

Pokój
dla panów i utrzymaniem lub bez. Dąbrowskiego 26, I, pr., prawo. zdw 85 172

Pokój
panu, pani. Przemysłowa 34, III, prawo. zdw 85 176

Pokój
do wynajęcia. Staszica 12, m. 8. zdw 85 174

Pokój
frontowy, słoneczny. Kraszewskiego 13, podwórze III, piętro. zdw 85 158

Frontowy
pokój niekrepujący wynajmę panom. Półwiejska 25 dom ogrodowy. zdw 85 042

Drugiego
pana pokój przechodni Piekary 4, III. zdw 85 050

Pokój
dobrze umeblowany niekrepujący Zietkowska, Młyńska 3, IV. zdw 85 048

Spokojna 5 a
pokój umeblowany, elektryka dla 1-2 osób. zdw 85 137

Pokój
dla 1-2 panów. Wybieralski, ul. Niegolewskich 2. zdw 85 359

Ladny
umeblowany pokój jedna lub dwie osoby, centralne ogrzewanie elektryczność, łazienka. Śniadeckich 23, wysoki parter, lewo. zdw 85 380

Pokój
wspólny panienkom. Wrocławska 19, I, lewo. zdw 85 183

Pokój
panu wspólny Gen. Kosińskiego 14, I, lewo. zdw 85 118

Wspólny
panu. Duga 13, III, lewo. zdw 85 254

Pokój
dwóch panów lub pań, elektryczność, Różana 12, Sobkowiak. zdw 85 288

Uczennicę szkolną
z całym utrzymaniem przy rodzinnym przyjęciu Mickiewicza 7 III lewo. zdw 80 278

Pokój
duży, czysty, utrzymaniem do brem wydzierżawie. Wielkie Garbary 18, II prawo, wejście Woźna. zdw 85 424

2 panienki
na pokój. Polna 11, III, Maczkowska. zdw 85 423

Pokój
wynajmę. Spokojna 24, IV, prawo zdw 85 431

Duży
słoneczny, frontowy, dobrze umeblowany pokój, elektryczność, wynajmę. Szewska 20, III, lewo. r w 11 399

Pokój
z osobnym wejściem wynajmę. — Janowski, Kreta 6. r w 11 397

Pokój
dla dwóch panienek do wynajęcia. Wilczek, Małe Garbary 7. r w 11 398

Dwie
osoby Zamkowa 5, II, lewo. r w 11 395

Dwóch
gimnazjastów z całym utrzymaniem przyjmę na stacji. Sobkowiak, Wielkie Garbary 49. r w 11 396

Pokój
umeblowany bez pościeli. Matejki 66, II, prawo. r w 11 394

Wspólny
pokój umeblowany dla panienki wynajmę. Ogrodowa 19, parter, lewo. zdw 85 232

Pokój
elektr., centr. ogrzewanie z utrzymaniem lub bez. Śniadeckich 30, parter, prawo. zdw 85 208

Pokój
wynajmę. Aleje Marcinkowskiego 6, Nowak, oficyna prawo, III piętro. zdw 85 207

Pokój
frontowy 2 osoby. Średnicka, Piekary 20-21, II. zdw 85 204

Parterowy
pokój duży. Wierzbiciec 13, prawo. zdw 85 203

Pokój
dla pana wolny. Szwajcarska 18, dom boczny III prawo. zdw 85 218

Pokój
ewentualnie utrzymanie. J. Matejki 39, I lewo. zdw 85 216

Pokój
umeblowany dwóm panom. Składowa 11, III, lewo. zdw 85 210

Pokój
umeblowany dla solidnych panów Kopernika 7, parter. zdw 85 189

Pokój
przechodni dla bezdzietnego małżeństwa Kozia 23, I. zdw 85 200

Pokój
2 panom. Kozia 23, II. zdw 85 196

Pokój
ładny, wydzierżawie solidnemu panu. Dąbrowskiego 33, I lewo. zdw 85 195

Pokój
umeblowany dla 2 osób lub małżeństwa. Wrocławska 30, dom tylny. Jasińska. zdw 85 199

Pokój
frontowy, czysty wynajmę. Opoleczewska, Kanałowa 15, zdw 85 192

Wspólny
pokój panu. Rybaki 4, II, Plewaczyńska. zdw 85 190

Pokój
wspólny panienkom. św. Marcina 64, 2 podwórze I lewo zdw 85 185

Pokój
dla dwóch panów-pań Tonder, Wierzbiciec 37a. zdw 85 197

Pokój
z używaniem kuchni do wynajęcia. Ul. Szwajcarska 18, IV. zdw 85 187

Pokój
balkonowy bez pościeli. Słowackiego 25, I, lewo. zdw 85 186

Pokój
ładnie umeblowany, wejście z sieni dla pana do wynajęcia. Jeżycka 46 a, parter, prawo. zdw 85 402

Stancja
utrzymaniem dla kształcącej panienki, Ratajczaka 10, I. zdw 85 235

Mały
pokój, Garzyński, Matejki 6, zdw 85 238

Pokój
elegancki, Bukowska 9, II, zdw 85 280

Pokój
wypajnie pani inteligentnym pańienkom, Łąkowa 19, I lewo, zdw 85 279

Ładny
frontowy pokój ewtl. 2 i 9. wynajm. Iglorowa, ul. Spokojna 27, II 2 wejście, zdw 85 277

Czysty
pokój światło elektryczne wynajm. Baczyńska, (Lazarz) Graniczna 12, zdw 85 275

Słoneczny
duży pokój na 2 osoby elektryczność, centralne ogrzewanie, Śniadeckich 30, II, prawo, zdw 85 271

2 pańienkom
pokój centrum w samotnej pani, Adres wskaże Kurjer zdw 85 270

Pokój
wspólny panom lub pańienkom, Strzelecka 8, III lewo, zdw 85 269

Pokój
frontowy, umebłowany zaraz wynajm. Chwaliszewo 48, II, prawo, zdw 85 340

Niekrepujące
jedno lub dwuosobowe zaraz, Bojarski, Prusa 2, zdw 84 765

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem bez lepszymu panu, Mostowa 5, III p. lewo, zdw 85 266

Pokój
dla 2 pańienek 1 wspólny, Szkolna 13, I p. lewo, zdw 85 265

Pokój
balkonowy jednej osobom z utrzymaniem lub bez, Bazyli, Marsz. Focha 64, zdw 85 264

Pokój
Łąkowa 15, II, zdw 85 404

Pokój
1-2 panom, Marszałka Focha 72, L, lewo, zdw 85 403

Pokój
dla pana Focha 27, IV, wchód, 2 lewo, zdw 85 417

Pokój
dwom osobom wynajm. Szwalcarska 20, III, p. prawo, zdw 85 415

Pokój
ładny duży, Śniadeckich 22, III, p. prawo, zdw 85 410

Dwojga
osobom, Szamarzewskiego 1, II, lewo, zdw 85 409

Młodzież
szkol. średnich, z dobrem utrzymaniem przyjme, Staszica 8, II, prawo, zdw 85 422

Pokój
duży zaraz wynajm. Wielkie Garbary 21, III, Nowak, zdw 11 392

Przyjmę
na stancje, Popielska, Klasztorna 4, rw 11 389

Wspólny
pokój elektryczność, Szkolna 3, wchód, prawo, II, prawo, rw 11 390

Pokój
umebłowany wynajm. Wodna 13 w podwórzu, Kowal, rw 11 388

Pokój
umebłowany, Wielkie Garbary 12, II, lewo, rw 11 387

Studentkom
pokój utrzymanie, Ogrodowa 9, I, lewo, zdw 85 261

Pokój
umebłowany solidnemu panu wynajm. Półwiejska 5, III, prawo, zdw 85 289

Pokój
Długa 4, podwórze prawo, I p. tr, zdw 85 259

Pokoju
umebłowanego w śródmieściu — przy inteligentnej rodzinie zaraz poszukuje absolwent Uniwersytetu. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 84 903

Poszukuję
pokoju z fortepianem w pobliżu Opery. Oferty do Kurjera pod zdw 84 902

Pokoju
nie wspólnego poszukuje pańienka. Oferty Kurjer zdw 85 040

Próżnego
pokoju osobnym wejściem poszukuje urzędnik, 60 zł. miesięcznie. Kurjer zdw 85 037

Pokój
pianinem poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 318

Pokoju
skromnego bez pościeli możliwie z garażem w podwórzu. Oferty Kurjer zdw 84 659

Pokoju
dla dwóch osób do 45 zł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 85 345

Pokoju
umebłowanego poszukują 2 studentki od 1 września. Oferty do Kurjera pod zdw 85 447

Mieszkania
dla młodszego chłopca szkolnego przy solidnej rodzinie, możliwie z dozorem prac szkolnych, w okolicy terenów powystawowych poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 438

13 LOKALE

3 lokale handlowe w Gdyni
w dobrym punkcie (dom narożnikowy, przy ul. Świętojańskiej i Lipowej) zaraz do wynajęcia. — Reflektanci zwróć się do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 897

Lokal
nadaje się na składnicę. Biuro, interes, Piekary 13 b, od gospodarza, zdw 85 433

14 DZIERŻAWY

Poszukuję
bufetu na rachunek własny lub właściciela, ewentualnie z własną obsługą. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 358 n 3 520

Poszukuję
dzierżawy około 200 morg bez inwentarza celem późniejszego kupna lub mniejszego mlyna z rola. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 84 991

Piekarnia
(piec nowoczesny) ze składem i mieszkaniami w nowej bezkonkurencyjnej dzielnicy m. Poznania jest od 1. 11. 30. do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 85 169

Wydzierżawię
2 pokoje i kuchnię pół morgi ogrodu, chlewy, szopy, góra itd. zaraz lub później, od gospodarza za cenę 50 zł. miesięcznie w Bninie, nadaje się dla urzędnika emerytowanego, lub rzemieślnika. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 201

15 LETNISKA

Żegleństw - Zdrój
Pensjonat "Warszawianka" cały rok otwarty poleca od września pokoje z utrzymaniem od 10 do 12 zł dziennie, Centrum Zakładu, Pokoje opalane Nowoczesny komfort. nw 3 365

16 OSOBISTE

K. Z.
wtorek godz. 3 na m. k. zdw 84 565

Samochód
Pz 44 810. Prosi o spotkanie „za interesowaną”. zdw 83 745

Oferta 79 969
List do Puszczykowa wysłany, czy nie doreczono? M. S. zdw 85 405

17 PODZIĘKOWANIA

Na ubogich
miasta Poznania złożyli: Kurjer Poznański, zebrane składki 1117.08 zł. + 167.50 zł., Teatr Wielki 100 zł., Za dary składamy na tej drodze szczerze podziękowanie. Magistrat VIII/I. zdw 85 449

21 ZGUBY

Zgubiono
piątek zegarek damski. Uczciwego znalazcę proszę o oddanie za wynagrodzeniem firma Czepczyński, Woźna 23. zdw 84 979

Szofera
z taksówki, w której wczoraj wieczorem Ławica—Poznań pozostawiono lornetkę, uprasza się o oddanie tejże za wynagrodzeniem. Chojnacki, Kwiatowa 13, zdw 85 041

Etui
srebrne pamiątkowe zgubiłem. — Proszę o zwrot za wynagrodzeniem. Ul. Jężycka 43, II, prawo, zdw 85 394

Zgubiono
książkę rejestracyjną PZ 12 344 na nazwisko Wł. Weidner, Polna 23. zdw 85 322

Książeczkę
wojskowa, dowód osobisty, książkę samochodową 12 394 i prawo jazdy wraz portfelem zgubiłem. Franciszek Szulida, Szamarzewskiego 38. zdw 85 406

Zgubiłem
książeczkę wojskową unieważniam. Antoni Kegel, zdw 85 401

22 ROZMAITE

Gabinet Kosmetyczny „Halina”
Systemem amerykańsko-francuskim, Siemiradzkiego 11, telefon 72-78. Wróćcie się w wakacji. Oferty Kurjer zdw 84 231

Obrazy oprawia
najgustowniej i najtaniej — Witold Leworski, Wrocławska 36, skład obrazów, Pw 4067-34.142

Krawiecczyzna
Plaszczki kostiumy i suknie przyjmuje po przystępnych cenach Irena Skarbowa 14 parter front, lewa, zdw 80 908

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog Woźna 18, III, zdw 85 311

Drobne ogłoszenia
mogą odnieść sukces tylko w gazetach o wysokich nakładach.

Szkoda każdego grosza
na reklamę w gazecie, posiadającej tylko małą ilość czytelników, lub zgola bez nich.

Samochody
przyjmuje w komis dla poważnych reflektantów. Zgłoszenia z dokładnym adresem Kurjer zdw 85 413-14

Futra
wykonuje karakulowe, sełlowe, żrebaki, dachy; damskie męskie futra modernizuje, naprawiam. Praca berlińska, akuracja, niskie ceny. Podejmuje w domu i poza domem. Św. Marcina 56, III prawo, zdw 85 022

Suknie w 24 godzinach
plaszczki, kostiumy 3 dniach wykonuje Salon Mód „Zofia” Bukowska 3. zdw 85 130

Dziewczynkę
trzymiesięczną, ładną, zdrową oddam na własne dobrej rodzinie. Oferty Kurjer zdw 85 236

Dziecko
na wychowanie przyjme. Oferty Kurjer zdw 85 339

Kapelusze
damskie wykonuje, przerabiam. Ceny przystępne. Sokolowska, św. Marcina 32 II, zdw 85 396

Krawcowa
przyjmuje garderobę damską, — dziecięcą, mundurki szkolne i wszelkie przeróbki wykonuje dobrze i tanio. Dawniej 16 a, teraz 15, parter, prawo, ul. Czesława, zdw 85 440

Właściciel
wydzierżawi dom, ogród owocowy, łake i chlewy w małym mieście. Nadające się na stelmacha lub emerytowanego urzędnika — Roczna dzierżawa 600 zł zgóry. Komunikacja autobusowa. Doisk, ul. Rybarska 104 pow. Śrem, zdw 85 389

Chiromantka
przyjeżdżna przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z reki kart. Rom. Szymańskiego 3, podwórze, parter lewo, przy Placu Świętokrzyskim zdw 85 368

Na obiady
małopolskie przyjmuję się jeszcze kilka osób z inteligencji od 1 września. Romana Szymańskiego 1, parter, lewo, zdw 85 142

Przepisuję
maszynowo po polsku, niemiecku, tania. Dutkiewiczowa, Chwaliszewo 70, front, zdw 85 132

Uczniowski
czapki tania polecam. Liebek, Św. Marcina 78 a, zdw 85 257

Pocztowe
nowe oznaki polecam. Liebek, Św. Marcina 78 a, zdw 85 526

23 OZENKI

Dla siostrzenicy
panny lat 22 inteligentnej, muzykalnej i przystojnej, własne 4 pokojowe umebłowane mieszkanie, poszukuje meza dobrego charakteru nie dzielnego poglądu. Rzecz poważna i honorowa Oferty Kurjer zdw 84 889

Agronom
lat 30, średniego wzrostu szuka znajomości pani w odpowiednim wieku celem rychłego ożenku. Posiada kilkanaście tysięcy gotówki i pragnie wspólnie z żoną zadzierżawić mniejszy folwark. Sprawę traktuje poważnie i prosi zgłoszenia wraz z fotografią skierować z pełnym zaufaniem do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 976

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantska i II, pietr. zdw 79 914

Francuskiego
Dr. Arend, lektor Uniw. Pozn. Staszica 11/13 godz. 17—20. Pw 4511-56.236

Nauki
francuskiego poszukuje najchętniej u rodowitej francuski, z dobrym akcentem Oferty do Kurjera zdw 84 989

Maturzysty
gimnazjum mat-prz. przyjmie odpowiednio posadę względnie udzieli lekcji od klasy I—VIII. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 097

Anglik
udziela lekcji. Plac Asnyka 1, wysoki parter, lewo, 6—7, zdw 85 082

Lekcji stenografji polskiej i pisania na maszynie
w godzinach popoł. i wieczornych. Zgłoszenia zdw 85 163

Nauczycielka
dłuższą praktyką dobrą świadectwami, muzyką poszukuje posady. Wymagania skromne. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 85 162

Lekcji języka niemieckiego, francuskiego, włoskiego, gry fortepianowej
udziela gruntownie, 16 zł. miesięcznie. Czachowska, Ratajczaka 13, parter, zdw 85 244

Szkoła Języków Marji Romington
po powrocie z zagranicy otworzyłam kursy. Wpisy od godziny 13—20. Św. Marcina 47, III, zdw 85 184

Kursy
książkowości rozpoczynam 3 września. Ogrodowa 16. zdw 85 190

25 MUZYKA

Śpiewu solowego
szkoła W. Potemskiego Waly Zygmunta Augusta 2, III. — Specjalność: prawidłowa impostacja głosu, nawet u mocno zmanierowanych i źle kształconych głosów. Śpiewaków. Zgłoszenia przyjmuje od 14 do 16 codziennie. zdw 84 961

Lekcy gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska, b. prof. Państwowego Konserwatorium w Poznaniu i Konserwatorium Wrocławskiego. Zgłoszenia ul. Seweryna Mielżyńskiego 1, III, zdw 84 878

Lekcje muzyki, pokój pianinem.
Młyńska 3, III, zdw 84 914

Fortepian
wolny do ćwiczeń. Strzelecka 6, wysoki parter, Kiełczewska, zdw 84 989

Czarliński
nauczyciel muzyki (fortepian, skrzypce). Ul. Kwiatowa 11, parter, zdw 85 144

26 ROZRYWKA

Kinoteatr „Harfa”
Ofer Scherleka Cholmessa, zdw 84 946

Dyskretnie
i solidnie kojarzy małżeństwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonialne „Postęp”. Warszawa — Senator-ska 38. Na zaproszenie wysłamy kilkakrotnie ofert do wyboru. nw 3328

Panna
lat 27, szatynka, posiadająca 4.000 zł zapozna poważnie, myślącego pana na stanowisku. Cel matrymonialny. Wyczerpujące zgłoszenia Kurjer zdw 85 140

Przystojny
pan lat 50 współwłaściciel poważnej fabryki w Poznaniu, szuka towarzyszy życia z większą gotówką. Cel matrymonialny. — Oferty wyczerpujące z fotografią Kurjer zdw 85 150

Blondynka
młoda ładna wykształcona pragnie poznać inteligentnego poważnego, zamężnego pana. Cel matrymonialny Oferty Kurjer zdw 85 426

24 NAUKA

Kursy
stenografji, pisania na maszynach, książkowości Tyran-Zaworskiej, Strzelecka 33, zdw 78 088/89

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Fryzjerka
po dwuletniej praktyce poszukuje posady najchętniej na prowincji. zdw 82 612

Celem
wyczerpującego domowego poszukuje miejsca w lepszym domu (dworzec) będąc pomocą. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 466

Pracznia
poleca się poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 911

Szofer
ukończył kurs szoferski, z dobrymi świadectwami, lat 27 ma również z sobą szkole rolniczą i rok praktyki, szuka posady. — Stanisław Łysik, Bobrownik, powiat Ostrzeszów, zdw 83 893

Żelazniak
dzelnym znającym dobrze branżę żelaza oraz sprzety kuchenne poszukuje zaraz posady. Świadectwa i referencje pierwszorzędne. Dyonizy Hilliton, Wierzbicice 49, zdw 84 896

Osoba
nawskroś uczciwa, wzorowa, z dobrem gotowaniem, świadectwami przyjmie posadę u bezdzietnych państwa w lepszym domu. Zależy na stałej posadzie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 85 139

Młodsza
inteligentna biuralistka, biegła maszynistka, szuka posady, zaraz lub później. Oferty zdw 84 187

Szofer
slusarz lat 33, żonaty, trzeźwy, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 654

Uczeń miern.-meljor.
Szkoły Państw. po pierwszym roku szkoły poszukuje posady. Zgłoszenia z podaniem warunków prosi do Kurjera zdw 84 093

Szofer
początkujący, za niższą pensję w wolnych chwilach zajmie się również inną pracą poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojętna. Zgł. Kurjer zdw 84 779

Kucharka
poszukuje posady, przyjmuje zamówienia na uroczystości domowe, wyjeżdżam na wieś. Oferty pod adres: W. Musiał, Kolejowa 29, zdw 84 122

Dziewczyna
lubiąca dzieci, umiejąca wyszywać i cośkolwiek szyc, szuka posady do dzieci i pomocy w domu lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 85 317

Starsza
dziewczyna szuka posady do wszystkiego, z samodzielnym gotowaniem zaraz lub 15. 9, Oferty Kurjer zdw 85 323

Dziewczyna
lat 20, z prowincji poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 320

Pracznia
uczciwa szuka prania Półwiejska 35, III, zdw 85 395

Dziewczyna
zamierzona do dzieci z szcieniem poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 437

Młodsza
uczciwa bufetowa poszukuje posady w mniejszej restauracji. — Pensja 30 zł. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 85 441

500 zł
i dobra gwarancja dam za udzielenie stałej posady woźnego, magazyniera inkasenta Oferty Kurjer zdw 85 443

Posługaczka
poszukuje posadę na cały dzień. Wypiańskiego 19, II, u p. Klefaczkańskiej, zdw 85 355

Uczciwa
pracznia poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 85 365

Kasjerka - ksiązkowa
z kilkuletnią praktyką szuka posady, Oferty Kurjer zdw 85 361

Pokojowa
uczciwa, sumienna, szuka posady, ewentualnie do wszelkich prac domowych w mniejszym domu. — Oferty Kurjer zdw 85 138

Młodsza
krawcowa poszukuje posady jako pokojowa lub inna zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 149

Dziewczyna
uczciwa, samodzielna z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 101

Małopolanka
do dzieci z szcieniem przyjmie obowiązki za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 85 075

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami, znająca gotowanie poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 074

Inteligentna
pańienka z porządnej rodziny sieroć poszukuje posady bez prania. Oferty Kurjer zdw 85 073

Maszynistka
biegła poszukuje posady. Kurjer zdw 85 105

Uczennica
szuka posady, skład cukierków, kolonialny, cukiernia, piekarnia. Złatwi prace domowe i biurowe. Oferty Kurjer zdw 85 171

Posługi
przed południem poszukuje. Oferty Kurjer zdw 85 111

Poszukuję
posady do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego lub za pokojową. Patronowska, Piotra Wawrzyńska 22, zdw 85 043

Książkowa
maszynistka uprasza o posadę iko biurowa, kasjerka lub inna. Zgł. do Kurjera zdw 84 760

Samodzielną
ksiązkowa z długoletnią praktyką poszukuje posady od 1 października r. w przedsiębiorstwie budowlanym lub tartaku. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 944

Gospodyni
kucharka, szuka posady najchętniej w jakimkolwiek zakładzie. Oferty Kurjer zdw 84 352

Uczeń ogrodnicy
3 rok nauki zmieni miejsce nauki (z powodu zmiany ogrodnika) celem dokończenia nauki od 1. 10. 1930 r. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 926

Starszy ogrodnik
kawaler z długoletnią praktyką poszukuje w swym zawodzie poszukuje od 15. 9. lub 1. 10. 30. posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 84 941

Nauczycielka
wychowawczyni z pozwoleniem rządowym, dobrymi świadectwami poszukuje zaraz Oferty z podaniem warunków i pensji proszę nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 940

Magister farmacji
Wielkopoleń władający językiem polskim i niemieckim, z trzymiesięczną dobrą praktyką na prowincji poszukuje 1. 10. posady w Poznaniu. Referencje poważne Łaskawe zgłoszenia z warunkami proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 84 814

Kuchmistrz
żonaty w średnim wieku z dobrymi poleceniami poszukuje posady od 1 października. Zgłoszenia Pielleszek, Dobrojewo, poczta Ostrowiec, pow. Szamotuły np 3533

Posługaczka
przyjme posługę w biurze lub prywatnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 434

Inteligentna
pańienka poszukuje posady w zarobku biurowości, pisze biegle na maszynie. Oferty Kurjer zdw 85 202

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 278

Posługi
popołudniowej szukam. Jężyce, Łazarz. Oferty Kurjer zdw 85 273

Panią
inteligentną (z prowincji) ze znajomością ksiązkowości, posiada 3-letnią praktykę w składzie poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 85 272

Dziewczyna
z gotowaniem, czysta, pracowita, dobrze polecona szuka miejsca. Oferty Kurjer zdw 85 277

Posługi
z gotowaniem na cały dzień poszukuje. Oferty Kurjer zdw 85 416

Dziewczyna
pracowita szuka posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 412

Cukiernik
młodszy, samodzielny dobrzy fachowiec poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 80 653/9

Pracznia
sumienna, czysta szuka prania. Oferty Kurjer zdw 84 952/3

Starsza
panna z dobrej rodziny: uczciwa, rzetelna poszukuje posady z gotowaniem i szcieniem do samotnej osoby lub starszego bezdzietnego małżeństwa Oferty Kurjer zdw 84 929

Uczeń
elektrotechniki poszukuje posady celem dokończenia nauki Oferty do Kurjera zdw 84 955

Ekspedjentka
z dobrem świadectwem poszukuje posady w jakimkolwiek zakładzie z całym utrzymaniem Oferty proszę Kurjer zdw 84 978

Poszukuję
jakiegokolwiek posady ewentl. przyjmie bulet na własny rachunek za złozeniem kaucji. Oferty Kurjer zdw 84 973

Posługaczka
uczciwa, pracowita poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 84 969

Nauczycielka
z długoletnią praktyką poszukuje posady 15 września lub zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 84 990

Nadmłynarz
energiczny, dzielny fachowiec przeprowadza montaż, zna przedmiot wszelkiego, zboża 12 lat praktyki, zmieni posadę od 1. 10. lub 1. 11. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera - zdw 85 008

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Fryzjerka
po dwuletniej praktyce poszukuje posady najchętniej na prowincji. zdw 82 612

Celem
wyczerpującego domowego poszukuje miejsca w lepszym domu (dworzec) będąc pomocą. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 466

Pracznia
poleca się poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 911

Szofer
ukończył kurs szoferski, z dobrymi świadectwami, lat 27 ma również z sobą szkole rolniczą i rok praktyki, szuka posady. — Stanisław Łysik, Bobrownik, powiat Ostrzeszów, zdw 83 893

Żelazniak
dzelnym znającym dobrze branżę żelaza oraz sprzety kuchenne poszukuje zaraz posady. Świadectwa i referencje pierwszorzędne. Dyonizy Hilliton, Wierzbicice 49, zdw 84 896

Osoba
nawskroś uczciwa, wzorowa, z dobrem gotowaniem, świadectwami przyjmie posadę u bezdzietnych państwa w lepszym domu. Zależy na stałej posadzie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 85 139

Młodsza
inteligentna biuralistka, biegła maszynistka, szuka posady, zaraz lub później. Oferty zdw 84 187

Szofer
slusarz lat 33, żonaty, trzeźwy, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 654

Uczeń miern.-meljor.
Szkoły Państw. po pierwszym roku szkoły poszukuje posady. Zgłoszenia z podaniem warunków prosi do Kurjera zdw 84 093

Szofer
początkujący, za niższą pensję w wolnych chwilach zajmie się również inną pracą poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojętna. Zgł. Kurjer zdw 84 779

Kucharka
poszukuje posady, przyjmuje zamówienia na uroczystości domowe, wyjeżdżam na wieś. Oferty pod adres: W. Musiał, Kolejowa 29, zdw 84 122

Dziewczyna
lubiąca dzieci, umiejąca wyszywać i cośkolwiek szyc, szuka posady do dzieci i pomocy w domu lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 85 317

Starsza
dziewczyna szuka posady do wszystkiego, z samodzielnym gotowaniem zaraz lub 15. 9, Oferty Kurjer zdw 85 323

Dziewczyna
lat 20, z prowincji poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 320

Pracznia
uczciwa szuka prania Półwiejska 35, III, zdw 85 395

Dziewczyna
zamierzona do dzieci z szcieniem poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 437

Młodsza
uczciwa bufetowa poszukuje posady w mniejszej restauracji. — Pensja 30 zł. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 85 441

500 zł
i dobra gwarancja dam za udzielenie stałej posady woźnego, magazyniera inkasenta Oferty Kurjer zdw 85 443

Posługaczka
poszukuje posadę na cały dzień. Wypiańskiego 19, II, u p. Klefaczkańskiej, zdw 85 355

Uczciwa
pracznia poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 85 365

Kasjerka - ksiązkowa
z kilkuletnią praktyką szuka posady, Oferty Kurjer zdw 85 361

Pokojowa
uczciwa, sumienna, szuka posady, ewentualnie do wszelkich prac domowych w mniejszym domu. — Oferty Kurjer zdw 85 138

Młodsza
krawcowa poszukuje posady jako pokojowa lub inna zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 149

Dziewczyna
uczciwa, samodzielna z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 101

Małopolanka
do dzieci z szcieniem przyjmie obowiązki za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 85 075

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami, znająca gotowanie poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 85 074

Inteligentna
pańienka z porządnej rodziny sieroć poszukuje posady bez prania. Oferty Kurjer zdw 85 073

Maszynistka
biegła poszukuje posady. Kurjer zdw 85 105

